

Biuletyn Prawa Karnego nr 7/13

Biuletyn Prawa Karnego jest opracowywany przez Zespół Prawa Karnego, Wojskowego i Europejskiego Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego. Jego celem jest dostarczenie bieżącej informacji z zakresu szeroko rozumianego prawa karnego. Biuletyn dzieli się na następujące działy:

1. Orzecznictwo Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

W tym dziale prezentowane jest bieżące orzecznictwo obu izb Sądu Najwyższego z okresu bezpośrednio poprzedzającego ukazanie się kolejnego numeru biuletynu. Założeniem tego działu jest omówienie wszystkich orzeczeń w sprawach karnych wydawanych przez Sąd Najwyższy, w których dołączono pisemne uzasadnienie. Dział ten zawiera także informacje o pytaniach prawnych, jakie wpłynęły do Sądu Najwyższego oraz przedstawia omówienie bieżących spraw znajdujących się na wokandzie SN.

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

W dziale tym zamieszone są bieżące informacje o sprawach rozpoznawanych w Trybunale Konstytucyjnym związanych z prawem karnym, jak również o wydanych przez Trybunał Konstytucyjny orzeczeniach.

3. Zmiany w prawie

Dział ten poświęcony jest informacji o uchwalonych i wchodzących w życie aktach normatywnych z zakresu prawa karnego, a także o pracach legislacyjnych rządu i parlamentu.

4. Analizy

W dziale Analiz publikowane są opracowania i analizy z zakresu stosowania prawa karnego przygotowywane przez Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego.

5. Informacja Międzynarodowa

W dziale Informacji Międzynarodowej zamieszczane są aktualne informacje dotyczące działalności legislacyjnej i orzeczniczej organów i trybunałów międzynarodowych, a także informacje o obowiązujących aktach prawa międzynarodowego odnoszących się do prawa karnego. W tej części Biuletynu prezentowane są także bieżące informacje o działaniach podejmowanych w ramach Unii Europejskiej mających związek z prawem karnym.

6. Przegląd książek i czasopism

W dziale tym anonsowane są nowe publikacje z zakresu prawa karnego.

Zarówno bieżący, jak i poprzednie numery Biuletynu, są umieszczone na stronie internetowej Sądu Najwyższego (www.sn.pl).

Ze względów redakcyjnych do cytowanych w Biuletynie orzeczeń wprowadzane są niekiedy dodatkowe zwroty lub zdania. Owe uzupełnienia wpisywane są nie kursywą, lecz zwykłą czcionką i umieszczane w nawiasach.

Zespół przygotowujący Biuletyn będzie wdzięczny za wszelkie uwagi, które pomogą udoskonalić formę przekazywanych informacji.

dr Michał Hudzik
Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego;
Izba Karne Sąd Najwyższy
astkmh@sn.pl

Spis treści

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa	5
1.1. Uchwały i postanowienia – KZP.....	5
1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych.....	5
1.2.1 Powaga rzeczy osądzonej w postępowaniu w przedmiocie wydania wyroku łącznego.	5
1.2.2. Przesłębstwo oszustwa (art. 286 § 1 k.k.) a przesłębstwo skarbowe oszustwa (art. 76 § 1 k.k.s.).	8
1.2.3. Rażąca niesprawiedliwość wyroku a wadliwe zasądzenie wynagrodzenia za obronę.	12
1.2.4. Zobowiązanie skazanego do naprawienia szkody w ramach warunkowego zawieszenia wykonania kary.	15
1.2.5. Wznowienie postępowania karnego.	17
1.2.6. Przesłębstwa ścigane na wniosek.....	19
1.2.7. Wznowienie postępowania karnego w powodu rozstrzygnięcia ETPCz, wydanego w innej sprawie.....	21
1.2.8. Wznowienie postępowania karnego – zakres.	27
1.2.9. Obawa spełnienia groźby przy przesłębstwie określonym w art. 190 § 1 k.k.	28
1.2.10. Niedopuszczalność orzekania przepadku w wypadku umorzenia postępowania karnego na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.	30
1.2.11. Sprzeciw od wyroku zaocznoego a utrata mocy takiego wyroku.	32
1.2.12. Dopuszczalność uniewinnienia podmiotu zbiorowego w postępowaniu kasacyjnym.	35
1.2.13. Skutki niepowiadomienia pokrzywdzonego a możliwość późniejszego uzyskania statusu oskarżyciela posiłkowego	39
1.2.14. Odpowiednie stosowanie przepisów o obrońcy do reprezentanta podmiotu, którego status ocenia się według przepisów Kodeksu postępowania karnego dotyczącego oskarżonego.	42
1.3. Orzecznictwo Izby Wojskowej Sądu Najwyższego	47
1.4. Zagadnienia prawne	47
1.4.1. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Najwyższy, sygn. akt I KZP 5/13.....	47
1.4.2. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Zamościu, sygn. akt I KZP 6/13.....	47
1.4.3. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Krakowie, sygn. akt I KZP 7/13.....	47
1.4.4. Wniosek o rozstrzygnięcie rozbieżności przedstawiony przez Prokuratora Generalnego, sygn. akt I KZP 8/13	48
1.4.5. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Poznaniu, sygn. akt I KZP 9/13.....	48
1.4.6. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Apelacyjny w Katowicach, sygn. akt I KZP 10/13.....	48
1.4.7. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Toruniu, sygn. akt I KZP 11/13.....	48
2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego	49

2.1.	Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego	49
2.1.1.	<i>Obligatoryjne wykonanie warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności za przestępstwo podobne (SK 9/10)</i>	49
2.2.	Wokanda Trybunału Konstytucyjnego	51
2.2.1.	<i>Dochodzenie roszczeń odszkodowawczych; przedawnienie roszczenia o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, zastosowanie środka zabezpieczającego, niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie (K 32/13)</i>	51
2.2.2.	<i>Określenie wymiaru kary za wykroczenia drogowe (K 30/13)</i>	51
2.2.3.	<i>Wolność słowa; ograniczenia wolności słowa (K 28/13)</i>	51
2.2.4.	<i>Podstawa uchylenia prawomocnego mandatu karnego (K 23/13)</i>	51
2.2.5.	<i>Prawo zatrzymanego do odmowy złożenia oświadczeń; obowiązek poinformowania zatrzymanego o takim prawie (K 19/13)</i>	52
2.2.6.	<i>Imprezy masowe; odpowiedzialność karna za niezastosowanie się do polecenia wydanego na podstawie regulaminu obiektu (terenu) lub regulaminu imprezy masowej (K 17/13)</i>	52
2.2.7.	<i>Prawo autorskie (K 15/13)</i>	52
2.2.8.	<i>Obligatoryjna zamiana grzywny na zastępczą karę aresztu (K 9/13)</i>	52
2.2.9.	<i>Wskazanie sprawcy wykroczenia drogowego (P 27/13)</i>	52
	┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌	
	53
2.2.10.	<i>Dopuszczenie zawieszenia postępowania karnego w celu oczekiwania na prejudycjalność orzeczenia innego sądu (P 20/13)</i>	53
2.2.11.	<i>Wysokość grzywnien za wykroczenia (U 4/13)</i>	53
2.2.12.	<i>Uprawnienie inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego oraz pracowników Głównego Inspektoratu Transportu Drogowego do nakładania grzywnien w drodze mandatu karnego (U 3/13)</i>	54
2.2.13.	<i>Zawieszenie przez sąd postępowania w związku ze skierowaniem pytania prawnego (U 1/13)</i>	54
2.2.14.	<i>Występek o charakterze chuligańskim (SK 47/13)</i>	54
2.2.15.	<i>Nieprzyznanie statusu pokrzywdzonego, w rozumieniu art. 49 § 1 k.p.k., podmiotowi, którego dotyczy dokument poświadczający nieprawdę, wystawiony przez osobą uprawnioną do wystawienia dokumentu (SK 27/13)</i>	54
2.2.16.	<i>Postępowanie przygotowawcze; wydanie postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia lub umorzeniu dochodzenia bez konieczności sporządzenia uzasadnienia (SK 25/13)</i>	55
2.2.17.	<i>Uprawnienia pokrzywdzonego w procesie karnym; pokrzywdzony - oskarżyciel posiłkowy (SK 22/13)</i>	55
2.2.18.	<i>Postępowanie z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji (SK 21/13)</i>	56
2.2.19.	<i>Dozór policyjny (SK 13/13)</i>	56
2.2.20.	<i>Zaskarżenie orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy (K 34/12)</i>	56
2.2.21.	<i>Prawo przewozowe; penalizacja zachowania podróżnego, który w czasie kontroli biletów nie pozostał w miejscu przeprowadzenia kontroli do czasu przybycia Policji lub innych organów porządkowych (K 16/12)</i>	57
2.2.22.	<i>Kontrola operacyjna (K 15/12 – połączona z K 28/12)</i>	57
2.2.23.	<i>Zarządzenie przez sąd obligatoryjnego wykonania kary warunkowo zawieszanej; przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej lub małoletniej (P 34/12)</i>	59

2.2.24.	<i>Brak regulacji trybu składania wniosków o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności sędziów za złożenie niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego; brak ustawowo określonych przesłanek wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności (P 31/12)</i>	59
2.2.25.	<i>Obowiązek złożenia oświadczenia lustracyjnego przez osobę, wobec której toczy się wszczęte wcześniej postępowanie lustracyjne (P 30/12)</i>	60
2.2.26.	<i>Wolność słowa; wolność badań naukowych; nieprecyzyjność zwrotów „nawołuje do nienawiści” oraz „inny totalitarny ustrój państwa” (SK 65/12)</i>	60
2.2.27.	<i>Postępowanie karne; pozbawienie strony realnego prawa do obrony i skutecznego środka odwoławczego (SK 54/12)</i>	60
2.2.28.	<i>Karalność bezskutecznego podżegania do pomocnictwa w popełnieniu czynu zabronionego (SK 35/12)</i>	60
2.2.29.	<i>Zaskarżenie postanowienia w sprawie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy (SK 33/12)</i>	61
2.2.30.	<i>Zasady ustanawiania kuratora celem wykonywania praw małoletniego pokrzywdzonego przestępstwem (SK 5/12)</i>	61
2.2.31.	<i>Prawo do obrony; odmowa wyznaczenia obrońcy z urzędu; brak możliwości bezpośredniego zaskarżenia zarządzenia prezesa sądu (art. 81 § 1, art. 78 § 2 k.p.k.) (K 30/11)</i>	61
2.2.32.	<i>Określenie katalogu zbieranych danych o jednostce za pomocą środków technicznych w działaniach operacyjnych; zasady niszczenia pozyskanych danych (K 23/11 – połączona z K 34/11 i K 21/12)</i>	61
2.2.33.	<i>Prawo do korzystania z pomocy obrońcy na etapie czynności wyjaśniających; postępowanie w sprawach o wykroczenia (art. 4 k.p.s.w.) (K 19/11 – połączona z P 22/11)</i>	62
2.2.34.	<i>Dopuszczalność prowadzenia postępowania o przestępstwo wypełniające także znamiona wykroczenia, po tym, gdy postępowanie o wykroczenie zostało prawomocnie zakończone (P 25/11; połączona z P 34/11)</i>	63
2.2.35.	<i>Odpowiedzialność karna i wykroczeniowa za ten sam czyn (art. 10 § 1 k.w.) (P 23/11)</i>	63
2.2.36.	<i>Obrót instrumentami finansowymi (P 11/11)</i>	63
2.2.37.	<i>Zasady udzielania świadczeń zdrowotnych skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności (K 22/10)</i>	63
2.2.38.	<i>Wykroczenia; zasady zmiany grzywny na pracę społecznie użyteczną (art. 25 § 1 i 2 k.w.) (P 16/10)</i>	63
3.	Zmiany w prawie	64
5.	Informacja międzynarodowa	65
5.1.	Rada Europy.....	65
5.1.1.	Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.....	65
6.	Przegląd książek i czasopism	66
6.1.	Przegląd książek.....	66
6.2.	Przegląd czasopism.....	66

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa

1.1. Uchwały i postanowienia – KZP

1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych

1.2.1 Powaga rzeczy osądzonej w postępowaniu w przedmiocie wydania wyroku łącznego.

przepisy: art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., art. 572 k.p.k.

hasła: Wyrok łączny; Powaga rzeczy osądzonej

Postanowienie z dnia 10 lipca 2013 r., II KK 14/13

Teza:

1. Z punktu widzenia ocen związanych z zasadą *ne bis in idem*, nie można utożsamiać przedmiotu rozpoznawania sprawy z przedmiotem rozstrzygnięcia wydanego w tej sprawie. O ile bowiem dla oceny zaistnienia negatywnej przesłanki procesowej w postaci stanu zawisłości sprawy istotne jest jedynie porównanie przedmiotów rozpoznawania w obu sprawach, o tyle dla oceny zaistnienia negatywnej przesłanki procesowej w postaci rzeczy osądzonej konieczne jest porównanie przedmiotów (zakresu) rozstrzygnięcia wydanego w odniesieniu do tej samej osoby w obu sprawach.
2. Przy badaniu stanu zawisłości sprawy w ramach postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego *idem* oceniać należy przez pryzmat tego, co stanowi przedmiot rozpoznawania w obu porównywanych sprawach.
3. Przy badaniu stanu rzeczy osądzonej w ramach takiego postępowania *idem* należy oceniać pod kątem tego, o czym rozstrzygnięto w określonych częściach porównywanych orzeczeń.
4. Jeżeli orzeczenia dotyczące połączenia jednostkowych skazań w różnym układzie były przedmiotem dwóch lub więcej postępowań o wydanie wyroku łącznego, ale w żadnym z tych postępowań zakresem orzekania (rozstrzygnięcia) nie były objęte wszystkie wydane wobec skazanego wyroki, nie można mówić o istnieniu przeszkody ujętej w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.
5. Jeśli tożsame wyroki, co do których zapadło prawomocne orzeczenie rozstrzygające kwestie kary łącznej, w różnym układzie były przedmiotem dwóch lub więcej postępowań o wydanie wyroku łącznego, ale w żadnym z tych postępowań zakresem orzekania nie były objęte wszystkie wydane wobec skazanego wyroki, to nie występuje negatywna przeszkoda z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Z uzasadnienia:

„Kasacja nie zasługiwała na uwzględnienie, zaś podniesione w niej zarzuty były bezzasadne i nietrafne, przy czym zarzuty podniesione w pkt II i III petitum kasacji należało ocenić jako zbliżone do oczywistej bezzasadności i będące na granicy prawnej ich dopuszczalności.

W zakresie dotyczącym zarzutu wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt. 7 k.p.k. (pkt I kasacji) należy podnieść, co następuje.

Powołując się na stosowne judykaty Sądu Najwyższego, a zwłaszcza na wyrok z dnia 30 listopada 2011 roku, II KK 149/11 (OSNKW 2011, z. 12, poz. 113) obrońca podniosła, iż prawomocne postanowienie o umorzeniu postępowania na podstawie art. 572 k.p.k., z powodu braku warunków do wydania wyroku łącznego, powoduje powagę rzeczy osądzonej i stanowi ujemną przesłankę procesową, przewidzianą w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. do wydawania kolejnego orzeczenia w tym przedmiocie w przypadku, gdyby w orzeczeniu wydawanym później miało dojść do rozstrzygnięcia tego, czy dokładnie te same skazania za czyny jednostkowe spełniają warunki do objęcia ich węzłem kary łącznej w wyroku łącznym. Zdaniem obrońcy, tego rodzaju sytuacja zachodzi w przedmiotowej sprawie, gdyż Sąd Okręgowy w W. prowadził już wcześniej postępowanie odnośnie objęcia wyrokiem łącznym dokładnie tych samych sześciu skazań. Postanowieniem z dnia 14 czerwca 2011 roku, w sprawie o sygn. akt VIII K (...), umorzył w całości na podstawie art. 572 k.p.k. postępowanie w tym zakresie wobec braku podstaw do wydania wyroku łącznego. Skoro więc orzeczeniem tym objęto także skazania w sprawach Sądu Rejonowego w B. o sygnaturach II K (...) i II K (...), co do których umorzono następnie postępowanie wyrokiem z dnia 19 marca 2012 roku w sprawie, której dotyczy niniejsza kasacja, w przekonaniu obrońcy wyrok ten w części, której dotyczy umorzenie postępowania co do objęcia wyrokiem łącznym skazań II K (...) i II K (...) został wydany z naruszeniem powagi rzeczy osądzonej, a mimo tego Sąd odwoławczy utrzymał ten wyrok w mocy.

Wobec takiego stanowiska obrońcy należy stwierdzić, że w realiach procesowych niniejszej sprawy wskazana przez autorkę kasacji powaga rzeczy osądzonej nie występuje.

Dla uporządkowania przedmiotowej materii należy wskazać następujące okoliczności:

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem łącznym z dnia 2 sierpnia 2006 roku, w sprawie VIII K 55/06, objął jednostkowe skazania w sprawach - Sądu Okręgowego w W. o sygn. akt VIII K 522/04 oraz Sądu Rejonowego w B. o sygn. akt II K (...) i II K (...) – i wymierzył skazanemu łączną karę 4 lat pozbawienia wolności.

Ponieważ pismem z dnia 10 grudnia 2010 roku skazany D. wystąpił o wydanie kolejnego wyroku łącznego, Sąd Okręgowy w sprawie VIII K (...) objął badaniem sześć jednostkowych skazań - Sądu Okręgowego w W. w sprawie o sygn. akt. VIII K (...) oraz Sądu Rejonowego w B. w sprawach o sygn. akt II K (...), II K (...), II K (...), II K (...) i II K (...). Postanowieniem z dnia 14 czerwca 2011 roku umorzył postępowanie na podstawie art. 572 k.p.k. z powodu braku podstaw do wydania wyroku łącznego. O ile należy zgodzić się, że nie zachodzą przesłanki do połączenia skazań w sprawach o sygnaturach II K (...) i II K (...), to błędnie przyjął wówczas Sąd, że postępowanie o wydanie wyroku łącznego w sprawie VIII K (...) obejmowało także sprawę Sądu Rejonowego w B. o sygn. akt II K (...), zaś wyrok łączny z dnia 2 sierpnia 2006 roku zawierał rozstrzygnięcie o umorzeniu postępowania w zakresie objęcia wyrokiem łącznym i tego skazania. Analiza wskazanego orzeczenia jasno dowodzi, że tak jednak nie było. W rezultacie Sąd Okręgowy w W. w sprawie VIII K (...) bezpodstawnie umorzył postępowanie o wydanie wyroku łącznego w całości.

Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie aprobuje w całości pogląd prawny wyrażony przez Sąd Najwyższy we wskazanym wcześniej wyroku z dnia 30 listopada 2011 roku, w sprawie II KK 149/11. Godzi się jednak zauważyć, że stanowiska tego nie można analizować w oderwaniu od realiów procesowych konkretnej sprawy dotyczącej wyroku łącznego. Należy stwierdzić wyraźnie, iż z punktu widzenia ocen związanych z zasadą *ne bis in idem*, nie można utożsamiać przedmiotu rozpoznawania sprawy z przedmiotem rozstrzygnięcia wydanego w tej sprawie. O ile bowiem dla oceny zaistnienia negatywnej przesłanki procesowej w postaci stanu zawistości sprawy istotne jest jedynie porównanie przedmiotów rozpoznawania w obu sprawach, o tyle dla oceny zaistnienia negatywnej przesłanki procesowej w postaci rzeczy osądzonej konieczne jest porównanie przedmiotów (zakresu) rozstrzygnięcia wydanego w odniesieniu do tej samej osoby w obu sprawach.

A zatem, gdyby Sąd w drugim postępowaniu orzekł o połączeniu kar wymierzonych za czyny związane już węzłem kary łącznej w poprzednim wyroku, lub umorzyłby postępowanie z powodu braku przesłanek do wydania wyroku łącznego w stosunku dokładnie do tych samych, co poprzednio skazań, nie bacząc na to, że co do tej samej kwestii prawomocnie orzeczono, orzekałby co do "tego samego", to jest, co do tej samej kwestii dotyczącej tej samej osoby, a więc z naruszeniem *idem*, które oceniać należy na tym etapie postępowania w relacji już nie do przedmiotu rozpoznawania, ale do przedmiotu orzekania.

Podkreślić zatem należy, że:

- przy badaniu stanu zawistości sprawy *idem* oceniać należy przez pryzmat tego, co stanowi przedmiot rozpoznawania w obu porównywanych sprawach,
- przy badaniu stanu rzeczy osądzonej *idem* należy oceniać pod kątem tego, o czym rozstrzygnięto w określonych częściach porównywanych orzeczeń.

Innymi słowy - jeżeli orzeczenia dotyczące połączenia jednostkowych skazań w różnym układzie, były przedmiotem dwóch, lub więcej postępowań o wydanie wyroku łącznego, ale w żadnym z tych postępowań zakresem orzekania (rozstrzygnięcia) nie były objęte wszystkie wydane wobec skazanego wyroki, nie można mówić o istnieniu przeszkody ujętej w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

W niniejszej sprawie, co prawda, przedmiot rozpoznawania sprawy był tożsamy z przedmiotem rozpoznania w sprawie, w której doszło w całości do umorzenia postępowania (sprawa VIII K (...)), ale inaczej kształtował się zakres (przedmiot) rozstrzygnięć. W drugiej sprawie (pierwszej chronologicznie) umorzono postępowanie w całości, w stosunku do wszystkich sześciu skazań jednostkowych, a w pierwszej sprawie umorzenie dotyczyło dwóch skazań, zaś węzłem kary łącznej objęto cztery skazania. Ta przesłanka przesądza właśnie o stwierdzeniu, że Sąd w tych postępowaniach nie rozstrzygnął w obu orzeczeniach „o tym samym”, inny bowiem był zakres i rodzaj każdego z analizowanych rozstrzygnięć. Skoro tak, nie może być mowy o wystąpieniu powagi rzeczy osądzonej z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., w znaczeniu podniesionym w kasacji.

Podsumowując te rozważania należy stwierdzić, że oczywiście w myśl art. 575 § 1 k.p.k., o potrzebie wydania nowego wyroku łącznego, w miejsce dotychczasowego, który wów-
czas traci moc, nie decyduje fakt ujawnienia się jakiegokolwiek kolejnego skazania tej samej osoby, nieobjętego dotychczasowym wyrokiem łącznym, lecz tylko takiego, który spełnia przesłanki z art. 85 k.k. i w związku z tym nadaje się do połączenia, bądź to ze wszystkimi, bądź co najmniej z jednym ze skazań objętych istniejącym wyrokiem łącznym, co powoduje, że dotychczasowy węzeł prawomocnie połączonych kar ulega rozwiązaniu. Tylko przy braku podstaw do zastosowania art. 575 k.p.k. uprzednie prawomocne zakończenie postępowania o wydanie wyroku łącznego obejmującego kary orze-

Sądu drugiej instancji z uwagi na nieuwzględnienie tych zarzutów. Zupełnie przy tym niezrozumiałe jest zarzucanie Sądowi Okręgowemu, że nie poczynił on starań w celu ustalenia odnośnie zarzucanego Jakubowi L. przestępstwa podrobienia paszportu, celu w jakim miało to nastąpić, który to cel powinien być ujęty też w opisie przypisanego czynu (s. 9 kasacji). Jako że w pkt III wyroku Sądu pierwszej instancji wyraźnie wskazano, nie tylko w jaki sposób paszport ten został przerobiony, ale także, że przerobiono go właśnie „w celu użycia za autentyczny”. Zatem opis tego czynu spełniał od samego początku wymogi przewidziane zarówno przez prawo materialne, jak i art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., a Sądy w uzasadnieniach swoich wyroków wskazały wyraźnie, w jaki sposób skazany używał danych z tego dokumentu (s. 32 uzasadnienia Sądu pierwszej instancji i k. 1016v-1017v uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego).

Nie jest też zasadny zarzut dotyczący kwestii kwalifikacji prawnej czynu przypisanego Jakubowi L. Skarżący przywołuje w tej materii wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 sierpnia 2008 r., V KK 76/08, LEX nr 449041, z dnia 19 marca 2008 r., II KK 347/07, OSP 2009, nr 4, poz. 3 i z dnia 22 października 2009 r., IV 433/08, LEX nr 598232, w których wskazano, że ochronę w zakresie naruszeń mienia Skarbu Państwa wynikających z przekroczenia przepisów podatkowych zapewnia art. 76 § 1 k.k.s., co oznacza, że jest on przepisem szczególnym wobec art. 286 § 1 k.k., wywodząc w ten sposób, iż niezasadnie w tej sprawie zaaprobowano zakwalifikowanie czynu przypisanego skazanemu w pkt I wyroku Sądu Rejonowego z tego ostatniego przepisu, zamiast z Kodeksu karnego skarbowego. Trzeba w tym miejscu przyznać, że dwa pierwsze z tych orzeczeń były przywoływane w apelacji (k. 987v-988), ale Sąd odwoławczy nie wypowiedział się szczegółowo w tej materii, wskazując jedynie na dokonane ustalenia faktyczne, z których wynikało, że zachowanie oskarżonego nie sprowadzało się jedynie do przedstawienia niezgodnych ze stanem rzeczywistym faktur, lecz powiązane było z całą uprzednią organizacją stworzenia spółki i wytworzenia dokumentów, które miały na celu doprowadzenie, poprzez wprowadzenie w błąd pracowników urzędu skarbowego do niekorzystnego rozporządzenia mieniem Skarbu Państwa (k. 1015v-1016v).

Prawdą jest, że kwestia kwalifikowania zachowań polegających na posługiwaniu się tzw. fakturami pustymi, a więc nieodzwierciedlającymi rzeczywistego zdarzenia gospodarczego - a z taką mamy do czynienia w tej sprawie – budzi w doktrynie rozbieżności. Obok bowiem głosów opowiadających się za traktowaniem takich zachowań wyłącznie w aspekcie prawa karnego skarbowego (zob. np. P. Kardas, O wzajemnych relacjach między przepisem art. 76 § 1 k.k.s. a przepisem art. 286 § 1 k.k., Prok. i Pr. 2008, nr 12, s. 5-31, tegoż Prawnokarne aspekty uchylania się od wykonania zobowiązania podatkowego w podatku VAT – oszustwo skarbowe czy oszustwo klasyczne?, Prok. i Pr. 2006, nr 5, s. 28-48), istnieją także głosy, że w zależności od konkretnej sytuacji może to być jednak przestępstwo powszechne z art. 286 § 1 k.k., a mianowicie m.in., gdy wyłącznym motywem działania sprawcy jest chęć bezprawnego uzyskania korzyści majątkowej, a nie chęć zmniejszenia obciążeń podatkowych w ramach rzeczywistej aktywności gospodarczej (zob. np. T. Oczkowski, Problematyka karnoprawnej oceny wyłudzenia podatku VAT, Prok. i Pr. 2009, nr 7-8, s. 92, zob. też J. Duży, Kwalifikacja prawna uszczuplenia podatku od towarów i usług, PiP 2008, nr 10, s. 72-84, czy I. Stolarczyk, Odpowiedzialność za nierzetelne wystawienie faktury VAT, Prok. i Pr. 2010, nr 9, s. 97-116).

Gdy chodzi zaś o orzecznictwo Sądu Najwyższego, to przy generalnie akceptowanym poglądzie, że przepisy Kodeksu karnego skarbowego, w tym jego art. 76, dotyczący wyłudzenia nienależnego zwrotu podatku, chronią mienie Skarbu Państwa przed naruszeniami z zakresu obowiązków podatkowych, co wynikało już z uchwał Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2003 r., I KZP 16/03, OSNKW 2003, z. 9-10, poz. 77 i I KZP 22/03, OSNKW 2003, z. 9-10, poz. 75. przyjęto w nich wówczas na gruncie odpowiedzialności wystawcy faktur nierzetelnych, w tym pustych, a więc czynu z art. 62 § 2 lub 5 k.k.s., że

sprawca takiego czynu odpowiada z przepisu prawa karnego skarbowego jedynie wtedy, gdy godzi w ten sposób w obowiązek podatkowy, a w pozostałych sytuacjach jego odpowiedzialność następuje na podstawie art. 271 § 1 k.k. Jak wskazano jednak w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 2004 r., V KK 248/03, OSNKW 2004, z. 5, poz. 51, gdy czynności wykonawcze sprawcy wyłudającego nienależny zwrot VAT-u nie sprowadzają się tylko do zaniechania rzetelnego zgłoszenia przedmiotu opodatkowania, prowadzącego do uniknięcia wydatku z własnego mienia kosztem uszczuplenia spodziewanego dochodu Skarbu Państwa, lecz polegają na działaniu fingującym istnienie obowiązku podatkowego wyłącznie w celu osiągnięcia z tego tytułu korzyści kosztem Skarbu Państwa, przez upozorowanie przed organem skarbowym, przy pomocy fikcyjnych dokumentów lub przez inne jeszcze czynności, przeprowadzenia realnej transakcji, w tym dotyczącej rzeczywiście istniejącego towaru, a nie jego substytutu, to działanie takie stanowi przestępstwo określone w przepisach Kodeksu karnego, a więc jego art. 286 § 1, nie zaś przestępstwo skarbowe.

*Natomiast, gdy chodzi o przywoływane w kasacji wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 sierpnia 2008 r. (V KK 76/08), z dnia 19 marca 2008 r. (II KK 347/07) i z dnia 22 października 2009 r. (IV 433/08), to wskazano w nich, że porównanie art. 76 § 1 k.k.s. i art. 286 § 1 k.k. prowadzi do wniosku, iż przepis prawa karnego skarbowego ma charakter *lex specialis* w stosunku do art. 286 § 1 k.k. (wyroki w sprawach V KK 76/08 i II KK 347/07) uznając przy tym, że w każdym przypadku, gdy do uzyskania określonego świadczenia wykorzystywane są regulacje z zakresu prawa podatkowego, a świadczenie realizowane jest na podstawie tych przepisów w oparciu o wprowadzenie w błąd właściwego organu, dochodzi do naruszenia obowiązku podatkowego (tak w wyroku w sprawie II KK 347/07). Podnosi się też - w nawiązaniu do wskazanego wcześniej wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2004 r., V KK 248/03 - że po wejściu w życie nowej ustawy o podatku akcyzowym z 2004 r. - odmiennie niż na gruncie poprzedniej regulacji dotyczącej tego podatku - wystawca faktury niemającej odzwierciedlenia w stanie faktycznym, ma także obowiązek uiszczenia VAT (wyroki w sprawach V KK 76/08 i IV KK 433/08), a więc jego zachowania oznaczają godzenie w obowiązek podatkowy.*

Rzeczywiście, w odróżnieniu od ustawy z dnia 8 stycznia 1993 r., o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym (Dz.U. Nr 11, poz. 50 z późn. zm.) - która w art. 33 ust. 1 przewidywała jedynie obowiązek zapłaty podatku w razie wystawienia faktury z wykazaną w niej kwotą, także wówczas, gdy dana sprzedaż nie była objęta obowiązkiem podatkowym, albo została zwolniona od podatku, obecna ustawa (z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, tekst jednolity Dz.U. z 2011 Nr 177, poz. 1054 z późn. zm.) - zwana dalej ustawą o VAT, w art. 108 ust. 1 zakłada, że „gdy osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej lub osoba fizyczna wystawi fakturę, w której wykaże kwotę podatku, jest obowiązana do jej zapłaty”. Z rozwiązania tego we wskazanych wcześniej judykatach wyciąga się wniosek, że skoro każda osoba, która wystawi fakturę nierzetelną, w tym tzw. fakturę pustą ma obowiązek zapłaty podatku, to tym samym, także wykorzystanie następnie takiej faktury dla wyłudzenia nienależnego zwrotu podatku, jest przestępstwem z art. 76 k.k.s., a nie z art. 286 § 1 k.k.

Zauważyć jednak należy, że o ile art. 103 ust. 1 ustawy o VAT, normujący zapłatę podatku i jej terminy wyraźnie wskazuje, że określony tam obowiązek mają: „Podatnicy oraz podmioty wymienione w art. 108”, to w art. 99, który reguluje kwestię składania deklaracji podatkowych za okresy miesięczne, podobne jak w art. 103, mówi się już wyłącznie, że obowiązek ten mają jedynie „podatnicy, o których mowa w art. 15” tej ustawy, a zatem – jak podkreśla się w piśmiennictwie (zob. np. M. Słoma, Wystawienie faktury potwierdzającej czynność, której nie dokonano, Prok. i Pr. 2012, nr 3, s. 140-141) – osoba, o której mowa w art. 108 ust. 1 ustawy o VAT, dokonuje rozliczenia podatku bez jego deklarowania, w odróżnieniu od osób będących podatnikami. Należy też mieć na uwadze, że sto-

sownie do regulacji ustawy o VAT, podatek należy się od rzeczywiście zaistniałej czynności (art. 5) lub także towarów (art. 14), a podstawą opodatkowania jest, stosownie do art. 29, obrót (ust. 1), koszt świadczenia usług (ust. 12), czy wartość celna towaru powiększona o cło (ust. 13), a tego warunku nie spełnia podatek przewidziany w art. 108 ustawy o VAT.

W tym miejscu należy podnieść, że przepisy prawa karnego skarbowego penalizują zachowania polegające na naruszeniu nakazów lub zakazów ujętych w przepisach prawa finansowego ze sfer objętych tym Kodeksem, a on sam, w ramach art. 53 (definicje ustawowe) odsyła do rozumienia określonych pojęć do odpowiednich regulacji finansowo-prawnych. Tym samym jednak dla prawidłowej interpretacji i rozumienia użytych w tym Kodeksie pojęć wynikających z owych ustaw, należy mieć jednak na uwadze, jak są one rozumiane przez orzecznictwo sądów rozstrzygających spory administracyjno-finansowe wynikające z tych regulacji. Sąd orzekający w sprawach karnych ma wprawdzie przymiot samodzielności jurysdykcyjnej (art. 8 k.p.k.), powinien zatem samodzielnie rozstrzygać także problemy prawne, ale nie oznacza to zwolnienia go od zbadania i rozważenia rozumienia określonych kwestii i pojęć administracyjno-prawnych, aktualizujących się w sferze prawa karnego (tu skarbowego) przez sądownictwo administracyjne.

W związku z powyższym zwrócić trzeba uwagę, że w orzecznictwie tym wskazuje się, iż w przypadku braku faktycznej czynności „u wystawcy faktury nie może w ogóle powstać obowiązek podatkowy w zakresie VAT (zob. np. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 29 czerwca 2010 r., I FSK 584/09, LEX nr 594070), a tym samym i prawo dysponenta taką fakturą do odliczenia podatku z faktury, gdyż ta wiąże się z powstaniem obowiązku podatkowego na poprzednim etapie obrotu (zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach z dnia 27 stycznia 2011 r., I SA/Ke 684/10, LEX nr 952264). W związku z tym podnosi się także, że „kwota wykazana na fakturze jako podatek nie jest faktycznym podatkiem należnym Skarbowi Państwa, lecz kwotą <<podszyczącą>> się pod ten podatek w celu wyłudzenia jej” (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 19 listopada 2010 r., I FSK 1830/09, LEX nr 744447), a więc „wystawiona faktura, która nie dokumentuje rzeczywistej sprzedaży między wskazanymi w niej podmiotami, jest prawnie bezskuteczna, a w następstwie nie może wywoływać żadnych skutków podatkowych u odbiorcy” i że w związku z tym „kwota wykazana w fakturach, jako podatek nie jest faktycznym podatkiem należnym Skarbowi Państwa, lecz kwotą jedynie <<odgrywającą rolę>> tego podatku” (zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 13 marca 2012 r., I SA/Wr 1732/11, LEX nr 1145379).

W konsekwencji nie bez racji wskazuje się w piśmiennictwie, że w istocie swej podatek, o jakim mowa w art. 108 ust. 1 ustawy o VAT ma jedynie charakter sankcji podatkowej za wystawienie nierzetelnej (w tym fikcyjnej) faktury, a nie podatku od towarów i usług (zob. J. Duży, Przedmiot oszukańczych uszczupień podatkowych, Prok. i Pr. 2011, nr 12, s. 141). Sprawcy zaś wystawiający tzw. pustą fakturę i występujący następnie o zwrot nadpłaconego podatku, nie godzą bynajmniej w obowiązki podatkowe, w tym zwłaszcza w obowiązek określony w art. 108 ust. 1 ustawy o VAT, w przeciwnym wypadku bowiem należałoby uznać, że ich odpowiedzialność karna nie jest oparta na mechanizmie „przejęcia podatku”, który charakteryzuje stronę przedmiotową ich przestępstwa, lecz jedynie konsekwencją niezapłacenia kwoty wykazanej w fakturze (zob. np. J. Duży, Wina sprawców oszukańczych uszczupień podatkowych a kwalifikacja prawna, Prok. i Pr. 2012, nr 7-8, s. 57). W istocie występujący wówczas o zwrot różnicy między naliczonym a należnym VAT, żądają zwrotu nadpłaty podatku, który w takiej sytuacji w ogóle nie powstał w obrocie gospodarczym, a wykazana w pustej fakturze jego kwota jest jedynie – jak wskazuje się w orzecznictwie sądów administracyjnych – kwotą podszyczącą się pod ten podatek, nie będącą faktycznym podatkiem, zaś nakaz jej zapłaty przewidziany w art. 108 ust. 1 ustawy o VAT, to w gruncie rzeczy jedynie sankcja finansowa za wystawienie faktury nie-

rzetelnej (pustej), a nie podatek w rozumieniu ustawy o podatku od towarów i usług. Domagający się zatem w takich sytuacjach zwrotu nadpłaconego jakoby podatku, odnośnie którego obowiązek podatkowy w ogóle nie powstał i którego nigdy nie odprowadzono, nie godzą tym samym w obowiązki podatkowe, jakich naruszenia penalizuje Kodeks karny skarbowy, lecz w mienie Skarbu Państwa, chcąc wyjąć z niego określoną, nienależną im, kwotę, co stanowi już przestępstwo powszechne.

Wracając na grunt realiów niniejszej sprawy należy podnieść, że przypisany oskarżonemu czyn polegał na stworzeniu przez niego, wspólnie z inną osobą, spółki i to w oparciu o sfalszowane dokumenty wspólnika, która to spółka nie podjęła jakiejkolwiek działalności gospodarczej, natomiast wkrótce po założeniu i zarejestrowaniu, oskarżony wszedł w posiadanie fikcyjnych (pustych) faktur oraz sfalszował wraz ze współnikiem dokumenty celne, które wspólnik ten następnie przekazał do urzędu skarbowego w celu uzyskania zwrotu VAT. W istocie zatem podmiot gospodarczy został tu stworzony dla wykorzystania podatkowej procedury zwrotu nadpłaconego VAT, w sytuacji, gdy żaden obowiązek podatkowy, w tym w zakresie VAT, nie zaistniał, a nie prowadzono przy tym żadnej działalności gospodarczej, z którą wiązałyby się obowiązki podatkowe, w tym w sferze VAT. W konsekwencji nie można w żadnej mierze mówić o jakimkolwiek godzeniu w obowiązki podatkowe, jako że w ogóle one nie zaistniały, lecz o działaniu godzącym w mienie Skarbu Państwa celem osiągnięcia korzyści majątkowej kosztem tego mienia przez próbę wprowadzenia w błąd urzędników skarbowych. Jest to zatem sytuacja odmienna od tej, w której określony podmiot, prowadząc realnie działalność gospodarczą, w rozliczeniach podatkowych, poza rzetelnymi fakturami posługuje się również fakturami nierzetelnymi *stricte* lub pustymi, w której można byłoby rozważać kwestię, czy w takim wypadku wchodziłby w grę art. 76 k.k.s., i w jakim zakresie, skoro dotyczy to jednak rozliczeń podatnika z obowiązków podatkowych. Na gruncie omawianego stanu faktycznego żaden podatek od towarów i usług we właściwym jego rozumieniu jednak nie powstał, a oskarżony godził w mienie Skarbu Państwa, co penalizuje art. 286 § 1 k.k., a przepis art. 76 k.k.s., regulujący karalność narażenia na nienależny zwrot nadpłaty podatku, w tym także VAT, odnosić należy jedynie do uczestników sfery podatkowej, którzy prowadząc działalność gospodarczą, wykorzystują w rozliczeniach podatkowych poza fakturami rzetelnymi, także faktury nierzetelne. Do grona takich uczestników oskarżony nie należał.

Powyższe pozwala stwierdzić, że osoba, która tworzy lub współtworzy podmiot gospodarczy jedynie w celu wykorzystania procedury zwrotu nadpłaconego VAT i podejmuje działania dla osiągnięcia tego celu przez nabywanie lub podrabianie dokumentów związanych z tym podatkiem, przedkładając je następnie odpowiedniemu organowi skarbowemu, bez prowadzenia poza tym jakiejkolwiek działalności gospodarczej rozliczanej ze Skarbem Państwa, dopuszcza się przestępstwa powszechnego, o jakim mowa w art. 286 § 1 k.k., a nie przestępstwa skarbowego z art. 76 § 1 k.k.s. I to do grona tych osób należał skazany w tej sprawie.

W konsekwencji, zarzut obrazy w tym postępowaniu przepisów procesowych w zakresie wadliwej kwalifikacji czynu przypisanego skazanemu w pkt I utrzymanego w mocy wyroku Sądu Rejonowego, okazał się także w pełni bezzasadny.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.3. Rażąca niesprawiedliwość wyroku a wadliwe zasądzenie wynagrodzenia za obronę.

przepisy: art. 440 k.p.k.

hasła: rażąca niesprawiedliwość wyroku

Postanowienie z dnia 10 lipca 2013 r., II KK 133/13

Teza:

Ponieważ art. 440 k.p.k., dopuszczając możliwość wyjścia przez sąd odwoławczy poza granice zaskarżenia i postawione zarzuty, jeżeli orzeczenie lub zawarte w nim rozstrzygnięcie jest rażąco niesprawiedliwe, ogranicza go jedynie w ten sposób, że wiążąc rozstrzygnięcie z kierunkiem środka zaskarżenia, nie dopuszcza jednocześnie do dokonania zmiany na niekorzyść oskarżonego w instancji odwoławczej, nakazując w takiej sytuacji uchylenie orzeczenia i to przy istnieniu apelacji na niekorzyść tego podmiotu, to nie wyklucza tym samym, przy apelacji na korzyść oskarżonego, zmodyfikowania orzeczenia w zakresie obojętnym dla tej strony, a więc również uchylenia rozstrzygnięcia dotyczącego obrońcy tego oskarżonego w odniesieniu do zasądzonego mu od Skarbu Państwa wynagrodzenia za udzieloną oskarżonemu pomoc prawną w sytuacji, gdy koszty te przyznano mu bezpodstawnie. Bezpodstawne przyznanie adwokatowi takiego wynagrodzenia jest zaś niewątpliwie rażąco niesprawiedliwe dla dobra publicznego, a art. 440 k.p.k. ma również na uwadze i taką niesprawiedliwość orzeczenia.

Z uzasadnienia:

„Kasacja ta jest bezzasadna, w tym w zakresie zarzutów wskazanych wyżej w pkt 2 i 3, oczywiście bezzasadna. Jak wskazuje bowiem lektura tej skargi i składanej uprzednio apelacji, ponawia ona zarzuty i argumentacje zawarte w zwykłym środku odwoławczym i to w istocie in extenso, modyfikując jedynie sformułowania odnoszące się w apelacji do Sądu pierwszej instancji, z dodaniem obecnie niekiedy określeń wskazujących także na Sąd odwoławczy. Należy zaś zauważyć, że odnośnie obu ówczesnych zarzutów apelacyjnych, Sąd drugiej instancji odniósł się bardzo obszernie na stronach 3-14 swojego uzasadnienia, z odwołaniem się zarówno do konkretnych dowodów, jak i stosownych argumentacji. Skarżący natomiast w istocie kontestuje jedynie nieuwzględnienie przez Sąd drugiej instancji zarzutów środka odwoławczego, a co charakterystyczne, nie podnosi nawet, aby Sąd odwoławczy naruszył art. 457 § 3 k.p.k., a więc nie odniósł się w należyty sposób do tych zarzutów.

Charakter powyższych zarzutów i sposób ich ujęcia wskazuje, że w istocie sformułowano je, aby móc podnieść zarzut oznaczony jako pierwszy w tej skardze, a dotyczący obrazy art. 433 k.p.k., bez wskazania przy tym, o którą jednostkę redakcyjną tego przepisu chodzi, lecz jak należy zakładać, skarżący miał na myśli jego § 1. Jednak i ten zarzut uznać należy za niezasadny. Prawdą jest bowiem, że art. 433 § 1 k.p.k. nakazuje sądowi drugiej instancji orzekanie jedynie w granicach środka odwoławczego, czyli w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, z wyjściem poza nie tylko wówczas, gdy ustawa to przewiduje. Apelacja w niniejszej sprawie zaskarżała wyrok Sądu Okręgowego w całości, ale podnosząc jedynie zarzuty obrazy prawa procesowego. Sąd odwoławczy, uznając te zarzuty za niezasadne, uchylił jednak rozstrzygnięcie dotyczące przyznania obrońcy od Skarbu Państwa stosownego wynagrodzenia za obrońcę z urzędu, lecz bez obciążania oskarżonego kosztami procesu. Jak wywiódł ten Sąd, rozstrzygnięcie to pozostawało w sprzeczności z realiami tej sprawy, jako że obrońca reprezentujący oskarżonego, był obrońcą z wyboru, a nie z urzędu, tyle że reprezentowany w toku procesu przez różnych substytutów i jeden z nich, na ostatniej rozprawie, wniósł o zasądzenie kosztów obrony z urzędu.

Akta tej sprawy zaś dowodzą, że w lutym 2004 r. zgłosił się w charakterze obrońcy, wówczas podejrzanego, adw. Andrzej P., ustanowiony przez jego rodzica (k. 172 i 175). Natomiast w 2009 r. w to miejsce wstąpił adw. Marek W., który decyzją Wiceprezesa

Okręgowej Rady Adwokackiej w W., wydaną w oparciu o art. 37a ust. 2 prawa o adwokaturze, został ustanowiony zastępcą adw. Andrzeja P. – obrońcy z wyboru (k. 496), która to decyzja stanowiła upoważnienie do prowadzenia spraw przejętych od tego adwokata. To z upoważnienia już adw. M. W. stawiali się następnie, powoływani przez niego, substytucji, a w protokołach rozpraw odnotowywano, iż chodzi o obrońcę z wyboru (k. 540, 626). W styczniu 2010 r. sprawę tę, w trybie art. 34 § 3 k.p.k., wyłączono do odrębnego postępowania (k. 576 akt VIII K (...)), a następnie zawieszono (k. 30 akt VIII K (...)), podejmując ją w kwietniu 2010 r. (k. 48 tych akt). Także po tym podjęciu, w posiedzeniach i na rozprawach pojawiali się substytucji, jak odnotowywano w protokołach tych forów „adw. Marka W.”, z zaznaczeniem niekiedy „w zastępstwie adw. Andrzeja P.” (k. 73, 148, 193). I dopiero poczynając od rozprawy z dnia 17 grudnia 2010 r., w kolejnych protokołach - z przyczyn niejasnych - odnotowano, że kolejni adwokaci są obrońcami oskarżonego z substytucji M. W. jako „obrońcy z urzędu” (k. 249, 281, 304, 311, 324, 354 i 358) lub że stawia się w charakterze obrońcy sam M. W. z zaznaczeniem „obrońca z urzędu” (k. 296). Na ostatniej z tych rozpraw adwokat występujący z substytucji M. W. złożył też wniosek o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (k. 356), a efektem tego wniosku było rozstrzygnięcie o przyznaniu obrońcy od Skarbu Państwa stosownego wynagrodzenia.

Nie budzi więc wątpliwości, że rozstrzygnięcie zawarte w wyroku Sądu Okręgowego było wadliwe, przyznawało bowiem z funduszy publicznych wynagrodzenie obrońcy, który nie był bynajmniej obrońcą z urzędu, lecz obrońcą z wyboru, tyle że od pewnego momentu działający w zastępstwie innego ustanowionego z wyboru obrońcy w oparciu o stosowną decyzję organu samorządu adwokackiego. Pojawia się jednak w związku z tym kwestia, czy rozpoznając apelację takiego obrońcy wniesioną na korzyść oskarżonego, Sąd odwoławczy mógł wyjść poza wyznaczone tą skargą granice i uchylić niezgodne z prawem rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonym wyroku.

Jak już wspomniano, Sąd drugiej instancji działać ma wprawdzie w granicach wniesionego środka odwoławczego, ale może i powinien wyjść poza te granice, jeżeli odrębny, szczególny przepis tak stanowi (art. 433 § 1 in fine k.p.k.). Do przepisów tych, poza art. 435, 439 i 455 k.p.k., należy także art. 440 k.p.k. Przepis ten dopuszcza możliwość orzekania przez Sąd odwoławczy niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, jeżeli utrzymanie w mocy orzeczenia byłoby rażąco niesprawiedliwe. Przez utrzymanie orzeczenia w mocy należy przy tym rozumieć zarówno utrzymanie w mocy całego takiego orzeczenia, jak i tylko poszczególnych rozstrzygnięć w nich zawartych. Wymagana zaś tutaj rażąca niesprawiedliwość wyroku oznacza istnienie, poza wskazanymi wyżej granicami kontroli odwoławczej, uchybień z art. 438 k.p.k., tyle że będących jaskrawo niesprawiedliwymi, niekoniecznie przy tym dla oskarżonego, lecz także na jego niekorzyść. Z tym jednak, że w przypadku rażącej niesprawiedliwości w stosunku do oskarżonego, sąd odwoławczy może wydać od razu orzeczenie reformatoryjne, a w innych wypadkach, czyli gdy chodzi o rażąca niesprawiedliwość na jego niekorzyść, może jedynie je uchylić.

Rzecz jednak w tym, że w sytuacji zaistniałej w tej sprawie, rozstrzygnięcie w przedmiocie wynagrodzenia przyznanego obrońcy było niewątpliwie rażąco niekorzystne dla wymiaru sprawiedliwości, gdyż obciążało Skarb Państwa nienależnym obrońcy wynagrodzeniem. Nie było jednak niekorzystne dla samego oskarżonego, jako że nie obciążano go kosztami procesu, w tym i kosztami wykładanymi przez Skarb Państwa, lecz zwalniało od ich ponoszenia. Było to zatem rozstrzygnięcie korzystne dla samego obrońcy, nie będąc niekorzystnym, lecz obojętnym, dla interesów prawnych osoby, którą reprezentował on w tym postępowaniu. Tym samym jednak, było możliwe jego uchylenie w trybie art. 440 k.p.k. Należy bowiem przyjąć, że ponieważ art. 440 k.p.k. dopuszczając możliwość wyjścia przez sąd odwoławczy poza granice zaskarżenia i postawione zarzuty, je-

żeli orzeczenie lub zawarte w nim rozstrzygnięcie jest rażąco niesprawiedliwe, ogranicza go jedynie w ten sposób, że wiążąc rozstrzygnięcie z kierunkiem środka zaskarżenia, nie dopuszcza jednocześnie do dokonania zmiany na niekorzyść oskarżonego w instancji odwoławczej, nakazując w takiej sytuacji uchylenie orzeczenia i to przy istnieniu apelacji na niekorzyść tego podmiotu, to nie wyklucza tym samym, przy apelacji na korzyść oskarżonego, zmodyfikowania orzeczenia w zakresie obojętnym dla tej strony, a więc również uchylenia rozstrzygnięcia dotyczącego obrońcy tego oskarżonego w odniesieniu do zasądzonego mu od Skarbu Państwa wynagrodzenia za udzieloną oskarżonemu pomoc prawną w sytuacji, gdy koszty te przyznano mu bezpodstawnie. Bezpodstawne przyznanie adwokatowi takiego wynagrodzenia jest zaś niewątpliwie rażąco niesprawiedliwe dla dobra publicznego, a art. 440 k.p.k. ma również na uwadze i taką niesprawiedliwość orzeczenia.

Sąd odwoławczy, uchylając omawiane rozstrzygnięcie zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji, nie przywołał wprawdzie art. 440 k.p.k., ale obszerny jego wywód w tej materii (str. 16-18 uzasadnienia) wyraźnie wskazuje, iż chodziło mu właśnie o bezpodstawne obciążenie Skarbu Państwa nienależnym adwokatowi wynagrodzeniem. Trzeba przy tym przyznać, że w uzasadnieniu kasacji sam obrońca nie podważa, przyjętego przez Sąd odwoławczy statusu, w jakim działał on w tym postępowaniu, a jedynie argumentuje, iż doszło do wyjścia poza granice środka odwoławczego oraz że przepisy pozwalające na takie wykroczenie nie dotyczą sytuacji, która miała miejsce w tej sprawie. Jak jednak wykazano, właśnie art. 440 k.p.k. podstawę taką tworzy.

Omawiany zarzut został zatem w istocie podniesiony w tej kasacji w interesie jej autora, a nie oskarżonego jako strony, na korzyść której skargę tę wywiedziono. Nadzwyczajny środek zaskarżenia, jakim jest kasacja, przysługuje jednak stronom w zakresie ich gravenmenu, a nie procesowym przedstawicielom stron dla ochrony ich własnych interesów, jak to nastąpiło w tym wypadku. Dlatego Sąd Najwyższy, stosownie do – a maiori ad minus – art. 531 § 1 w zw. z art. 530 § 5 i art. 429 § 1 k.p.k., w zakresie omówionego wyżej zarzutu, a ujętego jako pierwszy w tej kasacji pozostawił tę skargę bez rozpoznania.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.4. Zobowiązanie skazanego do naprawienia szkody w ramach warunkowego zawieszenia wykonania kary.

przepisy: art. 72 § 2 k.k.
hasła: Warunkowe zawieszenie wykonania kary

Wyrok z dnia 9 lipca 2013 r., II KK 160/13

Teza:

Przepis art. 72 § 2 k.k. pozwala na zobowiązanie skazanego do naprawienia szkody w całości lub w części, chyba że orzeczono środek karny wymieniony w art. 39 pkt 5 k.k. Zobowiązanie do naprawienia szkody nie stanowi jednak fragmentu orzeczenia o karze lub środku karnym. Nie jest to, wymierzana przez sąd, w imieniu państwa dolegliwość, którą ponieść musi sprawca w związku z popełnionym przestępstwem. Zobowiązanie do naprawienia szkody zmierza jedynie do wyrównania straty, która wynika z tego przestępstwa. Orzeczenie w tym zakresie związane jest zatem ściśle z rzeczywistą szkodą jaką poniósł pokrzywdzony i to szkodą rozumianą tak, jak w prawie cywilnym. Innymi słowy, zobowiązanie do naprawienia szkody nie może z jednej strony zmierzać do przysporzeń w majątku pokrzywdzonego, z drugiej zaś, stanowić sensu stricto elementu kary, dolegliwości wymierzonej sprawcy przestępstwa, która spełniać ma zadania określone między innymi w art. 53 k.k.

Z uzasadnienia:

„Marcin C. oskarżony został o to, że:

1. w okresie od 4 grudnia do 6 grudnia 2010 r. w P., działając z inną ustaloną osobą, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, na terenie parkingu samochodowego przy ul. M. dokonał kradzieży z włamaniem do zaparkowanych trzech samochodów ciężarowych, w ten sposób, że wybił szyby w drzwiach tych samochodów i zabrał w celu przywłaszczenia radia CB i radioodtwarzacz, w wyniku czego straty w wysokości 3.272 zł poniósł właściciel samochodów Waldemar S., a stratę w wysokości 500 zł Piotr W., to jest o czyn z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,

2. w dniu 7 grudnia 2010 r. w P., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi osobami, z niezamkniętego budynku byłego zakładu wulkanizacyjnego dokonał zaboru w celu przywłaszczenia 20 sztuk używanych felg aluminiowych, w tym część z ogumieniem, piłę spalinową marki Stihl, młotowiertarkę udarową, o łącznej wartości 4.300 zł na szkodę Pawła M., to jest o czyn z art. 278 § 1 k.k.

Akt oskarżenia przeciwko Marciniowi C. wpłynął do Sądu Rejonowego w P. wraz z wnioskiem prokuratora o wydanie wyroku skazującego na podstawie art. 335 § 1 k.p.k. Po wyłączeniu sprawy części sprawców do odrębnego rozpoznania oraz po modyfikacji wniosku za zgodą oskarżonego, Sąd Rejonowy w P., wyrokiem z dnia 9 czerwca 2011 r., sygn. II K (...), uznał Marcina C. za winnego zarzucanych mu czynów i za czyn z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności oraz karę 50 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na 20 zł i za czyn z art. 278 § 1 k.k. wymierzył mu także karę 1 roku pozbawienia wolności oraz karę 50 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na 20 zł. Sąd orzekł wobec Marcina C. karę łączną 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę łączną 50 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na 20 zł, przy czym wykonanie orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 3 lat próby.

Ponadto, na podstawie art. 72 § 2 k.k. Sąd Rejonowy w P. zobowiązał Marcina C. do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwami przez zapłatę na rzecz pokrzywdzonych: Pawła M. kwoty 4.300 zł, Waldemara S. kwoty 3.272 zł i Piotra W. kwoty 500 zł w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się wyroku.

Wyrok nie został zaskarżony i uprawomocnił się z dniem 17 czerwca 2011 r.

Kasację od tego wyroku na korzyść Marcina C. wniósł Prokurator Generalny. Zaskarżył w niej wyrok w części dotyczącej zobowiązania Marcina C. na podstawie art. 72 § 2 k.k. - w punkcie 2 wyroku - do naprawienia szkody na rzecz Pawła M.

Prokurator Generalny zarzucił wyrokowi rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisu prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 72 § 2 k.k., polegające na zobowiązaniu Marcina C. w punkcie 2 wyroku, na podstawie art. 72 § 2 k.k. do naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz Pawła M. kwoty 4.300 zł, podczas gdy zabrane w celu przywłaszczenia na szkodę tego pokrzywdzonego mienie zostało w większości odzyskane i przekazane pokrzywdzonemu, a nieodzyskane mienie pokrzywdzony wycenił na 600 zł.

Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w P. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest w stopniu oczywistym zasadna, co pozwala na jej rozpoznanie i uwzględnienie na posiedzeniu. Przepis art. 72 § 2 k.k. pozwala na zobowiązanie skazanego do naprawienia szkody w całości lub w części, chyba że orzeczono środek karny wymieniony w art. 39 pkt 5 k.k. Zobowiązanie do naprawienia szkody nie

stanowi jednak fragmentu orzeczenia o karze lub środku karnym. Nie jest to, wymierzana przez sąd, w imieniu państwa dolegliwość, którą ponieść musi sprawca w związku z popełnionym przestępstwem. Zobowiązanie do naprawienia szkody zmierza jedynie do wyrównania straty, która wynika z tego przestępstwa. Orzeczenie w tym zakresie związane jest zatem ściśle z rzeczywistą szkodą jaką poniósł pokrzywdzony i to szkodą rozumianą tak, jak w prawie cywilnym. Innymi słowy, zobowiązanie do naprawienia szkody nie może z jednej strony zmierzać do przysporzeń w majątku pokrzywdzonego, z drugiej zaś, stanowić sensu stricto elementu kary, dolegliwości wymierzonej sprawcy przestępstwa, która spełniać ma zadania określone między innymi w art. 53 k.k.

Przy ustalaniu wysokości szkody, która powstała w wyniku przestępstwa brać należy pod uwagę, tak jak w przedmiotowej sprawie, nie tylko obiektywną wartość skradzionych przedmiotów, ale również konieczne jest uwzględnienie wartości skradzionego mienia, które zostało odzyskane przez pokrzywdzonego. O ile przedmioty odzyskane nie zostały zniszczone, uszkodzone, czy zużyte, to pokrzywdzony w tym zakresie z reguły nie ponosi rzeczywistej szkody. Sąd orzekając w sprawie Marcina C., bez względu na treść uzgodnionego wniosku, zbadać zatem powinien jaką rzeczywistą szkodę ponieśli pokrzywdzeni. Lektura zeznań pokrzywdzonego Pawła M., a także treść innych dokumentów znajdujących się w aktach sprawy wskazuje, że pokrzywdzony ten odzyskał znaczną część skradzionych felg i narzędzi. W toku przesłuchania w dniu 14 grudnia 2010 r. (k.194-195 akt) zeznał, że wartość mienia, którego nie odzyskał, to jest sześciu felg i dwóch opon - wynosi 600 zł. W tym stanie rzeczy zobowiązanie oskarżonego do zapłaty na rzecz tego pokrzywdzonego kwoty 4.300 zł uznać należy za rażąco wadliwe. Realizacja tego zobowiązania nie prowadziłaby, przynajmniej w znacznej części, do naprawienia szkody, a spowodowałaby wystąpienie korzyści w majątku Pawła M. Nie taki natomiast jest cel przepisu art. 72 § 2 k.k. wskazanego przez sąd w punkcie 2 części dyspozytywnej wyroku.

W tej sytuacji konieczne stało się uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku, ale jedynie w części obejmującej w punkcie 2 zobowiązanie do naprawienia szkody na rzecz Pawła M. W tym zakresie Sąd Rejonowy w P. dokonać powinien ustaleń co do wysokości rzeczywistej szkody, jaką poniósł Paweł M. w wyniku przypisanego Marcinowi C. przestępstwa. Po ustaleniu wysokości realnej szkody sąd ponownie orzec powinien w tym zakresie re-spektując brzmienie i sens przepisu art. 72 § 2 k.k.”

1.2.5. Wznowienie postępowania karnego.

przepisy: art. 540 k.p.k.,

hasła: Wznowienie postępowania

Postanowienie z dnia 9 lipca 2013 r., II KO 17/13

Teza:

1. **Wniosek o wznowienie postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem nie dotyczy wszelkich orzeczeń wydawanych przez sądy. Instytucja wznowienia postępowania odnosi się z pewnością do orzeczeń kończących postępowania, w których wypowiedziano się w kwestii odpowiedzialności karnej, a więc tych postępowań, które dotyczą głównego, zasadniczego przedmiotu procesu karnego.**
2. **Przedmiotem postępowania o wznowienie nie jest odpowiedzialność karna oskarżonego, nie jest to także postępowanie autonomiczne w stosunku do głównego przedmiotu procesu.**

3. Nie jest możliwe wznowienie, zarówno na wniosek strony, jak i z urzędu, samego postępowania o wznowienie, zakończonego uprzednio prawomocnym orzeczeniem sądu o oddaleniu wniosku strony lub o braku podstaw do wznowienia *ex officio*.

Z uzasadnienia:

„W pierwszej kolejności przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego była dopuszczalność złożonego wniosku. Wskazane w nim postanowienie Sądu Apelacyjnego w Ł. było orzeczeniem, które prawomocnie zakończyło zainicjowane przez obrońcę Jacka K. postępowanie o wznowienie postępowania. Intencją obrońcy w toku obecnego postępowania jest zatem wznowienie postępowania o wznowienie. Tymczasem zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie przyjmuje się, że wniosek o wznowienie postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem nie dotyczy wszelkich orzeczeń wydawanych przez sądy. Instytucja wznowienia postępowania odnosi się z pewnością do orzeczeń kończących postępowania, w których wypowiedziano się w kwestii odpowiedzialności karnej, a więc tych postępowań, które dotyczą głównego, zasadniczego przedmiotu procesu karnego. Co do orzeczeń wydawanych przez sądy w innych kwestiach, a więc w kwestiach pobocznych, incydentalnych, możliwość wznowienia postępowania nie jest oczywista. Dopuszcza się taką możliwość w odniesieniu do orzeczeń kończących prawomocnie postępowanie w kwestii odpowiedzialności Skarbu Państwa za niesłuszne skazanie lub pozbawienie wolności (zob. T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego oraz ustawa o świadku koronnym. Komentarz, Warszawa 2008, s. 45-46; P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, Kodeks postępowania karnego. Tom III. Komentarz, Warszawa 2007, s. 299). Co do innych postępowań ubocznych czasami wskazuje się na możliwość wznowienia postępowania w odniesieniu do orzeczeń kończących postępowanie o autonomicznym względem głównego nurtu postępowania charakterze. W literaturze odnotować należy także poglądy dopuszczające możliwość wznowienia postępowania o wznowienie (zob. D. Szumiło-Kulczycka, Prawne warunki dopuszczalności wznowienia postępowania sądowego, w: Środki zaskarżenia w procesie karnym. Księga pamiątkowa ku czci prof. Zbigniewa Dody, red. A. Gaberle, S. Waltoś, Warszawa 2000, s. 224).

Przedmiotem postępowania o wznowienie nie jest odpowiedzialność karna oskarżonego, nie jest to także postępowanie autonomiczne w stosunku do głównego przedmiotu procesu. Postępowanie o wznowienie jest zainicjowanym na skutek nadzwyczajnego środka zaskarżenia postępowaniem, w toku którego przedmiotem rozpoznania jest weryfikacja wystąpienia w czasie procesu lub po jego zakończeniu enumeratywnie wskazanych w ustawie sytuacji, stanowiących podstawy wznowienia. Postępowanie o wznowienie, podobnie zresztą jak postępowanie kasacyjne (zob. postanowienie SN z dnia 12 kwietnia 2001 r., III KO 53/99), jest ściśle związane z procesem, w toku którego orzekano o odpowiedzialności karnej oskarżonego. W tym znaczeniu nie ma ono charakteru autonomicznego i nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie karne. Wniosek o wznowienie postępowania może być zresztą ponawiany.

Mimo funkcjonującej w procesie karnym i znajdującej oparcie w Konstytucji zasady dwuinstancyjności, nie wszystkie orzeczenia sądu podlegają zaskarżeniu (na przykład, nie przysługuje zażalenie na postanowienie oddalające wniosek o wznowienie wydane przez sąd apelacyjny – vide art. 547 § 1 k.p.k.). Na tej samej zasadzie nie wszystkie postępowania zakończone prawomocnym orzeczeniem mogą podlegać wznowieniu. Sąd Najwyższy orzekający w sprawie wniosku obrońcy Jacka K. podziela w tej kwestii poglądy wyrażone przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 20 maja 2010 r., sygn. V KO 47/10 (OSNKW z 2010 r., z. 8, poz. 73). W uzasadnieniu postanowienia z dnia 8 lutego 2011 r., sygn. III KO 99/10, Sąd Najwyższy powtórzył, iż: „nie jest możliwe

wznowienie, zarówno na wniosek strony, jak i z urzędu, samego postępowania o wznowienie, zakończonego uprzednio prawomocnym orzeczeniem sądu o oddaleniu wniosku strony lub o braku podstaw do wznowienia *ex officio*” (R-OSNKW z 2011 r., poz. 278).

W tym stanie rzeczy, wobec faktu, że w toku postępowania o wznowienie na podstawie art. 545 § 1 k.p.k. odpowiednie zastosowanie ma art. 430 § 1 k.p.k., odsyłający z kolei do art. 429 § 1 k.p.k., pozostawiono wniosek obrońcy Jacka K. bez rozpoznania wobec jego niedopuszczalności. Orzeczenie o kosztach uzasadnia przepis art. 639 k.p.k.”

» » » » » » » » » » » » » » » »

1.2.6. Przestępstwa ścigane na wniosek.

przepisy: art. 12 k.p.k.

hasła: Przepistwa Őcigane na wniosek

Postanowienie z dnia 25 kwietnia 2013 r., III KK 121/12

Teza:

- 1. Przy przestępstwach Őciganych bezwzgzłędnie na wniosek pokrzywdzonego, wola pokrzywdzonego, jako uprawnionego do złożenia wniosku o Őciganie, ograniczona jest jedynie do podjęcia decyzji co do żądania Őcigania sprawców czynu, który go dotknął, a nie do decydowania o tym, które z osób współuczestniczących w tym czynie mogą, a które nie mogą być Őcigane.**
- 2. Őciganie wszystkich współuczestniczących w zdarzeniu przestępnym, po złozeniu wniosku, następuje z urzędu, czyli niezależnie od woli pokrzywdzonego.**
- 3. Pokrzywdzony może jedynie wyłączyć spod Őcigania osoby dlań najbliższe, gdyby na skutek złożenia wniosku bez wskazywania jakiegokolwiek sprawcy lub co do niektórych tylko imiennie określonych osób, okazało się, że wśród ustalonych przez organ domniemyanych sprawców znajduje się osoba dla niego najbliższa.**

Z uzasadnienia:

„W kasacji tej podniesiono jedynie zarzut obrazy art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. przez wydanie orzeczenia utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w sytuacji, gdy pokrzywdzona na żadnym etapie postępowania nie złozyła wniosku o Őciganie Arkadiusza G., z żądaniem uchylecia zaskarżonego orzeczenia i umorzenia postępowania, ewentualnie przekazania tej sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. W przedmiocie tego zarzutu, podnoszonego już w apelacji, Sąd odwoławczy ograniczył się do stwierdzenia, że „wniosek o tzw. Őciganie anonimowe, tj. bez wskazania indywidualnie konkretnej osoby lub o Őciganie niektórych tylko sprawców imiennie określonych, obejmuje *ex lege* również osoby, których czyny pozostają w ścisłym związku z czynem osoby wskazanej we wniosku lub z czynem we wniosku wskazanym, o czym wnioskodawca winien być pouczone (art. 12 § 2 zd. I)”, z powołaniem się także na pogląd wyrażony w doktrynie oraz wskazaniem, że pokrzywdzona znała wprawdzie Arkadiusza G., ale tylko z widzenia, nie mogła więc spersonalizować go we wniosku o Őciganie, a jej zeznania złozone podczas okazania, że nie brał on udziału w tym zdarzeniu, nie miały przełożenia na stwierdzenie, iż wniosek o Őciganie nie dotyczył tego oskarżonego, jak sugeruje apelacja; podniesiono też, że z wyjaśnień współoskarżonych wynika, iż brał on udział w zdarzeniu, jakie miało miejsce w U. (strony 24-25 uzasadnienia wyroku).

Skarżący w kasacji – podobnie jak w apelacji – argumentuje, że pokrzywdzona „złożyła wnioski o ściganie nieznanymi jej sprawcami zgwałcenia”, a zatem nie dotyczył on Arkadiusza G., skoro podczas późniejszego przesłuchania i okazania, rozpoznała go, jako osobę, którą zna z widzenia, a jednocześnie nie rozpoznała go jako kogoś, kto uczestniczył w zdarzeniu w U. (strony 2-3 kasacji).

Tego typu stwierdzenia wskazują, że autor tej skargi nie rozumie w ogóle instytucji wniosku o ściganie, a w szczególności, przyjmowanej zarówno na gruncie art. 5 § 4 k.p.k. z 1969 r., jak i w obecnym Kodeksie (art. 12 § 2), tzw. podmiotowej niepodzielności wniosku (zob. na ten temat np. T. Grzegorzczak, Wnioskowy tryb ścigania czynów karalnych, Łódź 1986, s. 222-249, P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2004, t. I, s. 104-105, Z. Gostyński, S. Zabłocki [w:] R. Stefański, S. Zabłocki [red.], Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2003, t. I, s. 267-268).

Istota rozwiązania zawartego obecnie w art. 12 § 2 k.p.k. sprowadza się bowiem do tego, że w razie złożenia wniosku o ściganie niektórych tylko sprawców, obowiązek ścigania obejmuje także wszystkie inne osoby, których czyny pozostają w ścisłym związku z czynem osoby wskazanej we wniosku, pod warunkiem jednak, że należy o tym pouczyć składającego wniosek oraz że obowiązek owego ścigania nie dotyczy osób najbliższych dla pokrzywdzonego. Rozwiązanie to a minori ad maius ma tym bardziej zastosowanie do tzw. wniosku anonimowego, czyli wniosku, w którym pokrzywdzony nie wskazuje z imienia ani nazwiska jakiegokolwiek ze sprawców czynu popełnionego wobec niego. Prawo nie nakłada bowiem na uprawnionego do złożenia wniosku o ściganie obowiązku imiennego wskazania sprawców, gdyż obowiązek taki – jak podnosi się zresztą od dawna w orzecznictwie (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 sierpnia 1972 r., II KR 121/72, OSNPG 1973, z. 6, poz. 79, LEX nr 16743) – stanowiłby przeszkodę procesową zapewniającą bezkarność sprawcy. Tym samym, w razie złożenia wniosku o ściganie anonimowe, po wykryciu domniemanych sprawców, nie ma też potrzeby uzupełnienia zgłoszonego uprzednio żądania ścigania w odniesieniu do takich osób, chyba że są to osoby najbliższe dla pokrzywdzonego (zob. uch. Sądu Najwyższego z dnia 13 października 1971 r., VI KZP 34/71, OSNKW 1972, z. 1, poz. 2).

Powyższe wskazuje, że przy przestępstwach ściganych bezwzględnie na wniosek pokrzywdzonego, a do takich należy przestępstwo zgwałcenia, którego dotyczy niniejsza sprawa, wola tego pokrzywdzonego, jako uprawnionego do złożenia wniosku o ściganie, ograniczona jest jedynie do podjęcia decyzji co do żądania ścigania sprawców czynu, który go dotknął, a nie do decydowania o tym, które z osób współuczestniczących w tym czynie mogą, a które nie mogą być ścigane. Ściganie wszystkich współuczestniczących w zdarzeniu przestępnym, po złożeniu wniosku, następuje już bowiem z urzędu, czyli niezależnie od woli pokrzywdzonego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1977 r., I KR 185/77, OSNKW 1978, z. 2-3, poz. 28), a pokrzywdzony ten może jedynie wyłączyć spod ścigania osoby dlań najbliższe, gdyby na skutek złożenia wniosku bez wskazywania jakiegokolwiek sprawcy lub co do niektórych tylko imiennie określonych osób, okazało się, że wśród ustalonych przez organ domniemanych sprawców znajduje się osoba dla niego najbliższa. W żadnym zatem wypadku składający wniosek o ściganie nie może prawnie skutecznie ograniczyć go do ścigania niektórych tylko sprawców przestępstwa wnioskowego, chyba, że owymi wyłączonymi spod ścigania byłyby osoby dla niego najbliższe w rozumieniu art. 115 § 11 k.k. Nie ma przy tym znaczenia, czy wnioskodawca zna, czy też nie zna danej osoby, której ścigania sobie nie życzy, jeżeli tylko prawidłowo pouczony o konsekwencjach płynących z art. 12 § 2 k.p.k., złoży wniosek o ściganie choćby niektórych tylko sprawców albo ogólnie sprawców bez wskazywania ich z imienia i nazwiska.

W sprawie niniejszej nie budzi wątpliwości, że we wniosku odnotowanym w protokole jego przyjęcia, pokrzywdzona została wyraźnie pouczone o konsekwencjach wynikających z art. 12 k.p.k., co potwierdziła własnoręcznym podpisem oraz że następnie zażądała „ścigania i ukarania sprawców (...) zgwałcenia” (k. 4). Wprawdzie w przedłożonym wówczas osobistym wniosku pisemnym oświadczyła, że została wielokrotnie zgwałcona przez nieznaną jej mężczyznę z żądaniem ścigania i ukarania „sprawców tego czynu” (k. 5), ale owo oświadczenie mówiące o „nieznanych jej sprawcach zgwałcenia”, w świetle tego co wskazano wyżej, nie miało żadnego znaczenia z punktu widzenia prawnej skuteczności wniosku, jako odnoszącego się do wszystkich osób współuczestniczących w przedmiotowym przestępstwie. Pokrzywdzona dwukrotnie jeszcze wyraźnie oświadczyła, że żąda „ścigania i ukarania sprawców gwałtu” na niej (k. 24v), czy że „podtrzymuję żądanie ścigania i ukarania sprawców gwałtu w U. (...) oraz w D. w remizie i w domu”, gdzie ją zgwałcono (k. 209 v). To, że pokrzywdzona podczas okazania wskazała, że zna z widzenia Arkadiusza G. i nie rozpoznaje go jako uczestnika popełnionego wobec niej przestępstwa (k. 113), nie miało żadnego znaczenia procesowego dla ścigania tej osoby, skoro z innych dowodów uznanych za wiarygodne wynikało, iż był on uczestnikiem przestępstwa dokonywanego na pokrzywdzonej w U.

W tym miejscu, już na marginesie, należy zauważyć, że po wniesieniu niniejszej kasacji, obrońca Arkadiusza G. wystąpił odrębnie z wnioskiem o wznowienie postępowania, do którego jednak nie doszło (k. 3418-3420 i 3424), dołączając do niego oświadczenie pokrzywdzonej, w którym stwierdza ona, że nie złożyła wniosku o ściganie tego oskarżonego w związku ze zdarzeniem w U. w 2004 r., a także nie pamięta, czy gwałcił on ją, ponieważ było ciemno, lecz badania DNA nie wykazały, iżby to uczynił oraz że jest on jej znany i prosi o nie kierowanie go do więzienia, bo nie złożyła i nie składa wniosku o jego ściganie (k. 3421 akt II K 107/06). Okoliczność ta nie ma żadnego znaczenia dla rozpatrywanej sprawy, gdyż pokrzywdzona po złożeniu wniosku o ściganie, odnoszącego się ogólnie do sprawców popełnionego przeciwko niej przestępstwa zgwałcenia, przestała być dysponentem tego wniosku. Nie mogła przy tym prawnie wyłączyć spod jego działania jakiegokolwiek ze współuczestników zdarzenia przestępczego, jeżeli nie byłaby to osoba dla niej najbliższa, a skazany Arkadiusz G. osobą taką nie był. Stosownie zaś do art. 12 § 3 k.p.k., z uwagi na to, że chodzi o przestępstwo z art. 197 k.k., nie może ona skutecznie wycofać raz złożonego wniosku.

W świetle powyższego nie może być mowy o zaistnieniu w niniejszej sprawie uchybienia, które zarzuca omawiana kasacja, a zatem skarga ta jest niezasadna.”

┆ ┆

1.2.7. Wznowienie postępowania karnego w powodu rozstrzygnięcia ETPCz, wydanego w innej sprawie.

przepisy: art. 540 § 3 k.p.k.

hasła: wznowienie postępowania

Postanowienie z dnia 16 lipca 2013 r., III KO 118/12

Teza:

Na wynikającą z rozstrzygnięcia ETPC, potrzebę wznowienia powołać się może – co oczywiste – oskarżony, w którego sprawie rozstrzygnięcie to zapadło. Nie sposób jest jednak z góry wykluczyć możliwości skutecznego powoływania się na nią we wniosku o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania złożonym przez oskarżonego, którego sprawa nie była przedmiotem postępowania przed ETPC. Potrzebą, o której mowa w art. 540 § 3 k.p.k. może okazać się bowiem konieczność wznowienia postępowania w celu zapobieżenia wydania przeciwko

Polsce kolejnego wyroku stwierdzającego naruszenie EKPC. W powyższej sytuacji, naruszenie EKPC, na które wskazuje wnioskodawca, musi być jednak identyczne z zakwestionowanym w rozstrzygnięciu ETPC, co powoduje, że właściwie pewnym jest, iż w razie wniesienia przez tego oskarżonego skargi do Trybunału, uzyskałby on - z tych samych względów, jakie przedstawiono w orzeczeniu, na które się powołuje – korzystne dla siebie rozstrzygnięcie stwierdzające naruszenie przez Polskę Konwencji. Chodzi tu o analogiczny układ zarówno pod względem prawnym, jak i faktycznym.

Z uzasadnienia:

„We wniosku o wznowienie postępowania obrońca skazanego jako podstawę do jego uwzględnienia podał art. 540 § 3 k.p.k. Autor wniosku odwołuje się w jego uzasadnieniu do prawomocnych orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu (zwanego dalej ETPC), wydanych w sprawach przeciwko Polsce (Fąfrowicz - skarga nr 43609/07, Demski – skarga 22695/03 i W.S. – skarga nr 43609/07), jak i wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2009 r., V KO 63/09, LEX nr 550553) wskazując, że w prawomocnie zakończonym postępowaniu doszło, jego zdaniem, do naruszenia art. 6 k.p.k. i art. 6 ust. 3 lit. d Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 1950 r. (Dz.U. z 1993 Nr 61, poz. 284, zwanej dalej EKPC) stanowiącego, iż każdy oskarżony o popełnienie czynu zagrożonego karą ma co najmniej prawo do przesłuchania lub spowodowania przesłuchania świadków oskarżenia oraz żądania obecności i przesłuchania świadków obrony na takich samych warunkach jak świadków oskarżenia. Obrońca naruszenia wskazanych tu przepisów upatruje w oparciu skazania Grzegorza K. „wyłącznie lub przede wszystkim” na odczytanych na rozprawie zeznaniach Piotra B. z postępowania przygotowawczego, bez ich potwierdzenia przez tego świadka oraz uniemożliwieniu oskarżonemu zadawania mu pytań. Podobnie, obrońca kontestował oparcie rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego na zeznaniach Sebastiana Z. z postępowania przygotowawczego, których Grzegorz K. nie mógł kwestionować wobec jakoby „jednej, nieudanej próby wezwania świadka na rozprawę, pomimo możliwości ustalenia miejsca pobytu świadka (...) za granicą i podjęcia czynności zmierzających do zapewnienia jego uczestnictwa w rozprawie”, co zdaniem autora wniosku nie zostało uczynione (k. 131-132 akt III KO 118/12). Ponadto, choć obrońca nie przytacza innej, poza art. 540 § 3 k.p.k., podstawy wznowienia postępowania, to w uzasadnieniu swego wniosku podważa ocenę zeznań Piotra B., jak również odwołuje się do zeznań świadka Marka F., który miał jakoby ujawnić do „jakich nadużyć i łamania prawa dochodziło ze strony funkcjonariuszy CBS w sprawie o sygn. akt II AKa (...)” (k. 131 tych akt). W konkluzji obrońca wniósł o „uchylenie wyroku Sądu Okręgowego (...), a także wyroku Sądu Apelacyjnego (...) w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu Okręgowego (...) oraz w zakresie pkt I pkt 8,9 wyroku Sądu Apelacyjnego (...) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu”.

W odpowiedzi na wniosek o wznowienie postępowania, prokurator Prokuratury Generalnej wniósł o jego oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek nie jest zasadny, albowiem nie zachodziła wskazana w nim podstawa do wznowienia postępowania z art. 540 § 3 k.p.k., jak również podnoszone w jego uzasadnieniu okoliczności nie mogły skutkować takim rozstrzygnięciem.

Wskazać w tym miejscu trzeba, że rozstrzygnięcia ETPC, z uwagi na brzmienie art. 46 ust. 1 EKPC, a tym samym zasadę pacta sunt servanda, są wiążące dla Państw-Stron Konwencji oraz ich organów (w tym także sądów). Taki też pogląd jednolicie przyjmuje

się w orzecznictwie (zob. np. wyroki SN: z dnia 23 kwietnia 2009 r., II KO 63/08, LEX nr 507963, czy z dnia 9 grudnia 2009 r., IV KO 103/09, OSNKW-R 2009, poz. 2502) oraz w doktrynie (zob. np. T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego oraz ustawa o świadku koronnym. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 1142, P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2012, t. III, s. 392-393, czy P. Grzegorzczak, *Skutki wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w krajowym porządku prawnym*, PS 2006, nr 6, s. 7 i n.).

W związku z powyższym, wydanie przez ETPC prawomocnego orzeczenia, w sposób nie budzący żadnych wątpliwości, rodzi możliwość (w razie zajścia takiej „potrzeby” w rozumieniu art. 540 § 3 k.p.k.) wznowienia konkretnego postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem sądu krajowego, przy wydaniu którego – zgodnie z wyrokiem ETPC – doszło do naruszenia EKPC. Podkreślenia wymaga bowiem, że art. 540 § 3 k.p.k. pomimo tego, że posługuje się zwrotem „wznawia się”, to nie nakazuje w sposób automatyczny wznawiać każdego postępowania prawomocnie zakończonego, w stosunku do którego organ międzynarodowy, o jakim mowa w tym przepisie, rozstrzygnął (nawet z korzyścią dla oskarżonego) o naruszeniu przez Polskę przepisów prawa międzynarodowego. Każdorazowo przy rozważaniu zasadności złożonego wniosku o wznowienie postępowania, rozpoznający go sąd powinien dokonać stosownej oceny, czy rzeczywiście to stanowiące jego uzasadnienie rozstrzygnięcie organu międzynarodowego, in concreto stwarza potrzebę wznowienia postępowania. Takie też stanowisko jednolicie prezentowane jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. np. przywoływane wcześniej wyroki SN: z dnia 23 kwietnia 2009 r., II KO 63/08 i z dnia 9 grudnia 2009 r., IV KO 103/09, a także wyroki SN: z dnia 11 stycznia 2012 r., II KO 78/11, LEX nr 1108479, czy z dnia 2 lutego 2012 r., II KO 80/11, OSNKW 2012, z. 6, poz. 57). Tożsamy pogląd przedstawiany jest również w piśmiennictwie (zob. np. W. Hermeliński, B. Nita, *Wykonywanie wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka poprzez wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania*, Pal. 2010, nr 11-12, s. 4, czy M. Wąsek-Wiaderek, *Samodzielność jurysdykcyjna sądu karnego wobec kompetencji Trybunału Konstytucyjnego i Trybunałów Europejskich*, Lublin 2012, s. 365).

Jak wskazano powyżej, na wynikającą z rozstrzygnięcia ETPC, potrzebę wznowienia powołać się może – co oczywiste - oskarżony, w którego sprawie rozstrzygnięcie to zapadło. Nie sposób jest jednak z góry wykluczyć możliwości skutecznego powoływania się na nią we wniosku o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania złożonym przez oskarżonego, którego sprawa nie była przedmiotem postępowania przed ETPC. Potrzebą, o której mowa w art. 540 § 3 k.p.k. może okazać się bowiem konieczność wznowienia postępowania w celu zapobiegnięcia wydania przeciwko Polsce kolejnego wyroku stwierdzającego naruszenie EKPC. W powyższej sytuacji, naruszenie EKPC, na które wskazuje wnioskodawca, musi być jednak identyczne z zakwestionowanym w rozstrzygnięciu ETPC, co powoduje, że właściwie pewnym jest, iż w razie wniesienia przez tego oskarżonego skargi do Trybunału, uzyskałby on - z tych samych względów, jakie przedstawiono w orzeczeniu, na które się powołuje – korzystne dla siebie rozstrzygnięcie stwierdzające naruszenie przez Polskę Konwencji. Chodzi tu o analogiczny układ zarówno pod względem prawnym, jak i faktycznym. Takie stanowisko przeważa w doktrynie (zob. np. S. Zabłocki [w:] S. Zabłocki, R.A. Stefański [red.], *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2004, t. III, s. 673-674, P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks...*, s. 391-392, A. Bojańczyk, *Podważenie prawomocnego wyroku sądu karnego przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu (ETPCz). Próba zarysu zagadnienia (Część II)*, Pal. 2001, nr 7-8, s. 131, czy B. Nita, *Orzeczenie ETPCz jako podstawa wznowienia postępowania karnego*, EPS 2010, nr 9, s. 7). Art. 540 § 3 k.p.k. nie ogranicza bowiem możliwości wznowienia postępowania tylko do tego oskarżonego, który uzyskał w swojej sprawie korzystne rozstrzygnięcie wydane przez organ międzynarodowy, o którym mowa w tym przepisie.

Przechodząc na grunt przedmiotowej sprawy podnieść od razu należy, że Grzegorz K. nie uzyskał korzystnego dla siebie rozstrzygnięcia ETPC, o czym najlepiej świadczy jego pismo stanowiące odpowiedź na stanowisko prokuratora w przedmiocie tego wznowienia (k. 191 akt III KO 118/12). Z tego powodu nie może okazać się skuteczne odwołanie się przez obrońcę do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2009 r. (V KO 63/09), o którym wyżej była mowa. Autor wniosku nie dostrzega bowiem, że wznowienie postępowania poprzedzone tu zostało korzystnym rozstrzygnięciem ETPC w sprawie tego samego oskarżonego (sprawa Demski przeciwko Polsce skarga nr 22695/03, o czym mowa będzie jeszcze poniżej).

Wskazano już wyżej, że obrońca przywołał w uzasadnieniu wniosku orzeczenia ETPC w sprawach przeciwko Polsce (Fąfrowicz - skarga nr 43609/07, Demski – skarga 22695/03 i W.S. – skarga nr 43609/07; polskie wersje językowe zaczerpnięte zostały ze strony internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości (...)).

W ostatecznym wyroku wydanym w pierwszej z tych spraw ETPC wywiódł, że sąd poprzez trzykrotne zwrócenie się do policji o pomoc w doręczeniu wezwania oraz ustaleniu miejsca pobytu świadka oskarżenia J.H., dołożył odpowiednich starań, aby zapewnić jego stawianictwo na rozprawie. Gdy starania te nie powiodły się i sąd ten został poinformowany przez policję, że data powrotu J.H. ze Stanów Zjednoczonych do kraju pozostaje nieznana, postanowił na ostatnim terminie rozprawy odczytać, w trybie art. 391 § 1 i 2 k.p.k., jego zeznania z postępowania przygotowawczego. ETPC uznał, że nie było w takiej sytuacji potrzeby odroczenia rozprawy aż do czasu, kiedy będzie można przesłuchać J.H., jak również, iż nie można zarzucać sądowi, że nie zwrócił się o międzynarodową pomoc prawną, skoro nie ustalono, iż sąd znał adres J.H. Wobec powyższego oraz faktu, że zeznania J.H. nie stanowiły – zdaniem Trybunału - ani wyłącznego, ani rozstrzygającego dowodu mającego wpływ na orzeczenie, ETPC uznał, że proces nie był nierzetelny i nie doszło do naruszenia art. 6 § 1 i art. 6 § 3 lit. d EKPC.

W prawomocnym wyroku w sprawie Demski przeciwko Polsce, ETPC wywiódł natomiast, że zeznania pokrzywdzonej przez przestępstwo zgwałcenia, uzyskane na etapie postępowania przygotowawczego, a odczytane następnie na rozprawie w trybie art. 391 § 1 k.p.k., były jedynym bezpośrednim dowodem, na którym opierał się sąd. Wobec uczynienia jedynie jednej, nieudanej próby wezwania pokrzywdzonej na rozprawę, które zostało skierowane na polski adres, choć zamieszkiwała ona wówczas w Niemczech, a przy tym ten ostatni adres był znany sądowi albo mógł być przez niego z łatwością pozyskany, ETPC uznał, że sąd nie podjął wszystkich racjonalnych kroków w celu zapewnienia uczestnictwa tej pokrzywdzonej w procesie, w związku z czym doszło do naruszenia art. 6 § 3 lit. d w zw. z § 1 EKPC.

Wreszcie w ostatecznym wyroku w sprawie W.S. przeciwko Polsce, dotyczącej seksualnego wykorzystywania przez oskarżonego swojej córki (w chwili popełnienia przestępstwa miała ona 2 lata, a w chwili badania jej przez psychologa, którego opinia, będąca też podstawą zarzutów wobec oskarżonego, wskazywała na niezasadność jej przesłuchania - 4 lata), ETPC uznał brak przesłuchania pokrzywdzonej zarówno przez prokuratora, jak i sąd oraz nierozważenie możliwości nagrania jej sesji z psychologiem, za nieprawidłowe. W konsekwencji powyższego sąd – zdaniem Trybunału - nie miał możliwości zaobserwowania zachowania pokrzywdzonej w czasie przesłuchania, co przesądzało o naruszeniu art. 6 § 1 w zw. z art. 6 § 3 lit. d EKPC.

W prawomocnie zakończonej sprawie, której dotyczy przedmiotowy wniosek o wznowienie postępowania, na rozprawie w dniu 27 lutego 2006 r. świadek Piotr B. odmówił składania zeznań (k. 4671v). Na pytanie przewodniczącego, jakie są przyczyny odmowy zeznań oraz czy taka postawa świadka jest spowodowana obawą o swoje bezpieczeństwo, Piotr B. nie odpowiedział. Na pytanie, czy złożyłby zeznania pod nieobecność oskarżo-

nych, Piotr B. oświadczył, że w ogóle nie będzie zeznawać. Następnie stwierdził on, że: „Być może powodem odmowy składania zeznań jest obawa o moje bezpieczeństwo i bez względu na konsekwencje nic nie będę mówił” (k. 4671v). Okoliczności, o których tu mowa, były analizowane przez Sąd Okręgowy (uzasadnienie k. 6844v-6845). Sąd ten, pomimo wniosku obrońcy, nie zastosował względem świadka kary porządkowej, albowiem – jak wskazał - dotychczasowa praktyka przesłuchań tego świadka przed tym Sądem dowodzi, że „świadek ten w obawie o swoje bezpieczeństwo konsekwentnie pozostaje przy swoim stanowisku bez względu na ewentualne negatywne konsekwencje, stosowanie sankcji niepotrzebnie przeciągałoby proces, nic w zamian nie zyskując” (k. 4672). W związku z powyższym, Sąd Okręgowy odczytał protokoły z wyjaśnień i zeznań Piotra B., po czym zwrócił się do świadka o wypowiedzenie się odnośnie do odczytanych depozycji, na co świadek ten stwierdził, że nie będzie odpowiadał na żadne pytania (k. 4672).

Powyższe w sposób oczywisty dowodzi, że realia tej sprawy nie odpowiadają w analogiczny sposób okolicznościom postępowań, w jakich następstwie wyroki w sprawach przeciwko Polsce, na które powoływał się obrońca, wydał ETPC. Nie można twierdzić, że stany faktyczne przedmiotowej sprawy w porównaniu do tych, w których zapadały rozstrzygnięcia ETPC, są identyczne. Wbrew wywodom obrońcy, okoliczności tej sprawy nie przesądzają, że doszło do naruszenia art. 6 ust. 3 lit. d EKPC. W postępowaniu, którego dotyczy wniosek o wznowienie, przed Sądem Okręgowym stawił się bowiem świadek Piotr B., a Sąd nie był bierny, ale starał się uzyskać od niego zeznania i uczynił wszystko, co było wówczas możliwe, aby doszło do złożenia tych depozycji. Z uwagi na obawę o swoje bezpieczeństwo, świadek ten jednak definitywnie odmówił składania zeznań, bez względu na konsekwencje i dopiero wtedy – wobec tak zdecydowanej postawy Piotra B. - doszło do odczytania zeznań świadka. Podkreślić trzeba, że Sąd Okręgowy miał bezpośredni kontakt z tym osobowym źródłem dowodowym i mógł obserwować zachowanie świadka oraz jego reakcje. Nałożenie kary porządkowej wobec takiej postawy świadka, nie spowodowałoby zapewne jej zmiany. Grzegorzowi K., jako stronie procesu, przysługiwał przy tym dostęp do protokołów odczytanych na rozprawie. Mógł on więc za pomocą stosownych dowodów wykazywać ewentualną nieprawdziwość zawartych w nich twierdzeń.

Podkreślić przy tym trzeba, że dokonane przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne co do przestępczej działalności Grzegorza K. poczynione zostały nie tylko w oparciu o zeznania Piotra B., ale również (we wskazanym zakresie) wyjaśnienia współoskarżonych w tym procesie: P. Ś., Magdaleny K., Pawła D., Tomasza S., zeznania świadków: Andrzeja B., Jana J., Joanny B., Sebastiana Z., opinii z badań chemicznych i protokołu okazania (k. 6834v-6835 i 6853-6854). Sąd Okręgowy podniósł również, że choć zeznania świadka Piotra B. są niezmiernie ważne, to w żadnym wypadku nie są one w sprawie jedynym dowodem o kluczowym znaczeniu, który Sąd ten przyjął do poczynienia ustaleń faktycznych (k. 6844v) oraz iż zawsze zeznania tego świadka były weryfikowane w oparciu o inne dowody i co istotne znajdowały w nich potwierdzenie (k. 6845v.). Sąd Apelacyjny podzielił taką ocenę materiału dowodowego (k. 7388-7391 i k. 7395-7396). Powyższe okoliczności autor wniosku o wznowienie zupełnie pomija.

Nie zachodzi tym samym w omawianym tu zakresie podstawa do wznowienia postępowania w oparciu o art. 540 § 3 k.p.k. Zapatrywania tego nie podważa wywód obrońcy, że potrzeba wznowienia wynika z wydania przez ETPC „każdego orzeczenia, w którym stwierdzono naruszenie procesowego prawa karnego, mogące mieć wpływ na treść orzeczeń krajowych, a więc z wszystkich tych wyroków, w których Trybunał stwierdził naruszenie prawa do rzetelnego procesu z powodu niezapewnienia oskarżonemu możliwości zadawania pytań świadkom oskarżenia lub też istotne naruszenie prawa do obrony” (k. 132 akt III KO 118/12). Wskazać bowiem należy, że to rolę skarżącego powinno być wykazanie, iż w konkretnym, prawomocnie zakończonym postępowaniu, doszło do takich

uchybień, które przekonują o zaistnieniu podstawy do wznowienia procesu, o której mowa w art. 540 § 3 k.p.k. Abstrahując w tym miejscu od kontrowersji w doktrynie co do tego, jakie znaczenie dla sądu wznowieniowego ma orzeczenie ETPC wydane w sprawie przeciwko innemu państwu niż Polska, stwierdzić należy, że skutecznym uzasadnieniem dla wniosku o wznowienie nie może być ogólnikowe jedynie powołanie się na orzecznictwo ETPC, bez skorelowania jakiegoś konkretnego uchybienia wskazywanego w wyrokach Trybunału, które mogło mieć wpływ na rozstrzygnięcie w przedmiocie procesu, z realiami niniejszej sprawy.

Odnosząc się natomiast do kwestii odczytania przez Sąd Okręgowy protokołów zeznań Sebastiana Z. wskazać należy co następuje. Już w dniu 27 marca 2006 r. (a więc jeszcze przed trzecim terminem rozprawy licząc od terminu, na którym odczytano akt oskarżenia), Sąd Okręgowy zwrócił się do Policji o doręczenie świadkowi Sebastianowi Z. wezwania na rozprawę, albowiem nie odbierał on korespondencji wysyłanej za pośrednictwem poczty (k. 4759). W odpowiedzi na to pismo poinformowano Sąd, że wezwania nie doręczono, a ojciec świadka podał jedynie, iż syn przebywa za granicą, nie wskazując jednak terminu jego powrotu do kraju (k. 4803). Następnie dwukrotnie zarządzono doprowadzenie na kolejne terminy rozprawy tego świadka (k. 4826 i 4972), w związku z czym wystawiono nakazy zatrzymania i przymusowego jego doprowadzenia (k. 4850 i 4979). Nakazy te nie zostały skutecznie wykonane. Sąd Okręgowy w oczekiwaniu na realizację drugiego z tych nakazów, ponownie wystąpił do Policji o ustalenie w drodze wywiadu, czy świadek, o którym tu mowa przebywa w miejscu zamieszkania (k. 5055). Z pisma Policji wynikało, że mimo zameldowania świadka pod tym adresem, nie udało się skutecznie doręczyć mu wezwania i doprowadzić go na rozprawę, albowiem nie przebywał on tam a jego rodzice podali, iż nie zamieszkuje on pod wskazanym adresem od około 4 lat, przebywa natomiast poza granicami kraju (prawdopodobnie w Szkocji, ale nie wiedzą dokładnie gdzie), a ponadto nie utrzymuje on z nimi żadnych kontaktów i nie wiedzą w związku z tym, czy wróci do kraju i ewentualnie kiedy to nastąpi (k. 5076 i 5101, na okoliczności te sporządzono też notatkę urzędową – k. 5082). Sąd Okręgowy na kolejnych terminach rozprawy ponownie podejmował decyzje o zwróceniu się do Policji o ustalenie, czy Sebastian Z. przebywa w miejscu zameldowania i jaki jest termin jego powrotu do kraju (k. 5094v, 5210, 5516v, 5796v). Z kolejnych pism Policji wynikało: że nie ustalono terminu powrotu świadka do kraju (k. 5195), iż w rozmowie z ojcem świadka ustalono, że przebywa on od około 5 lat za granicą, nie utrzymuje z nim kontaktu i nie powróci do kraju, dlatego też rodzice starają się go wymeldować (k. 5395), że nie planuje on już powrotu (k. 5759), iż wyjechał za granicę na stałe (k. 5840) oraz iż przebywa on od 5 lat w Irlandii, bez zamiaru powrotu (k. 6399). Z uwagi na powyższe, Sąd Okręgowy na przedostatnim terminie rozprawy, w dniu 25 stycznia 2007 r., na podstawie art. 391 § 1 k.p.k., ujawnił przez odczytanie zeznania świadka Sebastiana Z. (k. 6409v).

Powyżej ustalone okoliczności w jednoznaczny sposób wskazują prawidłowe postępowanie Sądu Okręgowego, który niemalże w toku całej rozprawy, na każdym jej terminie, czynił próby doprowadzenia do bezpośredniego przesłuchania świadka na rozprawie. W okolicznościach tej sprawy zbyt daleko idącym byłoby oczekiwanie od Sądu, aby skorzystał on z instytucji międzynarodowej pomocy prawnej, tym bardziej, że informacje co do miejsca pobytu świadka były odmienne na różnym etapie procesu. Początkowo miał on się znajdować w Szkocji, a następnie w Irlandii. Zauważyć również trzeba, że Sąd nie dysponował żadnym zagranicznym adresem świadka, jak również jego uzyskanie od rodziców Sebastiana Z. okazało się niemożliwe. Nieprawidłowym byłoby również w takiej sytuacji odraczanie rozprawy aż do czasu doręczenia wezwania świadkowi, aby spowodować bezpośrednio jego przesłuchanie, skoro z informacji podawanych przez jego rodziców wynika, że wyjechał on na stałe za granicę, a oni nie mieli z nim kontaktu od 5 lat. Zatem stwierdzenie obrońcy, że Sąd Okręgowy podjął jedną, a przy tym nieudaną próbę wezwania świadka, jak i że pomimo możliwości ustalenia miejsca pobytu świadka za

granicą oraz podjęcia czynności zmierzających do zapewnienia jego uczestnictwa w rozprawie, nie uczynił niczego, aby przestać mu wezwanie (k. 131-132 akt III KO (...)), nie odpowiada prawdzie. W tej sytuacji, jako że znowu jest to odmienna sytuacja faktyczna od tych, jakie wystąpiły w przywoływanych przez autora wniosku orzeczeniach ETPC, jego wywody w tym zakresie nie mogą okazać się skuteczne.

Wywody obrońcy (k. 129-130 akt III (...)) dotyczące niewłaściwej rzekomo oceny przez Sąd Okręgowy zeznań Piotra B. „z uwagi na występujące zmiany psychofizyczne w zachowaniu świadka spowodowane uzależnieniem od narkotyków”, a także okoliczność, że zeznania Piotra B. są „bardzo chaotyczne, nielogiczne” i nie mogą stanowić podstawy ustaleń faktycznych w sprawie, co wedle obrońcy było już podnoszone w apelacji, jak również fakt sporządzenia jakoby w nieprawidłowy sposób uzasadnienia przez ten Sąd, ponadto pominięcie osobowości Piotra B. przy ocenie jego zeznań, czy też uznanie go za niewiarygodnego w sprawie prowadzonej przez Prokuraturę Okręgową w W., czy wreszcie występowanie przez tego świadka w różnych procesach, w których obciąża on wiele osób, osiągając z tego określone korzyści w postaci uniknięcia odpowiedzialności karnej, z całą pewnością nie mogą uzasadniać wznowienia postępowania w trybie art. 540 § 3 k.p.k. Z uwagi przy tym na to, że nie są to nowe fakty lub dowody w rozumieniu art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k., nie mogą być zatem podstawą wznowienia postępowania w trybie tego przepisu. Okoliczności te były bowiem podnoszone uprzednio w apelacji (k. 6936-6940) i stanowią one wyłącznie kontestowanie oceny zeznań świadka Piotra B., co nie może okazać się skuteczne. Nie są nowymi również okoliczności wskazywane obecnie w piśmie skazanego, jakoby niewłaściwie przeprowadzone było postępowanie przygotowawcze, albowiem było one już wskazywane w osobistej „apelacji” skazanego (k. 6986-6990).

Z podobnych względów nie może okazać się też skuteczne odwołanie się do zeznań Marka F. z k. 7691-7693 sprawy Sądu Okręgowego w W. o sygn. akt V K (...) (poprzednio V K (...)). Po pierwsze nie są to okoliczności, które mogą skutkować wznowieniem postępowania w trybie art. 540 § 3 k.p.k. Ponadto świadek ten zeznał o rzekomych naciągach na niego ze strony funkcjonariuszy Policji w 2003 albo 2004 r. (k. 7691 tych akt). Wskazać trzeba, że w sprawie, której dotyczy wniosek o wznowienie postępowania, akt oskarżenia sporządzono już w dniu 23.12.2002 r. (k. 2921). Marek F. w przywołanych zeznaniach podał również, że chodzi o sprawę, w której oskarżonymi byli chyba również K., Ś i R. oraz że była to sprawa „w tym Sądzie” (k. 7692), a więc w Sądzie Okręgowym w W., a nie w Sądzie Okręgowym w O., w której oskarżonymi nie były przy tym wskazane przez świadka osoby. Powyższe wskazuje, że świadkowi chodzi o sprawę przed Sądem Okręgowym w W. o sygn. akt XVIII K (...), w której oskarżonymi o podżeganie i pomocnictwo do zabójstwa M. F. byli m.in. J. K., J. Ś. i T. K., jak również oskarżonym o inne przestępstwa był w niej także Grzegorz K. (wyrok ten utrzymany został w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w W. por. k. 5653-5745 akt o sygn. II AKa (...)). Do wyroków tych odwoływał się Grzegorz K. w toku postępowania przed Sądem Okręgowym w O., jak również orzeczenia te miał na uwadze ten Sąd, na co wskazał w swoim uzasadnieniu (por. k. 6846v).

Z tych wszystkich względów wniosek o wznowienie postępowania został oddalony, zaś skazanego zwolniono od kosztów sądowych tego postępowania z uwagi na brak możliwości finansowych ich poniesienia.”

1.2.8. Wznowienie postępowania karnego – zakres.

przepisy: art. 540 k.p.k.

hasła: Wznowienie postępowania

nicami środka zaskarżenia okazało się wystarczające do podjęcia rozstrzygnięcia w postępowaniu odwoławczym, to rozpoznawanie zarzutów stało się bezprzedmiotowe. Formalnie na takie postąpienie pozwalał Sądowi Okręgowemu art. 436 kpk, niepowołany jednak w uzasadnieniu. Sąd ten nie podał, na podstawie którego przepisu orzekł poza granicami zaskarżenia ale wskazał powód, dla którego dokonał w wyroku zmiany reformatoryjnej wyroku Sądu pierwszej instancji. Stwierdził, że opis przypisanego oskarżonemu czynu nie wypełniał kompletu znamion ustawowych przestępstwa określonego w art. 190§1 kk. Zabrakło w nim bowiem ustalenia, że groźby wypowiedziane przez oskarżonego wzbudziły u pokrzywdzonej obawę, iż będą spełnione. Jest jedynie ustalenie, że groźby te mogą zostać spełnione (podkreślenia SN).

Rozważając znaczenie znamienia strony przedmiotowej przestępstwa, które charakteryzuje skutek działania sprawcy, Sąd Okręgowy wyraził pogląd, że realizuje się ono wtedy, gdy pokrzywdzony uznaje spełnienie groźby za pewne, a nie tylko za prawdopodobne, na co w treści art. 190§1 kk miałyby wskazywać sformułowanie „wzbudza... obawę, że będzie spełniona”. Zwracając natomiast uwagę, że w opisie czynu przyjęto, iż groźby wzbudziły u pokrzywdzonej realną obawę, „że mogą zostać spełnione”, Sąd odwoławczy stwierdził, że nie wystarczało to do subsumcji czynu pod przepis art. 190§1 kk. W jego ocenie przytoczony fragment opisu czynu wyrażał niższy stopień obawy osoby zagrożonej, niż określony w typie przestępstwa, bo sięgający tylko prawdopodobieństwa spełnienia groźby. To zaś oznacza, że znamię skutku czynu zabronionego określonego w art. 190§1 kk, nie zostało oskarżonemu prawidłowo przypisane w wyroku Sądu pierwszej instancji. Ostatecznie, w przekonaniu Sądu odwoławczego, skazanie oskarżonego naruszyło zasadę nullum crimen sine lege poenali, skoro w czynie przypisanym zabrakło jednego ze znamion typu przestępstwa.

Przytoczony wywód uzasadnienia orzeczenia uniewinniającego oskarżonego miał z jednej strony wykazać, że nie został spełniony materialnoprawny warunek odpowiedzialności karnej określony w art. 1 kk, a z drugiej – że procesową podstawą wydania orzeczenia, po rozpoznaniu sprawy poza granicami zaskarżenia, był nie powołany w uzasadnieniu art. 440 kpk. Zgodnie z jego brzmieniem orzeczenie podlega zmianie na korzyść oskarżonego albo uchyleniu niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, jeżeli utrzymanie go w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe. Rażąca niesprawiedliwość utrzymania w mocy wyroku Sądu Rejonowego wynikałaby w tym wypadku stąd, że skazano oskarżonego za czyn, który swoim opisem nie odpowiadał znamionom typu przestępstwa.

W podniesionym w kasacji zarzucie obraży prawa materialnego Rzecznik Praw Obywatelskich wytknął wyrokowi nietrafną wykładnię znamienia charakteryzującego skutek przestępstwa określonego w art. 190§1 kk. Zakwestionował w szczególności takie interpretowanie ustawowego sformułowania „wzbudza...obawę, że będzie spełniona”, które miałyby oznaczać, iż zagrożony uznaje spełnienie zapowiadanej groźby za pewne.

Zarzut kasacji jest zasadny. Istotnie, nie można zgodzić się z wywoдем Sądu Okręgowego zawierającym wykładnię znamienia skutku przestępstwa z art. 190§1 kk. Jest ona nietrafna już na płaszczyźnie analizy semantycznej odnośnych sformułowań ustawowych. Najogólniej ujmując, z brzmienia przepisu wynika, że skutkiem działania sprawcy jest wzbudzenie w zagrożonym obawy, a więc spowodowanie określonej zmiany w jego sferze psychicznej. Stan obawy, z samej swojej natury, nie musi charakteryzować się przeżyciem wyobrażenia, że nastąpienie faktu, z którym obawa się wiąże, jest pewne. Obawa to uczucie niepokoju, lęku i zarazem niepewności co do zaistnienia w przyszłości zdarzenia, które wzbudza w zagrożonym taki stan psychiki. (Słownik języka polskiego pod red. E. Sobol, Warszawa 2002, s. 546, Uniwersalny słownik języka polskiego pod red. S. Dubisza, Warszawa 2003, t. III, s. 7). Jest więc oczywiste, że to, czy zagrożony

Art. 100 k.k., jak też art. 121 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, nie przewiduje możliwości orzeczenia przepadku programu komputerowego, w przypadku umorzenia postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. wobec stwierdzenia, iż czyn oskarżonego nie zawiera znamion czynu zabronionego.

Z uzasadnienia:

„Akt oskarżenia zarzucał Markowi G. popełnienie przestępstwa z art. 118 ust. 3 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, polegającego na tym, że „w dniu 11 grudnia 2010 r. w Z., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, za pośrednictwem internetowego serwisu aukcyjnego „A.”, nabył od Mateusza S. za kwotę 749 zł nośniki z programem komputerowym W. mimo, iż mógł i powinien przypuszczać, że wymieniony program został uzyskany za pomocą czynu zabronionego, czym działał na szkodę M. reprezentowanego przez Kancelarię Adwokacką (...)”.

Sąd Rejonowy w Z. postanowieniem z dnia 9 października 2012 r.:

- 1. na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. wobec stwierdzenia, iż czyn oskarżonego nie zawiera znamion czynu zabronionego postępowanie w sprawie umorzył;*
- 2. na podstawie art. 100 k.k. orzekł przepadek od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa dowodów rzeczowych.*

Postanowienie to nie zostało przez strony zaskarżone i uprawomocniło się w dniu 15 listopada 2012 r.

Od tego orzeczenia kasację wniósł – na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. – Prokurator Generalny. Zaskarżając postanowienie w zakresie rozstrzygnięcia o dowodach rzeczowych w części dotyczącej jego pkt. 2 na korzyść oskarżonego Marka G., zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisu prawa materialnego - art. 100 k.k., polegające na orzeczeniu na podstawie tego przepisu tytułem środka zabezpieczającego, przepadku dowodów rzeczowych w postaci dysku twardego marki SEAGATE MOMENTUS (...), a także dowodu rzeczowego opisanego pod pozycją 1 w wykazie dowodów rzeczowych nr 1/233/12 z karty 136a akt sprawy. W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie postanowienia w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Z.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym.

Zaskarżone orzeczenie wydane zostało z rażącym naruszeniem wskazanego w zarzucie kasacji przepisu prawa, co miało istotny wpływ na treść orzeczenia.

Przepis art. 100 k.k., powołany przez sąd w zaskarżonym postanowieniu, pozwala na orzeczenie przepadku tytułem środka zabezpieczającego jedynie w razie spełnienia wskazanych w tym przepisie przesłanek - jeżeli społeczna szkodliwość czynu jest znikoma, a także w razie warunkowego umorzenia postępowania, bądź stwierdzenia zaistnienia okoliczności wyłączającej ukaranie sprawcy czynu zabronionego. Ta ostatnia przesłanka dotyczy sytuacji, o której mowa w przepisach prawa karnego, zawierających sformułowanie „nie podlega karze”.

Oczywiste jest zatem, że przepis art. 100 k.k. nie pozwala na orzeczenie przepadku w razie umorzenia postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k., to jest w przypadku uznania, że czyn nie zawiera ustawowych znamion czynu zabronionego (por. postanowienie S.N. z dnia 08 kwietnia 2010 r., IV KK 52/10, - R – OSNKW 2010, poz. 707CD)

Tak więc art. 100 k.k., jak też art. 121 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, nie przewiduje możliwości orzeczenia przepadku progra-

Sąd zdecydował na podstawie art. 479 § 1 k.p.k. prowadzić postępowanie bez jego udziału.

W tym samym dniu wydał wyrok zaoczny, mocą którego uznał oskarżonego winnym popełnienia zarzucanego mu czynu i za to na podstawie art. 278 § 1 k.k. wymierzył mu karę 4 miesięcy pozbawienia wolności.

Odpis tego wyroku, na podstawie art. 482 § 1 k.p.k., został oskarżonemu doręczony w dniu 7 września 2012 r.

W dniu 13 września 2012 r. do Sądu Rejonowego wpłynęło pismo procesowe sporządzone przez oskarżonego, nazwane „zażaleniem”, w którym domagał się on „ponownego rozpatrzenia jego sprawy”, usprawiedliwiając swoje niestawiennictwo na rozprawie potrzebą sprawowania przez niego opieki nad chorym ojcem.

Pismo to zostało zarządzeniem z dnia 28 września 2012 r. sędziego referenta uznane za sprzeciw od wspomnianego wyroku.

Sprawę ponownie skierowano na rozprawę, wyznaczając jej termin na dzień 11 grudnia 2012 r.

W tym dniu oskarżony także się nie stawił, pomimo doręzonego mu osobiście wezwania.

Sąd wówczas rozpoznał sprawę pod jego nieobecność i wydał kolejny wyrok zaoczny o tożsamej treści, jak ów pierwszy zaoczny wyrok.

Odpis wyroku z dnia 11 grudnia 2012 r. doręczono oskarżonemu w dniu 14 grudnia 2012 r. W dniu 20 grudnia 2012 r. wpłynęło do Sądu „zażalenie” sporządzone przez oskarżonego, w którym domagał się on ponownego rozpatrzenia sprawy, bo „nie zgadza się z orzeczoną wobec niego karą, gdyż jego rodzice potrzebują stałej opieki”.

To „zażalenie” uznane zostało za sprzeciw od wyroku zaocznego z dnia 11 grudnia 2012 r.

Postanowieniem z dnia 3 stycznia 2013 r. Sąd tego sprzeciwu nie uwzględnił wobec tego, że argumenty w nim podniesione nie usprawiedliwiały niestawiennictwa oskarżonego na rozprawie w dniu 11 grudnia 2012 r.

To postanowienie zaskarżył oskarżony, ale Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z dnia 4 marca 2013 r., sygn. akt IV KZ (...), utrzymał je w mocy.

Tym samym wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w W. z dnia 11 grudnia 2012 r. stał się prawomocny z dniem 4 marca 2013 r.

W dniu 6 maja 2013 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła kasacja od tego wyroku, sporządzona i podpisana przez Prokuratora Generalnego.

Prokurator zaskarżył nią wyrok w całości na korzyść oskarżonego i zarzucił mu: rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. w zw. z art. 482 § 3 k.p.k., polegające na wydaniu w dniu 11 grudnia 2012 r. wobec Artura M., przez Sąd Rejonowy w W., wyroku zaocznego sygn. akt XII K (...), pomimo istnienia ujemnej przesłanki procesowej w postaci powagi rzeczy osądzonej, bowiem ten sam oskarżony, za ten sam czyn został już wcześniej skazany wyrokiem zaocznym tego samego Sądu z dnia 30 sierpnia 2012 r., sygn. akt XII K (...), a wyrok ten, pomimo uwzględnienia sprzeciwu oskarżonego stał się prawomocny z uwagi na nieusprawiedliwione jego nieobecności na wyznaczony termin rozprawy, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.

i wniósł o:

uchylenie zaskarżonego wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w W. z dnia 11 grudnia 2012 r., sygn. akt XIII K (...).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co pozwoliło rozpoznać ją w trybie określonym w przepisie art. 535 § 5 k.p.k.

Zaskarżony nią wyrok rzeczywiście wydano z rażąco obrażą przywołanych w zarzucie kasacji przepisów prawa procesowego. Charakter tego stwierdzonego uchybienia implikuje ocenę o jego istotnym wpływie na treść zaskarżonego wyroku.

Nie ulega wszak wątpliwości, że stosownie do treści przepisu art. 482 § 1 k.p.k., oskarżony może wnieść sprzeciw od wyroku zaocznego, w którym powinien usprawiedliwić swoją nieobecność na rozprawie, która wydanie tego orzeczenia poprzedzała. Uznając nieobecność oskarżonego za usprawiedliwioną, sąd sprzeciw uwzględnia, co skutkuje koniecznością ponownego rozpoznania sprawy. Jednakże nie oznacza to jeszcze, że uprzednio wydany wyrok zaoczny stracił moc w chwili uwzględnienia sprzeciwu. Nastąpi to bowiem dopiero gdy oskarżony lub jego obrońca, stawią się na rozprawę wyznaczoną w toku ponownego rozpoznania sprawy będącego następstwem przyjętego sprzeciwu. Pozwala o tym wnioskować wykładnia a contrario przepisu § 3 art. 482 k.p.k. Innymi słowy, w oparciu o nią można uznać, że ponowne niestawiennictwo oskarżonego i jego obrońcy na rozprawie powoduje, że wyrok zaoczny zachowuje swą moc. Tak się nawet stanie pomimo tego, iż poprzednio został przyjęty od niego sprzeciw, którym potwierdzono, iż wydanie tego wyroku nastąpiło w sytuacji, gdy nieobecność oskarżonego na rozprawie była usprawiedliwiona.

W rozpoznawanej sprawie nie ulega wątpliwości, że po przyjęciu sprzeciwu od „pierwszego” wyroku zaocznego, oskarżony – mimo prawidłowego powiadomienia – nie stawiał się bez usprawiedliwienia, na „ponowną”, wyznaczoną na dzień 11 grudnia 2012 r., rozprawę.

Dodać przy tym należy, że oskarżony występował bez obrońcy w toku całego procesu.

Ta stwierdzona sytuacja oznaczała, iż z chwilą stwierdzenia nieusprawiedliwionego niestawiennictwa oskarżonego na rozprawie, wyznaczonej po przyjęciu sprzeciwu od wyroku zaocznego, ten to wyrok zaoczny zachował swą pełną moc. Zgodnie bowiem z wspomnianą regulacją zawartą w art. 482 § 3 zdanie drugie k.p.k. wyrok ten straciłby tę moc dopiero wtedy, gdyby oskarżonego lub jego obrońca (o ile takiego by posiadał) stawili się na rozprawę.

W związku z zaistniałą sytuacją Sąd Rejonowy procedując na rozprawie w dniu 11 grudnia 2012 r. powinien był zatem przestać na odnotowaniu faktu nieusprawiedliwionej nieobecności oskarżonego i stwierdzając niedopuszczalność rozpoznania sprawy wobec nieutrącenia mocy przez wyrok zaoczny tego Sądu z dnia 30 sierpnia 2012 r., na tym zakończyć postępowanie. Podobne poglądy są wyrażane tak w piśmiennictwie (por. A. Gaberle – Postępowania szczególne w Kodeksie postępowania karnego z 1997 r., Kraków 1998, s. 90; T. Grzegorzczak – Komentarz do Kodeksu postępowania karnego, 5 wydanie, s. 1020), jak i w orzecznictwie (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2005 r., I KZP 37/04, OSNKW 2005, z. 2, poz. 15).

Sąd Rejonowy w W. tak jednak w dniu 11 grudnia 2012 r. nie postąpił, ponownie przeprowadził postępowanie dowodowe i w tym dniu wydał kolejny wyrok zaoczny, który się uprawomocnił z dniem 4 marca 2013 r. Uczynił to pomimo, że ów wcześniejszy wyrok zaoczny tego Sądu z dnia 30 sierpnia 2012 r., dotyczący tożsamego czynu, tego samego oskarżonego, miał – na skutek zaistniałej sytuacji procesowej – już moc prawną i był prawomocny.

Dopiero w wyniku nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. Nr 191, poz. 1135), obowiązującej od dnia 14 listopada 2011 r., wprowadzono do art. 5 dodatkową przesłankę odpowiedzialności podmiotu zbiorowego, a mianowicie, gdy do popełnienia czynu zabronionego doszło także w następstwie organizacji jego działalności, niezapewniającej uniknięcia popełnienia takiego czynu, tym razem także przez osobę wskazaną m.in. w pkt 1 art. 3 ustawy, jeżeli uniknięcie jego zaistnienia mogło być zapewnione przez zachowanie należytej staranności wymaganej w danych okolicznościach, przez organ lub przedstawiciela podmiotu zbiorowego. Jednakże, co oczywiste, zmiana tego przepisu nie może w żadnej mierze działać wstecz (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2013 r., V KK 75/13, LEX nr 1312381).

Natomiast na gruncie omawianego przepisu w jego uprzednim, a wskazanym wcześniej, brzmieniu, w orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreślano, że art. 5 ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych, z uwagi na brak odesłania do pkt 1 art. 3, nie daje podstaw do odpowiedzialności tego podmiotu za czyny zabronione popełnione przez osoby nim zarządzające (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2009 r., IV KK 427/08, OSNKW 2009, z. 7, poz. 57 i aprob. M. Borkowski, glosa, LEX/el. 2010, J. Potulski, glosa, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2010, nr 1), czy też inaczej, że do kręgu osób wskazanych w art. 3 pkt 2 i 3 ustawy, z racji której, w myśl jej art. 5, podmiot zbiorowy podlega odpowiedzialności, nie należą osoby, które w strukturze podmiotu zbiorowego, w tym w ramach spółek prawa handlowego (a taką była też spółka, której sprawa niniejsza dotyczy – SN), działają w jego imieniu lub interesie w ramach własnego uprawnienia lub obowiązku (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 kwietnia 2011 r., V KK 15/11, OSNKW 2011, z. 8, poz. 72, z dnia 11 kwietnia 2011 r., V KK 57/11, LEX nr 7904533, z dnia 4 listopada 2011 r., V KK 136/11, LEX nr 1055044, z dnia 7 marca 2012 r., III KK 265/11, LEX nr 1163199 czy z dnia 29 stycznia 2013 r., V KK 438/12, LEX nr 1277813).

Powyższe wskazuje, że w sprawie niniejszej, z uwagi na to, że czyny skarbowe, za które został prawomocnie skazany Tadeusz M., jako odpowiedzialny w spółce jawnej za regulowanie podatków, nie dawały – ani w dacie orzekania, ani w dacie ich popełnienia - podstaw do przyjęcia odpowiedzialności samej tej spółki za czyny zabronione pod groźbą kary. W świetle bowiem ówczesnego brzmienia art. 5, nie był on ani osobą, o której mowa w art. 3 pkt 2, ani wskazaną w pkt 3 tego przepisu, lecz osobą działającą w imieniu i interesie spółki wskazaną w pkt 1 art. 3 omawianej ustawy. Nota bene należy jeszcze zauważyć, że jednym z czynów przypisanych temu współnikowi było wykroczenie skarbowe z art. 57 § 1 k.k.s., które z uwagi na swój charakter, w ogóle nie jest objęte działaniem art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych, a mimo to zostało ono uwzględnione przez Sąd Rejonowy. W konsekwencji, w sposób oczywisty doszło w tej sprawie do stwierdzenia odpowiedzialności podmiotu zbiorowego bez istnienia ku temu podstaw prawnych.

W tym miejscu pojawia się jednak kwestia sposobu rozstrzygnięcia w przedmiocie tej oczywiście zasadnej kasacji, jako że – o czym już wspomniano – skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie temu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania podnosząc, że z uwagi na brzmienie art. 537 k.p.k., nie ma możliwości wydania w tej materii przez sąd orzeczenia reformatoryjnego. Przede wszystkim należy zauważyć, że z uwagi na to, iż Sąd Najwyższy, podobnie jak sąd odwoławczy, związany jest jedynie granicami zaskarżenia i podniesionych w nim zarzutów, to nie wiążą go tym samym wnioski zawarte w środku zaskarżenia. Dotyczy to przy tym zarówno kasacji rozpoznawanej na rozprawie, jak i uwzględnianej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2010 r., IV KK 347/10, LEX nr

638545), jako że jedynym warunkiem jej uwzględnienia jest oczywista jej zasadność, która wprawdzie musi nakazywać uwzględnienie jej „w całości”, ale owo określenie „w całości” należy rozumieć jako uwzględnienie wszystkich podniesionych w niej zarzutów, a nie także każdego zawartego w niej wniosku. Tym samym, wniosek zawarty w omawianej kasacji nie jest równoznaczny z koniecznością jego uwzględnienia.

Analizując zaś merytorycznie wskazane już na wstępie argumenty żądania przekazania sprawy do ponownego rozpoznania należy zauważyć, że prawdą jest, iż ustawa o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych nie określa w zasadzie rodzajów orzeczeń wydawanych w przedmiocie tej odpowiedzialności, co oznaczałoby, że stosownie do jej art. 22, stosuje się tu odpowiednio przepisy k.p.k., a więc, że zapadające tu wyroki są podobne do tych, jakie mogą być wydane na gruncie procedury karnej. Jednakże, z uwagi na to, że w art. 43 tej ustawy w odniesieniu do instytucji zatarcia ukarania mówi się o zatarciu „orzeczenia stwierdzającego odpowiedzialność”, a nie zatarciu „skazania”, jak w art. 106 k.k., to nie może wchodzić tym samym w rachubę wyrok skazujący, który zastępowany jest w tym postępowaniu właśnie stwierdzeniem odpowiedzialności podmiotu zbiorowego (zob. np. T. Grzegorzczak, J. Tylman, *Polskie postępowanie karne*, Warszawa 2011, s. 959). Nie budzi natomiast wątpliwości, że możliwe jest umorzenie postępowania, zarówno wyrokiem, jak i postanowieniem przed rozprawą, np. w wypadku zaistnienia przedawnienia, o jakim mowa w art. 14 analizowanej ustawy, czy w wypadku stwierdzenia już w tej fazie braku podstaw odpowiedzialności podmiotu zbiorowego.

Rozbieżności w doktrynie budzi natomiast kwestia wydania wyroku uniewinniającego podmiot zbiorowy. Jedni autorzy wskazują bowiem, że przy braku przesłanek obciążenia podmiotu zbiorowego tą odpowiedzialnością, sąd powinien oddalić wnioski (tak np. A. Zachuta, *Specyfika odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary*, PiPr 2003, nr 11, s. 156-157). Inni natomiast, że brak tych przesłanek powinien skutkować uniewinnieniem podmiotu zbiorowego (zob. np. B. Namysłowska - Gabrysiak, *Ustawa o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary. Komentarz*, Zakamycze 2004, s. 324, B. Nita, *Materialnoprawne i procesowe założenia ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary*, cz. II, *Radca prawny* 2003, nr 6, s. 44, czy D. Kala [w:] M. Filar, Z. Kwaśniewski, D. Kala, *Komentarz do ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary*, Toruń 2006, s. 218). W orzecznictwie zaś podnosi się, choć bez szerszej analizy, że na gruncie art. 537 § 2 k.p.k. brak jest w sprawach dotyczących odpowiedzialności podmiotów zbiorowych możliwości wydania orzeczenia reformatoryjnego przez Sąd Najwyższy, przy stwierdzeniu braku podstaw tej odpowiedzialności (zob. np. uzasadnienia wskazanych wcześniej wyroków Sądu Najwyższego: z dnia 11 kwietnia 2011 r., V KK 57/11, z dnia 4 listopada 2011 r., V KK 136/11, z dnia 7 marca 2012 r., III KK 265/11, czy z dnia 29 stycznia 2013 r., V KK 438/12).

Zauważyć jednak należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednocześnie, iż katalog orzeczeń wskazanych w art. 537 k.p.k. nie jest bynajmniej zamknięty (tak już np. w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 1999 r., III KKN 323/97, OSNKW 1999, nr 9-10, poz. 61 i z dnia 31 maja 2001 r., IV KKN 427/97, LEX nr 553844, czy postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2005 r., IV KK 267/05, LEX nr 164288 oraz też np. w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2009 r., IV KK 285/08, LEX nr 598080, z dnia 16 października 2010 r., V KK 84/10, LEX nr 653753 i postanowieniach Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2011 r., IV KK 267/11, OSN PiPr 2012, z. 5, poz. 19, czy z dnia 23 października 2012 r., V KK 167/12, OSNKW 2013, nr 1, poz. 7). Istotne jest natomiast jedynie, aby owe orzeczenia Sądu Najwyższego nie naruszały rygorów wskazanego wyżej przepisu, a tym samym, że rozstrzygnięcia zmieniające mogą być wydane przez sąd kasacyjny jedynie w sytuacji wskazanej w art. 537 § 2 k.p.k. Zasadnie zatem przyjmuje się np., że Sąd może ograniczyć się do przewidzianego w § 1

art. 537 k.p.k. uchylenia orzeczenia w określonej części bez wydawania rozstrzygnięć następczych określonych w art. 537 § 2 k.p.k. (tak np. we wskazanych wyżej wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2009 r., IV KK 285/08 i z dnia 16 października 2010 r., V KK 84/10), czy jedynie do umorzenia postępowania odwoławczego (zob. np. w/w wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2001 r., IV KKN 427/97), a nie do umorzenia procesu w całości, bądź zdecydować się na przekazanie sprawy, po uchyleniu prawomocnego orzeczenia sądu wydanego w trybie art. 330 § 1 k.p.k. i utrzymanego nim w mocy orzeczenia prokuratora, temuż prokuratorowi do postępowania przygotowawczego (zob. np. przywołane wyżej postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2012 r., V KK 167/12), a nie do przekazania sprawy właściwemu sądowi, jak to zakłada art. 537 § 2 k.p.k.

Pojawia się w związku z tym kwestia, czy w razie stwierdzenia w postępowaniu kasacyjnym braku podstaw do pociągnięcia podmiotu zbiorowego do odpowiedzialności przewidzianej w ustawie z 2002 r., Sąd Najwyższy może sięgnąć po orzeczenie reformatoryjne o charakterze uniewinniającym, tak jakby to uczynił, gdyby w grę wchodził brak odpowiedzialności w odniesieniu do osoby fizycznej za przypisane jej przestępstwo. Gdy chodzi o orzeczenie sądu pierwszej instancji, przy zaistnieniu takiej sytuacji, to - mając nawet na uwadze wskazane wcześniej rozbieżności w doktrynie w tej materii - należałoby uznać, że dla „oczyszczenia” podmiotu zbiorowego, a więc dania mu takiej samej satysfakcji, jaką niesie dla oskarżonego wyrok uniewinniający, nie wystarcza jedynie oddalenie wniosku prokuratora, lecz orzeczenie takie powinno wyraźnie stwierdzać, iż zapada ono z uwagi na brak podstaw ponoszenia odpowiedzialności przewidzianej w analizowanej ustawie. Wprawdzie uniewinnienie oznacza uwolnienie oskarżonego od stawianego mu zarzutu popełnienia określonego czynu zabronionego, podczas gdy na gruncie ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zagrożone pod groźbą kary chodzi nie o popełnienie czynu zabronionego, lecz o dopuszczenie do jego popełnienia, w następstwie niedołożenia należytej staranności w wyborze lub nadzorze nad podległą temu podmiotowi osobą fizyczną, która dopuściła się takiego czynu. Tym samym jednak jest to mimo wszystko zachowanie przybierające formę zaniechania, znaną także prawu karnemu, jako jedna z postaci popełnienia czynu zabronionego. Nie wyklucza to zatem wydania wyroku uniewinniającego. W sprawie zawisłej przed Sądem Najwyższym chodzi jednak wręcz o sytuację, w której bezpodstawnie prawomocnie przypisano już podmiotowi zbiorowemu odpowiedzialność przewidzianą w omawianej ustawie z 2002 r. Tym bardziej więc zasadne jest orzeczenie tożsame z tym, jakie wydano by w takim wypadku wobec niesłusznie skazanego za określone przestępstwo.

Konkludując zatem należy uznać, że w razie zasadnego potwierdzenia się zarzutu kasacji o pociągnięciu podmiotu zbiorowego do odpowiedzialności przewidzianej w ustawie z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, mimo braku podstaw tej odpowiedzialności, a więc w sytuacji, gdy przypisanie tej odpowiedzialności jawi się jako oczywiście niesłuszne, Sąd Najwyższy, stosownie do art. 537 § 2 k.p.k. w zw. z art. 22 tej ustawy, może i powinien uniewinnić ten podmiot od przypisanej mu odpowiedzialności, nie musi więc w tym celu, uchylając wyrok, przekazywać sprawy właściwemu sądowi do ponownego rozpoznania. Takie postąpienie służy przy tym także przyspieszeniu procesu, jako że w razie sugerowanego w kasacji uchylenia wyroku z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania, postępowanie to musiałoby jeszcze trwać jakiś czas, a przy tym wykazany brak podstaw odpowiedzialności, jest oczywisty i rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego zamyka ostatecznie tę sprawę zdecydowanie szybciej w interesie zarówno podmiotu zbiorowego pociągniętego do odpowiedzialności, jak i wymiaru sprawiedliwości.

Mając to wszystko na uwadze, Sąd Najwyższy uniewinnił podmiot zbiorowy od przypisanej mu odpowiedzialności. Ponieważ podmiotowi zbiorowemu nie obciążono w prawomoc-

w sprawie, oświadczenie w trybie art. 54 § 1 k.p.k. o zamiarze działania w charakterze oskarżyciela posiłkowego w imieniu małoletnich nie zostało złożone. Oświadczenie takie złożył natomiast, w imieniu matki małoletnich, która również występowała w sprawie jako pokrzywdzona, jej pełnomocnik. Ponieważ małoletni nie uzyskali w tej sytuacji statusu oskarżycieli posiłkowych, a zatem – zdaniem Przewodniczącego IV Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w W. – nigdy nie uzyskali statusu stron postępowania toczącego się przed sądem I i II instancji, co wykluczało możliwość przyznania im takiego statusu na etapie składania kasacji.

Na powyższe zarządzenie zażalenie wniósł pełnomocnik występujący w imieniu Emilii R. i Tomasza R., zarzucając temu zarządzeniu naruszenie przepisów postępowania, w szczególności art. 16 § 2 k.p.k. w związku z art. 54 § 1 k.p.k. przez uznanie, że pokrzywdzeni Emilia R. i Tomasz R. nie uzyskali w toku postępowania statusu oskarżycieli posiłkowych, i w konsekwencji nie są uprawnieni do wniesienia kasacji, podczas gdy taka sytuacja procesowa pokrzywdzonych ujawniona została przez Sąd dopiero po uprawomocnieniu się wyroku i jest konsekwencją szeregu uchybień procesowych Sądu orzekającego w sprawie w I i II instancji, w szczególności niepouczenia kuratora o prawie do przystąpienia w imieniu małoletnich pokrzywdzonych do sprawy w charakterze oskarżycieli posiłkowych. Zarzucił także błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, a polegający na przyjęciu, że Katarzyna R. jako przedstawiciel ustawowy Emilii R. nie mogła wykonywać praw małoletniej pokrzywdzonej ponieważ oskarżonym był drugi rodzic – Rafał R., podczas gdy oskarżony w istocie nie jest biologicznym ojcem Emilii R. i nie przysługują mu względem niej prawa rodzicielskie, a zatem nie istnieje przeszkoda procesowa, na którą powoływał się Sąd. Formułując te zarzuty, pełnomocnik pokrzywdzonych wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Prezesowi Sądu Okręgowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie pełnomocnika pokrzywdzonych okazało się częściowo zasadne.

Nie ulega najmniejszych wątpliwości, że w postępowaniu sądowym przed Sądem instancji w sprawie o sygnaturze akt II K (...), mimo że dla małoletnich pokrzywdzonych ustanowiono kuratora dla ochrony ich interesów w postępowaniu karnym, kurator ten nie został zawiadomiony o terminie pierwszej rozprawy, na której mógłby, w imieniu pokrzywdzonych, złożyć ewentualnie oświadczenie o wzięciu przez nich udziału w sprawie w charakterze oskarżycieli posiłkowych. Po ustanowieniu kuratora, oświadczenia takiego nie mogła złożyć matka pokrzywdzonych, jako przedstawiciel ustawowy, bowiem takie konsekwencje w zakresie postępowania karnego ma ustanowienie kuratora na podstawie art. 99 k.r.o. Fakt, że ustanowienie takiego kuratora w stosunku do małoletniej wówczas Emilii R. było wątpliwe z uwagi na to, że oskarżony (w sprawie o sygnaturze akt II K (...)) Rafał R. nie był ojcem małoletniej, nie zmienia skutków prawnych ustanowienia takiego kuratora. Konsekwencją wydania stosownego postanowienia przez Sąd Rejonowy w W. z dnia 21 lipca 2011 r. (sygn. akt III Nsm (...)) było ograniczenie możliwości reprezentacji Emilii i Tomasza R. przez matkę, będącą ich przedstawicielem ustawowym w zakresie uprawnień przysługujących im jako pokrzywdzonym w postępowaniu karnym prowadzonym przeciwko Rafałowi R.

Nie ulega także wątpliwości, że z uwagi na brak złożenia stosownego oświadczenia przed wszczęciem przewodu sądowego przed Sądem I instancji, Emilia i Tomasz R. nie uzyskali wówczas statusu oskarżycieli posiłkowych, a tym samym uprawnień stron postępowania. Nie nastąpiło to także w postępowaniu przed Sądem II instancji, jakkolwiek – na co zwraca Autor zażalenia – w treści wyroku i uzasadnienia Sąd II instancji używa niekiedy liczby mnogiej: „oskarżyciele posiłkowi” co sugeruje, że per facta concludentia uznał taki właśnie status małoletnich pokrzywdzonych. Inne fragmenty owego wyroku i

uzasadnienia przeczą wszakże tej tezie, zaś używaną niekiedy przez Sąd II instancji liczbę mnogą należy uznać za oczywisty błąd pisarski.

Nie oznacza to wszakże, że wykluczone jest przyznanie pokrzywdzonym statusu oskarżycieli posiłkowych w późniejszej fazie postępowania obejmującej postępowanie kasacyjne. Zgodnie z treścią art. 16 § 1 k.p.k., który ma zastosowanie także w przypadku określonym w art. 16 § 2 k.p.k., brak pouczenia lub mylne pouczenie uczestników postępowania o przysługujących im uprawnieniach, nie może wywoływać ujemnych dla nich skutków procesowych. Nie ulega wątpliwości, że takim ujemnym skutkiem procesowym jest brak uzyskania statusu strony, co w sprawie będącej przedmiotem tego rozpoznania wynikało z faktu braku pouczenia kuratora małoletnich pokrzywdzonych o możliwości złożenia oświadczenia o wzięciu przez nich udziału w sprawie jako oskarżyciele posiłkowi. Należy przy tym pamiętać, że uprawnienie pokrzywdzonego do uzyskania takiego statusu stanowi wyraz przysługującego mu konstytucyjnego prawa do sądu (por. wyrok TK z dnia 25 września 2012 r., sygn. akt SK 28/10, OTK A 2012, nr 6, poz. 96). Stąd pozbawienie pokrzywdzonego prawa do udziału w postępowaniu sądowym przez brak stosownego pouczenia lub brak zawiadomienia o terminie pierwszej rozprawy, na której mógłby złożyć stosowne oświadczenie, o którym mowa w art. 54 § 1 k.p.k., należy traktować jako szczególne naruszenie prawa procesowego, które nie może w konsekwencji całkowicie pozbawić go możliwości udziału w postępowaniu. W szczególności, w przypadku wyrażenia przez pokrzywdzonego woli udziału w postępowaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego w późniejszej fazie postępowania, nie można wobec niego stosować ujemnych konsekwencji wynikających z braku dochowania warunku temporalnego wynikającego z art. 54 § 1 k.k. (niezłożenie stosownego oświadczenia do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego), jeżeli niedochowanie tego warunku było konsekwencją rażącego naruszenia prawa procesowego, przez organ prowadzący postępowanie przybierającego postać – tak jak w niniejszej sprawie - braku jakiegokolwiek pouczenia kuratora ustanowionego dla małoletnich pokrzywdzonych oraz braku zawiadomienia tego kuratora o terminie pierwszej rozprawy.

Dopuszczenie pokrzywdzonego do udziału w postępowaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego w późniejszej fazie postępowania, w zakresie, w jakim zezwala na to prokonstytucyjna wykładnia art. 16 § 1 k.p.k., nie oznacza, że w sposób automatyczny retroaktywnie przywraca się temu pokrzywdzonemu możliwość podjęcia czynności procesowych przypisanych wcześniejszym fazom postępowania, a których termin podjęcia już upłynął. Uprawnienia te aktualizują się jedynie pro futuro, co nie wyłącza możliwości podniesienia zarzutu naruszenia uprawnień do udziału we wcześniejszych fazach postępowania, jeżeli istnieje jeszcze możliwość złożenia środka zaskarżenia, w których zarzut taki może zostać podniesiony. Brak natomiast jest w takim wypadku uprawnienia o przywrócenie terminu do wykonania danej czynności, jeżeli termin miał charakter zawity, a dana czynność była zarezerwowana dla stron postępowania. Dopuszczenie pokrzywdzonego do postępowania w charakterze oskarżyciela posiłkowego nie tworzy bowiem fikcji posiadania uprawnień związanych ze statusem strony także przed momentem takiego dopuszczenia. Z wnioskiem o przywrócenie terminu do wykonania danej czynności może natomiast zwrócić się wyłącznie strona postępowania, która ten status posiadała w chwili, gdy biegł termin zawity do wykonania danej czynności.

W sprawie będącej przedmiotem niniejszego postępowania za oświadczenie wskazujące na chęć udziału w sprawie w charakterze oskarżyciela posiłkowego przez pokrzywdzoną Emilię R. należy przyjąć kasację sporządzoną w jej imieniu przez adwokata Karola W. Pokrzywdzona w czasie udzielenia pełnomocnictwa do sporządzenia kasacji była już osobą pełnoletnią i w sposób jednoznaczny wyraziła wolę pojęcia czynności prawnej zastrzeżonej dla strony postępowania.

W odniesieniu do Tomasza R., nie dokonano dostatecznych ustaleń pozwalających na stwierdzenie, czy istotnie i w jego imieniu w sposób skuteczny kasacja sporządzona przez adwokata Karola W. może być uznana za takie oświadczenie. Sporządzając, bowiem kasację imieniem małoletniego Tomasza R., adwokat Karol W. działał na mocy pełnomocnictwa udzielonego w imieniu małoletniego przez jego matkę Katarzynę R. Nie wyjaśniono wszakże, czy nadal do podejmowania czynności w imieniu małoletniego upoważniony jest wyłącznie kurator Dorota H., co wymaga rozważeniu zakresu obowiązywania postanowienia Sąd Rejonowy w W. z dnia 21 lipca 2011 r. (sygn. akt III Nsm (...)) ustanawiającego Dorotę H. kuratorem małoletniego Tomasza R. W przypadku, gdyby umocowanie kuratora do reprezentowania małoletniego było nadal aktualne, wyklucza to możliwość udzielenia pełnomocnictwa do wystąpienia w imieniu małoletniego z kasacją od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 3 grudnia 2012 r przez inną osobę. W każdym jednak przypadku zachowuje aktualność uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2010 r., sygn. I KZP 10/19 (LEX nr 602769), zgodnie z którą art. 98 § 2 pkt 2 k.r.o. wyklucza możliwość reprezentowania małoletniego w postępowaniu karnym przez jednego z rodziców w sytuacji, w której oskarżonym jest drugi rodzic. Tym samym matka małoletniego Tomasza R., Katarzyna R. nie jest uprawniona do udzielenia pełnomocnictwa w imieniu swojego dziecka Tomasza R. do sporządzenia i wniesienia kasacji w sprawie, w której oskarżonym był ojciec małoletniego, Rafał R.

Kwestie te muszą być przedmiotem oceny Prezesa Sądu Okręgowego w W., który ponownie badając, czy spełnione są warunki do przyjęcia kasacji złożonej w imieniu Tomasza R. i Emilii R., uwzględni konsekwencje wynikające z treści art. 16 § 1 k.p.k. oraz ustali osoby, które w chwili sporządzania kasacji uprawnione były do reprezentowania małoletniego pokrzywdzonego Tomasza R. w zakresie czynności podejmowanych w postępowaniu karnym.”

1.2.14. Odpowiednie stosowanie przepisów o obrońcy do reprezentanta podmiotu, którego status ocenia się według przepisów Kodeksu postępowania karnego dotyczącego oskarżonego.

przepisy:
hasła: ;

Postanowienie z dnia 29 maja 2013 r. VI KZ 2/13

Teza:

Wobec reprezentanta podmiotu, którego status ocenia się według przepisów Kodeksu postępowania karnego dotyczących oskarżonego, należy stosować przepisy dotyczące obrońcy, a nie pełnomocnika.

Z uzasadnienia:

„W dniu 10 grudnia 2012 r. (data prezentaty biura podawczego Prokuratury Generalnej) adwokat Jan D., reprezentujący Andrzeja B., prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w S., złożył (datowany 4 grudnia 2012 r.) wniosek (k. 725) o wznowienie postępowania w sprawie o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej wyżej wymienionego prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w S. i o uchylenie uchwały Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym z dnia 21 sierpnia 2012 r., utrzymującej w mocy uchwałę Sądu Dyscyplinarnego dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym z dnia 1 grudnia 2010 r. (PG VII SD (...)). Na marginesie, zauważyć należy, że wniosek ten został złożony w chwili, gdy nie były jeszcze prawomocnie rozstrzygnięte losy identycznego wniosku, złożonego w tym samym przedmiocie przez

tego samego adwokata, reprezentującego tego samego prokuratora (zob. wniosek z dnia 24 września 2012 r. – k. 684; zarządzenie o odmowie przyjęcia tego wniosku z dnia 4 października 2012 r. – k. 696; zażalenie z dnia 24 października 2012 r. – k. 706 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2013 r., VI KZ (...), wydane w dniu 29 stycznia 2013 r. – k. 749).

Zarządzeniem z dnia 13 grudnia 2012 r. Przewodniczący Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym odmówił przyjęcia wniosku o wznowienie, jako niedopuszczalnego z mocy ustawy (k. 734). Zarządzenie to zostało – jak wynika z tzw. zwrotek dołączonych do akt sprawy – doręczone adwokatowi Janowi D. w dniu 27 grudnia 2012 r. (k. 738) oraz prokuratorowi Andrzejowi B. w dniu 7 stycznia 2013 r. (k. 739). W dniu 14 stycznia 2013 r. (stempel pocztowy na kopercie na k. 744) adwokat Jan D. złożył zażalenie na zarządzenie o odmowie przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania.

Zarządzeniem z dnia 22 stycznia 2013 r. Przewodniczący Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym odmówił przyjęcia tego ostatniego zażalenia, wobec wniesienia środka odwoławczego po terminie (art. 429 § 1 k.p.k. w zw. z art. 89 pkt 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz.U. z 2011 r., Nr 207, poz. 1599 z późn. zm.; dalej określana jako : u.o p.).

Na to zaś z kolei zarządzenie Przewodniczącego Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym zostało przez adwokata Jana D. wniesione (i przyjęte – zarządzeniem Przewodniczącego Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym z dnia 21 lutego 2013 r. – k. 757) zażalenie, podlegające rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy w niniejszym postępowaniu.

W toku całego postępowania reprezentujący prokuratora Andrzeja B. adwokat Jan D. określał swój status w nagłówkach pism procesowych jako działania „obrońcy”, natomiast organy dyscyplinarne prokuratury określały ten status niejednolicie, raz posługując się mianem „obrońcy” (przykładowo, w protokole rozprawy przed Odwoławczym Sądem Dyscyplinarnym dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym z dnia 21 sierpnia 2012 r. – k. 654, 656, w zarządzeniu wykonawczym pod postanowieniem Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym z dnia 12 września 2012 r. – k. 677), a innym razem mianem „pełnomocnika” (przykładowo, w zarządzeniach Przewodniczącego Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym z dnia : 4 października 2012 r. – k. 696, 7 listopada 2012 r. – k. 716, 13 grudnia 2012 r. – k. 734, 22 stycznia 2013 r. – k. 745 oraz 21 lutego 2013 r. – k. 757).

Na zakończenie tzw. części sprawozdawczej uzasadnienia, z całym naciskiem podkreślić należy, a do kwestii tej Sąd Najwyższy powróci także w końcowym fragmencie części motywacyjnej postanowienia, że przedmiotem oceny w niniejszym postępowaniu była jedynie prawidłowość stanowiska zajętego w zarządzeniu z dnia 22 stycznia 2013 r.

Rozpoznając przedmiotowe zażalenie Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przyjęte w zarządzeniu z dnia 22 stycznia 2013 r. ustalenie, iż zażalenie adwokata Jana D. na zarządzenie z dnia 13 grudnia 2012 r. zostało wniesione po terminie, nie jest prawidłowe.

Przy ocenie, czy zażalenie to zostało wniesione w terminie, organ sądu korporacyjnego dla prokuratorów zajął się jedynie porównaniem daty doręczenia odpisu zarządzenia z dnia 13 grudnia 2012 r. do kancelarii adwokackiej Jana D. i daty nadania przez tegoż adwokata zażalenia. Przy uwzględnieniu jedynie tych dwóch dat, istotnie, należałoby dojść do wniosku, że przy składaniu środka odwoławczego, wnoszonego w interesie procesowym Andrzeja B., doszło do uchybienia terminu. Do całkowicie odmiennych wniosków dojść natomiast należy, co podniesiono zasadnie w zażaleniu, jeśli nadto zwróci się

uwagę na datę doręczenia zarządzenia z dnia 13 grudnia 2012 r. Andrzejowi B. Doręczenie bowiem przedmiotowego zarządzenia tej osobie nastąpiło – jak to już wyżej zasygnalizowano - w dniu 7 stycznia 2013 r. (k. 739). Z uzasadnienia zaskarżonego zarządzenia o odmowie przyjęcia zażalenia nie sposób odczytać, czy ta ostatnia data była brana pod uwagę przy podejmowaniu decyzji co do terminowości wniesionego zażalenia, czy też (np. przez przeoczenie) nie, a jeśli była brana pod uwagę, to dlaczego została uznana za irrelevantną i czy wpływ na zajęte stanowisko co do terminowości zażalenia miało takie, a nie inne określenie przez Przewodniczącego Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym statusu adwokata Jana D., jako reprezentanta interesów procesowych Andrzeja B. Stwierdzenie źródła błędnej decyzji procesowej nie jest jednak niezbędne dla wydania prawidłowego rozstrzygnięcia przez organ kontrolny, czyli Sąd Najwyższy.

Przy ocenie, czy środek odwoławczy został wniesiony w terminie, należało uwzględnić następujące uwarunkowania prawne:

1) Zgodnie z art. 54 ust. 13 u.o.p., w zakresie nieuregulowanym w przepisie art. 54 u.o.p., do postępowania przed sądem dyscyplinarnym i Odwoławczym Sądem Dyscyplinarnym lub Sądem Dyscyplinarnym w Naczelnej Prokuraturze Wojskowej w drugiej instancji w sprawach o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej oraz o zezwolenie na zastosowanie wobec niego tymczasowego aresztowania lub orzeczenia w przedmiocie zastrzeżenia, o którym mowa w ust. 7, stosuje się przepisy o postępowaniu dyscyplinarnym;

2) Zgodnie z art. 89 pkt 1 u.o.p. w sprawach nieuregulowanych w tej ustawie, do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego. Przepisy art. 66 – 89 u.o.p. (zawarte w rozdziale zatytułowanym „odpowiedzialność dyscyplinarna”) wskazują, co prawda, w niektórych sytuacjach procesowych terminy dla dokonania określonej czynności, ale nie regulują sposobu liczenia terminów, w tym także terminów zawitych na wniesienie środka odwoławczego. Zatem w kwestii liczenia biegu terminów powinny być stosowane przepisy procedury karnej.

3) Zgodnie z gwarancyjnym kierunkiem orzecznictwa przyjętym na gruncie przepisów procedury karnej, jeśli oskarżonemu i jego obrońcy doręczono odpis zaskarżalnego rozstrzygnięcia w różnych datach, bieg terminu zawitego do złożenia środka odwoławczego należy liczyć od późniejszej z tych dat. Jeśli zatem odpis rozstrzygnięcia doręczono obrońcy później niż oskarżonemu, termin do wniesienia środka odwoławczego na rzecz tego oskarżonego liczy się od daty doręczenia rozstrzygnięcia obrońcy, a reguła ta obowiązuje również w sytuacji przeciwstawnej, skutkując korzystniejszym obliczaniem terminu do złożenia środka odwoławczego przez obrońcę, gdy rozstrzygnięcie doręczono później oskarżonemu niż obrońcy.

4) Status osoby, wobec której został złożony wniosek o zezwolenie na pociągnięcie jej do odpowiedzialności karnej, nie został precyzyjnie określony w tzw. ustawach ustrojowych, w tym także w ustawie o prokuraturze. W konsekwencji, nie został w równie precyzyjny sposób ustalony status osoby reprezentującej jej interesy procesowe. Niemniej jednak przyjmując należy, zdaniem Sądu Najwyższego, że do osoby takiej należy stosować per analogiam przepisy dotyczące oskarżonego (podejrzanego – art. 71 § 3 k.p.k.). W ślad za tym poglądem przyjmując zaś należy, że adwokat reprezentujący taką osobę w tym szczególnym rodzaju postępowania posiada status obrońcy, ze wszystkimi tego konsekwencjami. Za takim właśnie zapatrywaniem przemawiają względy gwarancyjne, ale także i analiza systemowa. Wprawdzie postępowanie to toczy się w momencie, gdy wobec prokuratora nie wydano jeszcze postanowienia o przedstawieniu zarzutów i właśnie od wyniku tzw. postępowania immunitetowego zależy możliwość pociągnięcia prokuratora do odpowiedzialności karnej, niemniej jednak nie może ulegać wątpliwości, że postępo-

wanie, o którym mowa w art. 54 u.o p., stanowi bezpośrednio przedpole postępowania karnego i nosi samo w sobie istotne elementy postępowania o charakterze represyjnym (przykładowo, W. Wróbel w głosie do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2007 r., SNO 44/07, PiP 2008, z. 7, s. 135, stwierdza, że „postępowanie w przedmiocie uzyskania zgody na ściganie osoby objętej immunitetem formalnym jest immanentną częścią postępowania karnego”, zaś J. Grajewski w głosie do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 listopada 2007 r., K 39/07, Prz. Sejm. 2008, Nr 2, s. 220, wywodzi – wprawdzie na kanwie istoty postępowania immunitetowego przeciwko sędziemu, ale nie może to mieć znaczenia dla dokonywanych ocen - iż „postępowanie związane z kwestią uchylenia immunitetu sędziowskiego nie ma samodzielnego bytu; jest organicznie związane z toczącym się postępowaniem przygotowawczym in rem, w tym również w trybie art. 308 § 1 k.p.k. Jest swoistym postępowaniem wpadkowym kreowanym przez Prawo o ustroju sądów powszechnych [...] w powiązaniu z regulacjami Kodeksu postępowania karnego dla celów procesu karnego”). W rezultacie, przyjęcie, że prokurator, wobec którego złożono wnioski o zezwolenie na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej posiada status świadka albo jakiegokolwiek innej strony, o której traktują przepisy kodeksu postępowania karnego, świadczyłoby o braku realizmu w ocenie sytuacji prawnej tej osoby oraz pozbawiałoby prokuratora, którego dotyczy wnioski, elementarnych uprawnień gwarancyjnych. Jedynie tytułem przykładu wypada wskazać, że nadanie takiej osobie statusu innego niż określony w rozdziale 8 k.p.k., pozbawiałoby ją ochrony związanej z tzw. favor defensionis i z działaniem reguły nemo se ipsum accusare tenetur, a osoba ją reprezentująca nie korzystałaby z mającej charakter bezwzględny tajemnicy obrończej (na zasadach określonych w art. 178 pkt 1 k.p.k.), a jedynie z tajemnicy prawnie chronionej na podstawie art. 180 § 2 k.p.k. W konsekwencji, także status osoby reprezentującej prokuratora w tzw. postępowaniu o uchylenie immunitetu rysuje się jasno, należy bowiem przyjąć, że stosuje się wobec niej przepisy kodeksu postępowania karnego dotyczące obrońcy. Sąd Najwyższy nie podziela zatem poglądu wyrażonego (zresztą w odmiennym stanie prawnym) w jednym ze źródeł piśmienniczych, iż „przepisy art. 54-54c u. o p. nie regulują w żaden sposób kwestii zastępstwa procesowego prokuratora, którego dotyczy wnioski o uchylenie immunitetu. Ponieważ nie posiada on statusu podejrzanego, a nie jest również obwinionym w rozumieniu przepisów o postępowaniu dyscyplinarnym (art. 75 u. o p.), trudno mówić o możliwości ustanowienia obrońcy (...) uznać należy, że osoba taka posiada w istocie status pełnomocnika” (A. Herzig: Postępowanie w sprawach o uchylenie immunitetu prokuratora – stan prawny i praktyka, cz. II, Prok. i Pr. 2008, Nr 6, s. 18). Z uwarunkowań wyżej przedstawionych należy wysnuć wnioski wręcz przeciwny, także uwzględniając względy systemowe. Odesłanie zawarte obecnie w art. 54 ust. 13 u.o p. upoważnia do wniosku, iż ustawodawca chciał zbliżyć status osoby, wobec której toczy się procedura określona w art. 54 u.o p. do statusu obwinionego, a rolę osoby ją reprezentującej do roli obrońcy. Podobne poglądy wyrażane już były w przeszłości przez Sąd Najwyższy co do statusu podmiotów innego postępowania immunitetowego, a mianowicie toczącego się na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 z późn. zm., dalej określana jako u.s.p.). Przykładowo, w uchwale z dnia 16 grudnia 2005 r., SNO 44/05, LEX Nr 472000, Sąd Najwyższy stwierdził m.in., że „poszukiwanie odpowiedniego poziomu gwarancji prawa do obrony kieruje się w sprawach nieunormowanych ku zasadom postępowania karnego, w którym występuje przeszkoda w kontynuacji wynikająca z immunitetu formalnego. Ten kierunek wskazuje wyraźne unormowanie zawarte w art. 80 § 3 u.s.p. stanowiącym, że (poza tym) do postępowania przed sądem dyscyplinarnym w sprawach o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej stosuje się przepisy o postępowaniu dyscyplinarnym, a te z kolei odsyłają do odpowiedniego stosowania przepisów kodeksu postępowania karnego”. Z kolei, w uchwale z dnia 25 listopada 2005 r., SNO 57/05, LEX Nr 471928, właśnie zrównanie gwarancji osoby poddanej postępo-

waniu o uchylenie immunitetu z gwarancjami przynależnymi oskarżonemu doprowadziło do wyrażenia zapatrywania, iż „zastosowanie jak i wykorzystanie w czynnościach operacyjnych, a także w postępowaniu procesowym, jako dowodów materiałów uzyskanych w czasie podsłuchu operacyjnego, dopuszczalne jest wyłącznie w odniesieniu do przestępstw wymienionych w art. 19 ust.1 ustawy o Policji. Jeżeli materiały te nie dały podstaw do wszczęcia postępowania przygotowawczego, dotyczącego popełnienia jednego w wymienionych w tym przepisie przestępstw, muszą zostać zniszczone w sposób przewidziany w art. 19 ust.17 ustawy o Policji i nie mogą być wykorzystane w żadnym innym postępowaniu. Powyższe zasady należy odnieść także do postępowania dotyczącego sędziego korzystającego z immunitetu określonego w art. 80 § 1 u.s.p. W postępowaniu dyscyplinarnym dopuszczalne jest zatem wykorzystanie jako dowodów materiałów uzyskanych w wyniku podsłuchu operacyjnego zarządnego na podstawie art. 19 ust.1 ustawy o Policji, ale jedynie wówczas, gdy czyn zarzucony sędziemu w tym postępowaniu stanowi jedno z przestępstw wymienionych w powyższym przepisie”. Wreszcie także jedynie przyrównanie statusu osoby poddanej postępowaniu o uchylenie immunitetu ze statusem oskarżonego, pozwoliło na wywiedzenie, w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2003 r., SNO 10/03, LEX Nr 470218, że „przepis art. 202 § 1 k.p.k. ma zastosowanie, poprzez art. 128 u.s.p., w postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym przeciwko sędziom, a z uwagi na treść art. 80 § 3 zd. drugie u.s.p. także w postępowaniu w sprawach o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej sądowej lub administracyjnej”. Nie ma potrzeby przeprowadzania szerszego wywodu co do tego, że wobec reprezentanta podmiotu, którego status ocenia się według przepisów Kodeksu postępowania karnego dotyczących oskarżonego, należy stosować przepisy dotyczące obrońcy, a nie pełnomocnika. Tak też status tego reprezentanta jest określany w źródłach piśmienniczych dotyczących praktyki w tzw. sprawach immunitetowych toczących się na podstawie u.s.p. (np. W. Kozielowicz: Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, Warszawa 2005, na s. 63 omawia kontrowersje dotyczące dostępu sędziego „i jego obrońcy do akt postępowania przygotowawczego stanowiących załącznik do wniosku o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej”).

Jeśli zatem status procesowy adwokata Jana D. będzie oceniany - w postępowaniu w przedmiocie wydania zezwolenia na pociągnięcie prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w S. Andrzeja B. do odpowiedzialności karnej – jak status obrońcy tego prokuratora, a status Andrzeja B. według przepisów dotyczących oskarżonego, zgodnie z regułami wskazanymi wyżej w pkt 3 przyjmując w konsekwencji należy, iż zachował on termin zawity do wniesienia zażalenia na zarządzenie z dnia 13 grudnia 2012 r., bowiem nadał przed upływem 7 dni od doręczenia odpisu zarządzenia Andrzejowi B. środek odwoławczy od tego zarządzenia w polskiej placówce pocztowej operatora publicznego (art. 124 k.p.k.).

W rezultacie, zażalenie wniesione na zarządzenie z dnia 22 stycznia 2013 r. jest zasadne. Ponieważ Przewodniczący Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym jako jedyną przesłankę odmowy przyjęcia zażalenia wskazał to, iż zostało ono wniesione po terminie, a także Sąd Najwyższy nie dopatrywał się innych wad formalnych tego środka odwoławczego, zasadne było wydanie decyzji o charakterze reformatoryjnym, a nie kasatoryjnym, albowiem może się to przyczynić do przyspieszenia postępowania, gdyż Przewodniczący Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym, już bez podejmowania kolejnego rozstrzygnięcia i doręczania go stronom, od razu będzie mógł nadać bieg wniesionemu w terminie zażaleniu. Dodać jednak wypada, że stanowisko Sądu Najwyższego w kwestii złożenia w terminie przedmiotowego zażalenia, w najmniejszym stopniu nie przesądza kwestii merytorycznej zasadności tego środka odwoławczego.”

1.3. Orzecznictwo Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

└ └ └ └ └ └ └ └ └ └ └ └ └ └ └

1.4. Zagadnienia prawne

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.1. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Najwyższy, sygn. akt I KZP 5/13

Czy w postępowaniu apelacyjnym sąd kontrolujący wyrok wydany w trybie art. 343 kpk, uprawniony jest do dokonania zmiany orzeczenia sądu I instancji na zasadach ogólnych, z uwzględnieniem modyfikacji wynikającej z art. 434 § 3 kpk, czy też zmiana taka wymaga zgody stron porozumienia zawartego w trybie art. 335 kpk?

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.2. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Zamościu, sygn. akt I KZP 6/13

Czy brak pouczenia lub mylne pouczenie pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego o terminie wniesienia środka zaskarżenia, daje na podstawie art. 16 § 1 k.p.k. podstawę do uchylenia się przez samego pełnomocnika lub jego mocodawcę od ujemnych skutków procesowych uchybienia terminowi do wniesienia tegoż środka, poprzez żądanie przywrócenia terminu do jego wniesienia wskazując, iż niedotrzymanie terminu zawitego było od nich niezależne?

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.3. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Krakowie, sygn. akt I KZP 7/13

Czy samo tylko podjęcie - w ramach postępowania „*in rem*” prowadzonego w czasie obowiązywania kodeksu postępowania karnego z 1969 r., przed upływem terminu przedawnienia karalności przestępstwa określonego w art. 101 kk z 1997 r., przez uprawniony organ - czynności procesowych nakierowanych na ściganie danej osoby z powodu określonego przestępstwa, przy braku wydania przez prokuratora w toku takiego postępowania postanowienia o przedstawieniu podejrzanemu zarzutu w trybie art. 269 § 1 kpk z 1969 r., jest wystarczające do przyjęcia, że nastąpiło wówczas "wszcęcie postępowania przeciwko osobie", w rozumieniu art. 102 ustawy z dnia 06 czerwca 1997 r. Kodeks Karny Dz. U. z 1997, Nr 88, poz. 553 ?

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.4. Wniosek o rozstrzygnięcie rozbieżności przedstawiony przez Prokuratora Generalnego, sygn. akt I KZP 8/13

Czy powołanie przez sąd, a w postępowaniu przygotowawczym przez prokuratora - na podstawie art. 202 § 3 k.p.k. - biegłego lekarza seksuologa do udziału w wydaniu opinii o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego, w zakresie zaburzeń preferencji seksualnych, następuje z urzędu, czy wyłącznie na wniosek biegłych psychiatrów, o którym mowa w art. 202 § 2 k.p.k.?

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.5. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Poznaniu, sygn. akt I KZP 9/13

1. Jak należy rozumieć wyrażenie „czynności usługowe” zawarte w dyspozycji art. 115 § 13 pkt 4 k.k.?

2. Czy usługowy charakter czynności zostaje wyłączony przez ustawowe nadanie uprawnień do podejmowania działań wkraczających w konstytucyjnie chronione wolności i prawa jednostki?

3. Czy osoba uprawniona do kontroli biletów w rozumieniu art. 33a ust. 1 ustawy z dnia 15 listopada 1984 roku – Prawo przewozowe (t.j. Dz.U. z 2012 r., poz. 1173), będąca pracownikiem samorządu terytorialnego, jest funkcjonariuszem publicznym w rozumieniu art. 115 § 13 pkt 4 k.k.?

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.6. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Apelacyjny w Katowicach, sygn. akt I KZP 10/13

Czy użyte w treści art. 299 § 1 k.k. sformułowanie "środki płatnicze, instrumenty finansowe, papiery wartościowe, wartości dewizowe, prawa majątkowe lub inne mienie ruchome lub nieruchomości, pochodzące z korzyści związanych z popełnieniem czynu zabronionego", oznacza, że przedmioty i prawa, które zostały uzyskane za pomocą czynu zabronionego, a więc pochodzą bezpośrednio z tego czynu, nie mogą być przedmiotem wykonawczym przestępstwa "prania brudnych pieniędzy", a w konsekwencji również, w zasadniczej większości przypadków, sprawca przestępstwa źródłowego nie może dopuścić się występku z art. 299 § 1 k.k.?

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.7. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Toruniu, sygn. akt I KZP 11/13

Czy znamiona uporczywego niewpłacania podatku w terminie (art. 57 § 1 kks) może wypełniać jednorazowe zaniechanie zapłaty podatku w terminie, czy też uporczywość sprawcy przejawiać się może wyłącznie w powtarzających się, cyklicznych zachowaniach, polegających na zaniechaniu zapłaty podatku?

2. Orzecnictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

2.1. Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

2.1.1. Obligatoryjne wykonanie warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności za przestępstwo podobne (SK 9/10)

17 lipca 2013 r. o godz. 9.00 Trybunał Konstytucyjny w pełnym składzie rozpoznał skargę konstytucyjną T. B. dotyczącą obligatoryjnego wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności za przestępstwo podobne.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 75 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny w zakresie, w jakim nie przewiduje możliwości odstąpienia przez sąd od zarządzenia wykonania kary w sytuacji, gdy wobec skazanego ponownie orzeczono karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, jeżeli przemawiają za tym szczególne względy, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 konstytucji.

Powyższy przepis traci moc obowiązującą z upływem osiemnastu miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw.

W pozostałym zakresie Trybunał umorzył postępowanie.

Zdania odrębne zgłosili sędziowie TK: Mirosław Granat, Wojciech Hermeliński, Marek Zubik.

1. Przedmiotem kontroli Trybunału był art. 75 § 1 kodeksu karnego (k.k.) Stanowi on:

"Sąd zarządza wykonanie kary, jeżeli skazany w okresie próby popełnił podobne przestępstwo umyślne, za które orzeczono prawomocnie karę pozbawienia wolności".

Przepis ten znajduje zastosowanie w ramach postępowania karnego wykonawczego w przypadku, gdy w wyroku kończącym postępowanie karne w kolejnej sprawie doszło do ponownego skazania na karę pozbawienia wolności za podobne przestępstwo umyślne. Zatem fakt drugiego skazania za przestępstwo umyślne, podobnego do wcześniej popełnionego, za które została wymierzona kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania (por. art. 69 § 1 k.k.), skutkuje zarządzeniem przez sąd wykonania tej kary. Warunkiem koniecznym zarządzenia wykonania kary jest, aby w okresie trwania próby, na którą sąd prawomocnie zawiesił wykonanie kary pozbawienia wolności, sprawca popełnił podobne przestępstwo umyślne. W wypadku wystąpienia przesłanek wskazanych w art. 75 § 1 k.k. zarządzenie wykonania kary przez sąd jest obligatoryjne. Sformułowanie "sąd zarządza wykonanie kary" jest rozumiane jednolicie jako obowiązek sądu. Do zarządzenia kary pozbawienia wolności dochodzi również wtedy, gdy za powtórne przestępstwo podobne sąd wymierza karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

2. Trybunał poddał merytorycznej kontroli zgodność art. 75 § 1 k.k. z art. 45 ust. 1 konstytucji. Trybunał nie orzekł o konstytucyjności drugiego z zaskarżonych przepisów - art. 178 § 2 kodeksu karnego wykonawczego. Przepis ten został bowiem zmieniony przez art. 1 pkt 79 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw. Trybunał stanął na stanowisku, że zmiana stanu normatywnego stoi na przeszkodzie poddaniu przez Trybunał kontroli konstytucyjności art. 178 § 2 k.k.w. - orzekanie nie było konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw.

3. Trybunał doszedł do wniosku, że sąd wykonawczy, wydając postanowienie na podstawie art. 75 § 1 k.k., rozstrzyga o prawach i obowiązkach skazanego. Dlatego postanowienie to dotyczy sprawy w rozumieniu art. 45 ust. 1 konstytucji.

W kontroli konstytucyjności art. 75 § 1 k.k. podstawowe znaczenie miało to, że w obszarze prawa karnego państwo prawne zapewnia bezpieczeństwo i porządek publiczny, stosując takie środki represyjne, jakie są konieczne. Realne pozbawienie wolności jest środkiem ostatecznym. Wymaga to zapewnienia sądowi wykonawczemu możliwości rozważenia wszystkich okoliczności sprawy relewantnych w dniu wydania postanowienia.

Trybunał przyjął, że sąd wykonawczy powinien móc rozważyć - gdy stwierdzi, że proces karny w kolejnej sprawie zakończył się skazaniem za podobne przestępstwo umyślne na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania - czy nie zachodzą okoliczności szczególne przemawiające za niezarządzeniem wobec skazanego wykonania kary. Sąd wykonawczy musi mieć możliwość procesowego badania - w okolicznościach konkretnej sprawy i przy uwzględnieniu domniemania kar wolnościowych (zob. art. 58 § 1 k.k.) - czy istnieją powody dla zarządzenia wykonania wcześniej warunkowo zawieszonych kary pozbawienia wolności wobec osoby powtórnie skazanej na karę pozbawienia wolności. Dotyczy to wypadku, gdy w kolejnej sprawie karnej sąd prawomocnie warunkowo zawiesił wykonanie kary pozbawienia wolności, ale zachodzą wskazane przez skazanego i stwierdzone przez ten sąd szczególne okoliczności charakteryzujące jego prognozę kryminologiczną, które wskazują, że zarządzenie wykonania kary byłoby decyzją niemieszczącą się w kategoriach ultima ratio.

Trybunał doszedł do wniosku, że art. 75 § 1 k.k. prowadzi do niespójności. Z jednej bowiem strony sąd, orzekając ponownie karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania kary daje wyraz przekonaniu, że w stosunku do skazanego, pomimo ponownego skazania, istnieje w dalszym ciągu pomyslna prognoza kryminologiczna, a z drugiej zarządzenie wykonania wcześniej orzeczonej kary dowodzi, że taka prognoza nie istnieje.

Dlatego Trybunał podkreślił, że sprawiedliwość procedury sądowej wymaga, aby sądy powinny móc badać i oceniać okoliczność, czy owa pozytywna prognoza kryminologiczna przestała istnieć w związku z ponownym skazaniem na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Konieczność kontroli sądowej powinna dotyczyć właśnie wypadku, w którym sąd w kolejnej sprawie ponownie orzekł warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności, mimo że sprawca popełnił przestępstwo umyślne i podobne.

Trybunał nie podzielił tym samym stanowiska, że powrót do podobnego przestępstwa umyślnego przekreśla zupełnie pozytywną prognozę kryminologiczną sprawcy. Stwierdził, że procedura sądowa przewidziana w zaskarżonym przepisie nie ma cech procedury sprawiedliwej, wymaganej przy rozstrzygnięciu o sprawie w rozumieniu art. 45 ust. 1 konstytucji. Wolność osobista wymaga, aby sąd, przy orzekaniu o jej realnym pozbawieniu, miał zapewniony zakres uznania (minimum kompetencji sądu). Sąd karny, który zarządza wykonanie kary pozbawienia wolności dotychczas warunkowo zawieszonych, sprawuje wymiar sprawiedliwości. Orzeka bowiem w odrębnej sprawie o pozbawieniu jednej z najbardziej podstawowych wolności - wolności osobistej. Taka decyzja nie ma charakteru technicznego i tym samym sąd wykonawczy nie może być pozbawiony prawa do merytorycznej kontroli zawieszonych przed nim sprawy bez względu nawet na jej szczególne okoliczności. Trybunał dostrzegł również, że z perspektywy statusu prawnego skazanego postanowienie sądu wydawane na podstawie art. 75 § 1 k.k. decyduje o wdrożeniu wobec niego jakościowo, rodzajowo odmiennej sankcji karnej, o konstytucyjnie bez porównania większej dolegliwości od pierwotnie orzeczonej. Na podstawie takiego postanowienia dochodzi do osadzenia skazanego w zakładzie karnym.

4. Dlatego Trybunał orzekł o niekonstytucyjności art. 75 § 1 k.k. - we wskazanym zakresie - z art. 45 ust. 1 konstytucji.

Wyrok Trybunału nie zmienia zasady obligatoryjności zarządzenia wykonania kary warunkowo zawieszonych w wypadku ponownego skazania za podobne przestępstwo umyślne na bezwzględną karę pozbawienia wolności (bez warunkowego zawieszenia jej wykonania). Dotyczy tylko sytuacji ponownego skazania na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

5. Trybunał odroczył utratę mocy obowiązującej art. 75 § 1 k.k. o osiemnaście miesięcy. W ciągu tego okresu ustawodawca jest zobowiązany do nowelizacji, w której określi reguły zarządzania przez sąd wykonania kary, w wypadkach gdy skazany w okresie próby popełni podobne przestępstwo umyślne, za które orzeczona zostanie prawomocnie kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2. Wokanda Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.1. Dochodzenie roszczeń odszkodowawczych; przedawnienie roszczenia o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, zastosowanie środka zabezpieczającego, niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie (K 32/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 555 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego z:

- art. 77 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP;
- art. 64 ust. 2 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.2. Określenie wymiaru kary za wykroczenia drogowe (K 30/13)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie zgodności Załączników Nr 1 oraz Nr 2 do ustawy z dnia 6 września 2001 r o transporcie drogowym z art. 10 w związku z art. 173 i w związku z art. 175 ust. 1 oraz w związku z art. 45 ust 1 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.3. Wolność słowa; ograniczenia wolności słowa (K 28/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 16 ust. 3 pkt 1, art. 16 ust. 3 pkt 2 w części zawierającej słowa "i miejsca urodzenia", art. 16 ust. 3 pkt 3, art. 16 ust. 3 pkt 4, oraz art. 16 ust. 3 pkt 6 oraz art. 16 ust. 6 ustawy z dnia 1 lipca 2005 roku o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepieniu komórek, tkanek i narządów z art. 47 oraz z art. 51 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.4. Podstawa uchylenia prawomocnego mandatu karnego (K 23/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 101 § 1 zdanie 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia w zakresie, w jakim nie przewiduje jako podstawy uchylenia prawomocnego mandatu karnego sytuacji, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją RP, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą przepisu prawnego stanowiącego podstawę ukarania za wykroczenie w postępowaniu mandatowym - z art. 190 ust. 4 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

2.2.5. Prawo zatrzymanego do odmowy złożenia oświadczeń; obowiązek poinformowania zatrzymanego o takim prawie (K 19/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 244 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego - w zakresie, w jakim nie przewiduje prawa zatrzymanego do odmowy złożenia oświadczeń i obowiązku poinformowania zatrzymanego o takim prawie - z art. 42 ust. 2 i art. 42 ust. 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.6. Imprezy masowe; odpowiedzialność karna za niezastosowanie się do polecenia wydanego na podstawie regulaminu obiektu (terenu) lub regulaminu imprezy masowej (K 17/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 20 marca 2009 roku o bezpieczeństwie imprez masowych w części zawierającej słowa: "regulaminu obiektu (terenu) lub regulaminu imprezy masowej" - z art. 41 ust. 1, art. 42 ust. 1, art. 32 ust. 1, art. 87 ust. 1 i art. 2 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.7. Prawo autorskie (K 15/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 115 ust. 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.8. Obligatoryjna zamiana grzywny na zastępczą karę aresztu (K 9/13)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie zgodności przepisu art. 25 § 2 ustawy z dnia 20 maja 1971 roku - Kodeks wykroczeń przez to, że ustanawia obligatoryjną zamianę grzywny na zastępczą karę aresztu - z art. 10 w związku z art. 173 i w związku z art. 175 ust. 1 oraz w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.9. Wskazanie sprawcy wykroczenia drogowego (P 27/13)

Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie wystąpił z pytaniem: czy art 96 § 3 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń jest zgodny z art. 2 oraz 42 ust. 1 w zw. z art 31 ust.3 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』

2.2.10. Dopuszczenie zawieszenia postępowania karnego w celu oczekiwania na prejudycjalność orzeczenia innego sądu (P 20/13)

Sąd Okręgowy w Warszawie wystąpił z pytaniem: czy art. 22 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego jest zgodny z art. 2, art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji RP w zakresie w jakim nie dopuszcza zawieszenia postępowania karnego w celu oczekiwania na prejudycjalność orzeczenia innego sądu;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』

2.2.11. Wysokość grzywien za wykroczenia (U 4/13)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie:

1) przepisów Załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 24 listopada 2003 roku w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń:

a) Tabeli A-z art. 33 w związku z art. 34, art. 51 § 1 i § 2, art. 64 § 1, art. 65 § 1 i § 2, art. 67 § 1, art. 77, art. 78, art. 81, art. 82 § 1 - 5, art. 117, art. 140, art. 141 oraz art. 145 ustawy z dnia 20 maja 1971 roku - Kodeks wykroczeń, w związku z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w związku z art. 178, art. 179 pkt 2, art. 181, art. 183, art. 184 ust. 3, art. 187 oraz art. 188 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku - Prawo geologiczne i górnicze, w związku z art. 431 ust. 1 oraz art. 45 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w związku z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 1995 roku o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, jak również w związku z art. 96 § 1, a także z art. 95 § 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, a przez to również z art. 92 ust. 1 oraz z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP;

b) Tabeli B - z art. 33 w związku z art. 34, art. 84, art. 85 § 1, art. 86 § 1 i § 2, art. 88, art. 90, art. 91, art. 92 § 1, art. 92a, art. 94 § 1, art. 95, art. 96 § 1 pkt 2 oraz pkt 4 i pkt 5, art. 97, art. 100 pkt 2 i pkt 4, art. 101 i art. 102 ustawy z dnia 20 maja 1971 roku - Kodeks wykroczeń oraz w związku z art. 96 § 1, a także z art. 95 § 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, a przez to również z art. 92 ust. 1 oraz z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP;

c) Tabeli C - z art. 33 w związku z art. 34 ustawy z dnia 20 maja 1971 roku - Kodeks wykroczeń w związku z art. 92 ust. 1 i ust. 2 oraz Załącznikiem Nr 1 do ustawy z dnia 6 września 2001 roku o transporcie drogowym, w związku z art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o systemie tachografów cyfrowych oraz w związku z art. 96 § 1 i § 1a pkt 2, a także z art. 95 § 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, a przez to również z art. 92 ust. 1 oraz z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP;

2) rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów, o którym mowa w pkt 1 - z art. 33 w związku z art. 34, art. 51 § 1 i § 2, art. 64 § 1, art. 65 § 1 i § 2, art. 67 § 1, art. 77, art. 78, art. 81, art. 82 § 1 - 5, art. 84, art. 85 § 1, art. 86 § 1 i § 2, art. 88, art. 90, art. 91, art. 92 § 1, art. 92a, art. 94 § 1, art. 95, art. 96 § 1 pkt 2 oraz pkt 4 i pkt 5,

art. 97, art. 100 pkt 2 i pkt 4, art. 101, art. 102, art. 117, art. 140, art. 141 oraz art. 145 ustawy z dnia 20 maja 1971 roku - Kodeks wykroczeń, w związku z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w związku z art. 178, art. 179 pkt 2, art. 181, art. 183, art. 184 ust. 3, art. 187 oraz art. 188 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku - Prawo geologiczne i górnicze, w związku z art. 431 ust. 1 oraz art. 45 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w związku z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 1995 roku o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, w związku z art. 92 ust. 1 i ust. 2 oraz Załącznikiem Nr 1 do ustawy z dnia 6 września 2001 roku o transporcie drogowym, w związku z art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o systemie tachografów cyfrowych oraz w związku z art. 96 § 1 i

§ 1a pkt 2, a także z art. 95 § 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, a przez to również z art. 92 ust. 1 oraz z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP;;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.12. Uprawnienie inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego oraz pracowników Głównego Inspektoratu Transportu Drogowego do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (U 3/13)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie zgodności przepisów rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 czerwca 2011 roku w sprawie nadania inspektorom Inspekcji Transportu Drogowego oraz pracownikom Głównego Inspektoratu Transportu Drogowego uprawnień do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego:

1) § 2 ust. 1 - z art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 roku o transporcie drogowym w związku z art. 129a ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku -Prawo o ruchu drogowym, jak również z art. 95 § 5 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, a przez to także z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP;

2) § 2 ust. 2 - z art. 76a ust. 1 w związku z art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym oraz w związku z art. 129a ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku - Prawo o ruchu drogowym, jak również z art. 95 § 5 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, a przez to również z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.13. Zawieszenie przez sąd postępowania w związku ze skierowaniem pytania prawnego (U 1/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności § 106 ust. 1 rozporządzenia Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 roku - Regulamin urzędowania sądów powszechnych z art. 41 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.14. Występek o charakterze chuligańskim (SK 47/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności przepisu o zbadanie zgodności art. 115 § 21 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny z art. 31 ust. 3 w związku z art. 41 ust. 1 oraz art. 2 i art. 42 ust. 1 Konstytucji RP:

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.15. Nieprzyznanie statusu pokrzywdzonego, w rozumieniu art. 49 § 1 k.p.k., podmiotowi, którego dotyczy dokument poświadczający nieprawdę, wystawiony przez osobą uprawnioną do wystawienia dokumentu (SK 27/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności przepisu art. 271 § 1 oraz art. 273 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny, w zakresie, w jakim nie przyznają statusu pokrzywdzonego, w rozumieniu art. 49 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego, podmiotowi którego dotyczy dokument poświadczający nieprawdę, wystawiony przez osobą uprawnioną do wystawienia dokumentu - w szczególności dla którego dokument ma znaczenie prawne, którego sytuację prawną dokument opisuje lub determinuje, z:

1) art. 2 Konstytucji RP,

2) art. 45 ust. 1 Konstytucji RP,

3) art. 77 ust. 2 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌

2.2.16. Postępowanie przygotowawcze; wydanie postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia lub umorzeniu dochodzenia bez konieczności sporządzania uzasadnienia (SK 25/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności przepisu art. 325e § 1 zdanie drugie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w zakresie w jakim umożliwia organom postępowania przygotowawczego wydanie postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia lub umorzeniu dochodzenia, bez konieczności sporządzania uzasadnienia - z:

- przepisem art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji RP, gwarantującymi prawo do sprawiedliwego rozpoznania sprawy, podczas gdy wydanie orzeczenia zamykającego drogę do merytorycznego rozpoznania sprawy bez sporządzenia uzasadnienia utrudnia kontrolę instancyjną i złożenie skutecznego środka odwoławczego,

przepisem art. 2 Konstytucji RP gwarantującym nakaz urzeczywistnienia zasad sprawiedliwości społecznej, podczas gdy doszło do pozbawienia skarżącego możliwości merytorycznego skontrolowania niekorzystnej dla niego decyzji,

- przepisem art. 78 w związku z art. 2 Konstytucji RP, gwarantującym dwuinstancyjność postępowań, podczas gdy brak uzasadnienia decyzji organu I instancji de facto uniemożliwia merytoryczną kontrolę zaskarżanego orzeczenia, i obecne regulacje procesowe dają tylko iluzoryczną możliwość wniesienia skutecznego odwołania, nie gwarantując w sposób należyty zasady dwuinstancyjności,

- przepisem art. 32 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji RP gwarantującym równe traktowanie obywateli przez władze publiczne, podczas gdy zgodnie z art. 325e § 1a kpk wyróżniony podmiot ma możliwość domagania się sporządzenia uzasadnienia, zaś zwykły obywatel takiej możliwości nie ma, przez co dochodzi do dyskryminacji;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌

2.2.17. Uprawnienia pokrzywdzonego w procesie karnym; pokrzywdzony - oskarżyciel posiłkowy (SK 22/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności:

- art. 53 w zw. z art. 54 § 1, art. 299 § 1 i art. 459 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w brzmieniu obowiązującym, w zakresie, w którym pozbawia pokrzywdzonego prawa strony co do możliwości wniesienia zażalenia na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego od momentu wniesienia aktu oskarżenia do upływu terminu określonego w art. 54 § 1 Kpk, jest niezgodny z art. art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 2 i 7 Konstytucji RP,

- przepisy art. 117 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w brzmieniu obowiązującym, w zakresie w którym pozwalając na umorzenie postępowania przed rozpoczęciem przewodu sądowego wyłączają obowiązek sądu zawiadomienia pokrzywdzonego o czasie i miejscu posiedzenia, wyznaczonego w celu umorzenia postępowania, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 2 i 7 Konstytucji RP,

- przepisy art. 117 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w brzmieniu obowiązującym, w zakresie w którym pozwalając na umorzenie postępowania rozpoczęciem przewodu sądowego pozwalają sądowi na nieprzeprowadzenie tej czynności sądu nieprzeprowadzania tej czynności, jeżeli pokrzywdzony nie stawił się na wyznaczone posiedzenie, a brak dowodu, że został o niej powiadomiony, jest niezgodny z art. art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 2 i 7 Konstytucji RP,

- przepisy art. 339 § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w brzmieniu obowiązującym, w zakresie w którym pozwalając na umorzenie postępowania przed rozpoczęciem przewodu sądowego wyłączają prawo pokrzywdzonego do wzięcia udziału w tym posiedzeniu jest niezgodny z art. art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w związku z art. 2 i 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

- przepisy art. 100 § 2 stawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w brzmieniu obowiązującym, w zakresie w którym pozwalając na umorzenie postępowania przed rozpoczęciem przewodu sądowego wyłączają obowiązek sądu o zawiadomieniu pokrzywdzonego o zapadłym na posiedzeniu postanowieniu jest niezgodny z art. art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 2 i 7 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」

2.2.18. Postępowanie z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji (SK 21/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 156 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego oraz § 6 ust. 1, ust. 3 i ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 lutego 2012 roku w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji z art. 2, art. 45 ust. 1, art. 42 ust. 2 oraz art. 32 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」

2.2.19. Dozór policyjny (SK 13/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 275 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego z art. 2, art. 41 ust. 1 oraz art. 52 ust. 1 i 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」

2.2.20. Zaskarżenie orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy (K 34/12)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 426 § ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w brzmieniu nadanym przez art. 1 ustawy z dnia 20 stycznia 2011 roku o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego - w zakresie w jakim nie daje podstaw do zaskarżenia orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy - z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 oraz w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」

2.2.21. Prawo przewozowe; penalizacja zachowania podróżnego, który w czasie kontroli biletów nie pozostał w miejscu przeprowadzenia kontroli do czasu przybycia Policji lub innych organów porządkowych (K 16/12)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie zgodności przepisu art. 87b ustawy z dnia 15 listopada 1984 roku - Prawo przewozowe w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 16 grudnia 2010 roku o publicznym transporcie zbiorowym przez to, że:

- odnosi się do każdego kontrolowanego podróżnego, a nie tylko podróżnego, który w czasie kontroli dokumentów przewozu osób lub bagażu, mimo braku odpowiedniego dokumentu przewozu, odmawia zapłacenia należności i okazania dokumentu, umożliwiającego stwierdzenie jego tożsamości,

- nakazuje, pod groźbą kary, podróżnemu pozostanie w miejscu przeprowadzania kontroli albo w innym miejscu wskazanym przez przewoźnika lub organizatora publicznego transportu zbiorowego albo osobę przez niego upoważnioną do czasu przybycia funkcjonariusza Policji lub innych organów porządkowych, niezależnie od tego, czy podróżny swoim działaniem zmierza bezpośrednio do uniemożliwienia zatrzymania go przez funkcjonariusza Policji lub innych uprawnionych służb porządkowych,

z art. 31 ust. 3 w związku z art. 41 ust. 1 Konstytucji RP

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.22. Kontrola operacyjna (K 15/12 – połączona z K 28/12)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie zgodności:

1) art. 19 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji,

2) art. 9e ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 12 października 1990 roku o Straży Granicznej,

3) art. 36c ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz. U. z 2011 r. Nr 41, poz. 214 ze zmianami),

4) art. 31 ust. 1 pkt 17 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych,

5) art. 31 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego w zakresie, w jakim odnosi się do zwrotu: "a także innych ustawach i umowach międzynarodowych",

6) art. 31 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. g ustawy, o której mowa w pkt 5, w zakresie, w jakim odnosi się do zwrotu: "oraz innych [przestępstw] niż wymienione w lit. a - f, godzących w bezpieczeństwo potencjału obronnego państwa, SZ RP oraz jednostek organizacyjnych MON, a także państw, które zapewniają wzajemność",

7) art. 31 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 9 ustawy, o której mowa w pkt 5

- z art. 2, art. 47, art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 roku;

o zbadanie zgodności:

1) art. 20c ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji w związku z art. 212 § 1 i § 2, art. 216 § 1 i § 2, art. 217 § 1, art. 221, art. 278 § 1 - 3 i § 5, art. 284 § 1 - 3, art. 288 § 1 i § 2 oraz art. 290 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny, z art. 45, art. 46 ust. 1, art. 49 i art. 49a ustawy z dnia 26 stycznia 1984 roku - Prawo prasowe, z art. 34 pkt 2, 3 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o wyrobach budowlanych, art. 33 ustawy z dnia 25 lutego 2011 roku o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, art. 77 pkt 2, 2a i 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt i w związku z art. 52 pkt 2 i 4 ustawy z dnia 13 października 1995 roku - Prawo łowieckie

- z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 roku;

2) art. 10b ust. 1 ustawy z dnia 12 października 1990 roku o Straży Granicznej w związku z art. 212 § 1 i § 2, art. 216 § 1 i § 2, art. 217 § 1, art. 221, art. 278 § 1 - 3 i § 5, art. 284 § 1 - 3, art. 288 § 1 i § 2 oraz art. 290 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny, z art. 45, art. 46 ust. 1, art. 49 i art. 49a ustawy z dnia 26 stycznia 1984 roku - Prawo prasowe, z art. 34 pkt 2, 3 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o wyrobach budowlanych, art. 33 ustawy z dnia 25 lutego 2011 roku o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, art. 77 pkt 2, 2a i 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt i w związku z art. 52 pkt 2 i 4 ustawy z dnia 13 października 1995 roku - Prawo łowieckie - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

3) art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych w związku z art. 212 § 1 i § 2, art. 216 § 1 i § 2, art. 217 § 1, art. 221, art. 278 § 1 - 3 i § 5, art. 284 § 1 - 3, art. 288 § 1 i § 2 oraz art. 290 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny, z art. 60 § 2 i § 3, art. 61 § 1, art. 62 § 1, § 3 i § 4, art. 80 § 1 i § 2, art. 93 § 2 i § 3, art. 95 § 1, art. 108 § 2 oraz art. 109 ustawy z dnia 10 września 1999 roku - Kodeks karny skarbowy, z art. 45, art. 46 ust. 1, art. 49 i art. 49a ustawy z dnia 26 stycznia 1984 roku - Prawo prasowe, z art. 34 pkt 2, 3 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o wyrobach budowlanych, art. 33 ustawy z dnia 25 lutego 2011 roku o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, art. 77 pkt 2, 2a i 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt i w związku z art. 52 pkt 2 i 4 ustawy z dnia 13 października 1995 roku - Prawo łowieckie - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

4) art. 36b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 września 1991 roku o kontroli skarbowej w związku z art. 60 § 2 i § 3, art. 61 § 1, art. 62 § 1, § 3 i § 4, art. 80 § 1 i § 2, art. 93 § 2 i § 3, art. 95 § 1, art. 108 § 2 oraz art. 109 ustawy z dnia 10 września 1999 roku - Kodeks karny skarbowy - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

5) art. 36b ust. 1 pkt 1 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 28 września 1991 roku o kontroli skarbowej, w związku z art. 85 § 4, art. 86 § 4, art. 87 § 4, art. 88 § 3, art. 89 § 3, art. 90 § 3, art. 91 § 4, art. 92 § 3, art. 94 § 3, art. 95 § 2 i art. 96 § 1 ustawy z dnia 10 września 1999 roku - Kodeks karny skarbowy oraz w związku z art. 100 ust. 1 i art. 101 ust. 1 ustawy z dnia 19 marca 2004 roku - Prawo celne - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

art. 28 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 24 maja 2002 roku o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu - w zakresie, w jakim odnosi się do zwrotu "i innych przestępstw godzących w bezpieczeństwo państwa" - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

art. 28 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. b oraz c, jak również pkt 5 ustawy, o której mowa w pkt 6 - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

art. 32 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (Dz. U. Nr 104, poz. 709 ze zmianami) - w zakresie, w jakim odnosi się do zwrotu: "a także innych ustawach i umowach międzynarodowych" - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

art. 32 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. g ustawy, o której mowa w pkt 8 - w zakresie, w jakim odnosi się do zwrotu: "oraz innych [przestępstw - wł.] niż wymienione w lit. a - f, godzących w bezpieczeństwo potencjału obronnego państwa, SZ RP oraz jednostek organizacyjnych MON, a także państw, które zapewniają wzajemność" - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

art. 32 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 9 ustawy, o której mowa w pkt 8 - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

11) art. 18 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym w związku z art. 4, art. 12 ust. 3-6, art. 13 oraz art. 15 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

12) art. 18 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym w związku z art. 8 ust. 1 i 3 oraz art. 10 ust. 1, 2, 5 i 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 9 maja 1996 roku o wykonywaniu mandatu posła i senatora, z art. 87 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku - Prawo o ustroju sądów powszechnych, z art. 38 ustawy z dnia 23 listopada 2002 roku o Sądzie Najwyższym, z art. 49a ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 roku o prokuraturze, z art. 24h ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, z art. 25c ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym oraz w związku z art. 27c ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

13) art. 18 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym w związku z art. 1 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 21 czerwca 1990 roku o zwrocie korzyści uzyskanych niesłusznie kosztem Skarbu Państwa lub innych państwowych osób prawnych - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

14) art. 18 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym w związku z art. 200 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku - Prawo zamówień publicznych, z art. 46 ust. 1, art. 75 ust. 1 - 4 i art. 110 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej oraz w związku z art. 3 ust. 1, art. 20a ust. 1 -3, art. 31 a, art. 36 ust. 1, art. 39 ust. 1 i art. 69e ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i prywatyzacji - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

15) art. 18 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 6 i pkt 7 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym -z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

16) art. 75 d ust. 1 w związku z ust. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o Służbie Celnej w związku z art. 108 § 2 i art. 109 ustawy z dnia 10 września 1999 roku -Kodeks karny skarbowy - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

2.2.23. Zarządzenie przez sąd obligatoryjnego wykonania kary warunkowo zawieszonej; przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej lub małoletniej (P 34/12)

Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Warszawie wystąpił z pytaniem czy:

1) art. 75 § 1a kodeksu karnego jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 2 Konstytucji RP oraz art. 31 ust. 3 Konstytucji RP,

2) art. 75 § 1a kodeksu karnego jest zgodny z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP w związku z art. 42 ust. 3 Konstytucji RP i art. 42 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i art. 2 Konstytucji RP,

3) art. 75 § 1a kodeksu karnego z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w związku z art. 2 Konstytucji RP i w związku z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP.

2.2.24. Brak regulacji trybu składania wniosków o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności sędziów za złożenie niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego; brak ustawowo określonych przesłanek wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności (P 31/12)

Sąd Okręgowy w Gliwicach wystąpił z pytaniem: czy art. 80 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku - Prawo o ustroju sądów powszechnych w zakresie niezawierającym regulacji trybu składania wniosków o zezwolenie

na pociągnięcie do odpowiedzialności sędziów za złożenie niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego i ustawowo określonych przesłanek wyrażenia zgody na pociągnięcie do tejże odpowiedzialności, oraz art. 19 i art. 21 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów w zakresie, w jakim do postępowania w przedmiocie odpowiedzialności karnej nie nakazują stosowania odpowiednio przepisu art. 80 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku - Prawo o ustroju sądów powszechnych w postępowaniu lustracyjnym - są zgodne z art. 2, art. 7 i art. 181 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.25. Obowiązek złożenia oświadczenia lustracyjnego przez osobę, wobec której toczy się wszczęte wcześniej postępowanie lustracyjne (P 30/12)

Sąd Okręgowy w Gliwicach wystąpił z pytaniem: czy art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 2007 roku o zmianie ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów w zakresie, w jakim nakłada obowiązek złożenia oświadczenia lustracyjnego na osobę, wobec której toczy się wszczęte wcześniej postępowanie lustracyjne i nie przewiduje prawa tej osoby do odmowy złożenia takiego oświadczenia -jest zgodny z art. 2, art. 7, art. 31 ust. 3 i art. 42 ust. 2 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.26. Wolność słowa; wolność badań naukowych; nieprecyzyjność zwrotów „nawołuje do nienawiści” oraz „inny totalitarny ustrój państwa” (SK 65/12)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 256 Kodeksu karnego z:
 1) art. 42 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 2 Konstytucji RP w zakresie, w jakim operuje nieprecyzyjnymi zwrotami "nawołuje do nienawiści" oraz "inny totalitarny ustrój państwa";
 2) art. 54 ust. 1 i art. 73 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 2 Konstytucji RP, ponieważ operowanie przez ustawodawcę określeniami „nawołuje do nienawiści” oraz „inny totalitarny ustrój państwa” nie daje gwarancji jasnego i precyzyjnego określenia zakresu tego przepisu, stwarzając niebezpieczeństwo dla wolności słowa oraz wolności badań naukowych;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.27. Postępowanie karne; pozbawienie strony realnego prawa do obrony i skutecznego środka odwoławczego (SK 54/12)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 446 § 1 i 2 w związku z art. 96 § 1 i 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego z art. 2, art. 32 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 2 zd. 1., art. 45 ust. 1, art. 47, art. 52 ust. 2 i art. 64 ust. 2 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.28. Karalność bezskutecznego podżegania do pomocnictwa w popełnieniu czynu zabronionego (SK 35/12)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 13 § 1 i art. 18 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny z art. 2, art. 31 ust. 1 i 3 i art. 42 ust. 1 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.29. Zaskarżenie postanowienia w sprawie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy (SK 33/12)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 426 § 1 i 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w brzmieniu obowiązującym przed nowelizacją dokonaną przez ustawę z dnia 20 stycznia 2011 roku o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1, art. 78 w związku z art. 45 ust. 1 oraz art. 78 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.30. Zasady ustanawiania kuratora celem wykonywania praw małoletniego pokrzywdzonego przestępstwem (SK 5/12)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 51 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego w związku z art. 98 § 2 pkt 2 w związku z art. 98 § 3 w związku z art. 99 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy z art. 45 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1; art. 47 w związku z art. 51 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3; art. 48 ust. 2; art. 72 ust. 1 i 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.31. Prawo do obrony; odmowa wyznaczenia obrońcy z urzędu; brak możliwości bezpośredniego zaskarżenia zarządzenia prezesa sądu (art. 81 § 1, art. 78 § 2 k.p.k.) (K 30/11)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności:

1. Artykułu 81 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego w zakresie, w jakim nie przewiduje zaskarżenia zarządzenia prezesa sądu w przedmiocie odmowy wyznaczenia obrońcy z urzędu przez stronę, która złożyła wniosek w trybie art. 78 § 1 Kodeksu postępowania karnego – z art. 45 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP i z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji RP.

2. Artykułu 78 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego w zakresie, w jakim nie przewiduje zaskarżenia postanowienia sądu w przedmiocie cofnięcia wyznaczenia obrońcy z urzędu – z art. 45 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP i z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.32. Określenie katalogu zbieranych danych o jednostce za pomocą środków technicznych w działaniach operacyjnych; zasady niszczenia pozyskanych danych (K 23/11 – połączona z K 34/11 i K 21/12)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności:

1. art. 19 ust. 6 pkt 3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji;

2. art. 9e ust. 7 pkt 3 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej;

3. art. 36c ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej;

4. art. 31 ust. 7 pkt 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych;

5. art. 27 ust. 6 pkt 3 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu;

6. art. 17 ust. 5 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym;

7. art. 31 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego

- z art. 2 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

o zbadanie zgodności:

1) art. 20c ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, art. 10b ust. 1 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, art. 36b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej, art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, art. 28 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, art. 18 ust. 1 pkt 1 ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego z art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności,

2) art. 36b ust. 5 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej, art. 28 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, art. 18 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, art. 32 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego w zakresie w jakim, przepisy te zezwalając na pozyskiwanie danych, o których mowa w art. 180c i art. 180d ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne nie przewidują zniszczenia tych spośród pozyskanych danych, które nie zawierają informacji mających znaczenie dla prowadzonego postępowania z art. 51 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

o zbadanie zgodności:

1) art. 75d ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o Służbie Celnej z art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

2) art. 75d ust. 5 ustawy wymienionej w pkt 1 z art. 51 ust. 4 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.33. Prawo do korzystania z pomocy obrońcy na etapie czynności wyjaśniających; postępowanie w sprawach o wykroczenia (art. 4 k.p.s.w.) (K 19/11 – połączona z P 22/11)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 4 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia – w zakresie, w jakim przepis ten pomija prawo do korzystania z obrońcy na etapie prowadzenia czynności wyjaśniających przez osoby, co do których istnieją uzasadnione podstawy do sporządzenia przeciwko nim wniosku o ukaranie – z art. 2 i art. 42 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 1 Konstytucji RP oraz z art. 6 ust. 3 lit. c Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i podstawowych Wolności.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.34. Dopuszczalność prowadzenia postępowania o przestępstwo wypełniające także znamiona wykroczenia, po tym, gdy postępowanie o wykroczenie zostało prawomocnie zakończone (P 25/11; połączona z P 34/11)

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi wystąpił z pytaniem: czy art. 17 § 1 pkt 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego w zakresie w jakim pomija to, że nie wszczyna się postępowania karnego, a wszczęte umarza, gdy postępowanie o wykroczenie co do tego samego czynu tej samej osoby, zostało wcześniej prawomocnie zakończone, jest zgodny z art. 2 Konstytucji RP, art. 4 ust. 1 Protokołu nr 7 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, art. 14 ust. 7 Międzynarodowego paktu Praw Obywatelskich i Politycznych?

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.35. Odpowiedzialność karna i wykroczeniowa za ten sam czyn (art. 10 § 1 k.w.) (P 23/11)

Sąd Rejonowy w Grójcu wystąpił z pytaniem: czy art. 10 § 1 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń w zakresie, w jakim dopuszcza stosowanie wobec tej samej osoby, za ten sam czyn, odpowiedzialność za przestępstwo i wykroczenie, jest zgodny z art. 2 Konstytucji RP, art. 4 ust. 1 Protokołu nr 7 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz art. 14 ust. 7 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych otwartego do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r.?

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.36. Obrót instrumentami finansowymi (P 11/11)

Sąd Rejonowy w Kielcach wystąpił z pytaniem: czy art. 183 ust. 1 i art. 39 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi jest zgodny z art. 42 ust. 1 i art. 2 Konstytucji RP?

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.37. Zasady udzielania świadczeń zdrowotnych skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności (K 22/10)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 115 § 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy z art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.38. Wykroczenia; zasady zmiany grzywny na pracę społecznie użyteczną (art. 25 § 1 i 2 k.w.) (P 16/10)

Sąd Rejonowy dla Krakowa-Krowodrzy w Krakowie wystąpił z pytaniem: czy art. 25 § 1 i § 2 k.w., w zakresie w jakim przewidują możliwość zamiany grzywny na pracę społecznie użyteczną, albo na areszt, jedynie jeśli jest to grzywna przekraczająca kwotę 500 złotych, jest zgodny z art. 2 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

3. Zmiany w prawie

(opr. dr Anna Błachnio-Parzych, członek Biura Studiów i Analiz SN)

Zmiany wchodzące w życie w lipcu i sierpniu 2013 r.

- **W dniu 8 lipca 2013 r.** – ustawa z dnia 10 maja 2013 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. 2013 poz. 662)

Ustawa wprowadziła zmiany w przepisach odnoszących się do wymagań wobec osób kandydujących na stanowisko sędziego sądu powszechnego, sędziego sądu administracyjnego i sędziego sądu wojskowego, możliwości przystąpienia do egzaminu sędziowskiego przez asystenta sędziego oraz stażu asystenckiego.

Pełny tekst: <http://dziennikustaw.gov.pl/DU/2013/662/1>

- **W dniu 18 lipca 2013 r.** - Ustawa z dnia 10 maja 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz ustawy - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. 2013 poz. 765)

Ustawa nadała nowe brzmienie art. 180 § 2 kpk oraz art. 41 § 4 kpsw poprzez odniesienie zawartych w nich regulacji dotyczących możliwości zwolnienia z tajemnicy związanej z wykonywaniem określonych zawodów do tajemnicy statystycznej.

Pełny tekst: <http://dziennikustaw.gov.pl/DU/2013/765/1>

- **W dniu 23 lipca 2013 r.** – ustawa z dnia 22 marca 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. 2013 poz. 480)

Ustawa znowelizowała art. 306 i 330 § 2 kpk. Pierwszy z nich dotyczy podmiotów uprawnionych do wniesienia zażalenia na postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa oraz postanowienia o umorzeniu śledztwa. Drugi natomiast odnosi się do podstawy uprawnienia pokrzywdzonego do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia.

Pełny tekst: <http://dziennikustaw.gov.pl/DU/2013/480/1>

5. Informacja międzynarodowa

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

5.1. Rada Europy

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

5.1.1. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

6. Przegląd książek i czasopism

(opr. dr Anna Błachnio-Parzych, członek Biura Studiów i Analiz SN)

6.1. Przegląd książek

- A. Mucha, Struktura przestępstwa gospodarczego oraz okoliczności wyłączające bezprawność czynu w prawie karnym gospodarczym, Wolters Kluwer 2013;
- D. Szeleszczuk, Środek karny pozbawienia praw publicznych w polskim prawie karnym, C.H. Beck 2013;
- Ł. Chojniak, Odszkodowanie za niesłuszne skazanie, C.H. Beck 2013;
- J. Brylak, Instytucja gravamen w postępowaniu karnym, C.H. Beck 2013;

6.2. Przegląd czasopism

Europejski Przegląd Sądowy 2013 nr 8

- O. Włodkowski, Wątpliwości w sprawie zgodności przepisów karnych transponujących art. 9-10 dyrektywy 2009/52/WE z prawem krajowym;

Palestra 2013 nr 7-8

- R. Krajewski, Środki oddziaływania wychowawczego w prawie wykroczeń,
- K. Banasik, Nieumyślność w świetle propozycji nowelizacji Kodeksu karnego,
- T. Przesławski, Podstawy i zakres żądań odszkodowawczych związanych z pobytem w zakładzie karnym (areszcie śledczym),
- P. Łuczyński, Zakres podmiotowy zakazu reformationis in peius w postępowaniu ponownym w procesie karnym,
- M. Kolendowska-Matejczuk, P. Tarwacki, Istota prawa do pomocy prawnej dla osoby zatrzymanej procesowo",
- J. Zajączkowska, Głos dziecka na wokandzie – o instytucji wysłuchania małoletniego,
- M. Markowski, Prawo do milczenia w postępowaniu w sprawach nieletnich,
- D. Michta, A. Szczepański, Mediacja w postępowaniu wykonawczym,
- M. Drozdowski, Fundusz pomocy pokrzywdzonym oraz pomocy postpenitencjarnej – kilka słów komentarza,
- P. Nowak, Wykładnia znamienia „włamanie” na gruncie art. 279 § 1 Kodeksu karnego,
- M. Mazur, Czy tymczasowo aresztowanemu przysługuje prawo do rozmów

telefonicznych z obrońcą?;

- M. Derlatka, Zasadność kryminalizacji narażenia na zarażenie wirusem HIV;
- J. Kanarek, Glosa do uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2013 r., I KZP 19/12 (dot. możliwości stosowania reguł wyłączających wielość ocen w wypadku idealnego zbiegu przestępstwa i przestępstwa skarbowego);
- A. Bojańczyk, Czy obrońca z urzędu może odmówić oskarżonemu sporządzenia i wniesienia apelacji, uzasadniając to brakiem podstaw do sporządzenia środka odwoławczego?;

Paragraf na drodze 2013 nr 6

- W. Czerwiński, Obowiązki egzaminatora wojewódzkiego ośrodka ruchu drogowego;
- I. Kosierb, Zmiany nowelizacyjne zaostrażające odpowiedzialność karną za bezskutkowe prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości i ich ocena
- K. A. Politowicz, Wezwanie do zwrócenia dokumentu prawa jazdy w wyroku łącznym
- L. K. Paprzycki, Potrącenie pieszego na zaśnieżonej drodze
- A. W. Mitas, A. Konior, W. Konior, Niektóre aspekty skuteczności przekazu informacji w ruchu drogowym za pomocą znaków o zmiennej treści (VMS)
- W. Treter, Prędkość ruchu dzieci w wieku od 2 do 3 lat
- P. Krzemień, Używanie świateł drogowych - obowiązek czy zalecenie?;

Prokuratura i Prawo 2013 nr 7-8

- B. Gronowska, Więźniowie niebezpieczni w polskich zakładach karnych;
- R. A. Stefański, Czynności przedstawienia zarzutów;
- P. Osowy, Zastosowanie przepisów kodeksu postępowania cywilnego w powództwie adhezyjnym w świetle teorii ogólnej procesu;
- L. Grochowski, B. Hołyst, Steganografia a zagrożenia cyberterrorystyczne;
- K. Banasik, Przestępstwa trwale i delikty trwale;
- E. Hryniewicz, Skutek w prawie karnym;
- M. Kulik, Przedawnienie karalności przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego;
- S. Spurek, Potrzeba zmian mediacji w sprawach karnych;
- J. Kosonoga, Właściwość ruchoma sądu w sprawach karnych;
- P. Kowalski, Tożsamość czynu w aspekcie subsydiarnego aktu oskarżenia;
- M. Chrabkowski, Wykorzystanie metod pracy operacyjnej w czynnościach sprawdzających (uwagi do artykułu K. Chałubek);
- J. Onyszczuk, Nadzór prokuratora nad kontrolą operacyjną;
- P. Gensikowski, Procesowe aspekty stosowania instytucji przewidzianej w art. 62a ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii;
- J. Długosz, Obligatoryjna postpenalna izolacja sprawcy przestępstwa;

- P. Chlebowicz, Perspektywy wykorzystania analizy kryminalnej w praktyce prokuratorskiej;
- D. Kuspiel, Materiały niejawne w postępowaniu karnym;
- D. Drajewicz, Przedmiot poręczenia majątkowego;
- C. Kąkol, Problematyka tzw. pirotechniki stadionowej;
- T. Sroka, Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2012 r., sygn. IV KK 42/12 (dot. narażenia na niebezpieczeństwo);
- K. Postulski, Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2013 r., sygn. IV KO 124/11 (dot. przyznania wynagrodzenia obrońcy z urzędu)
- B. Kurzępa, Glosa do postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 2 października 2012 r., sygn. I OSK 2220/12 (dot. zakazu klubowego);